
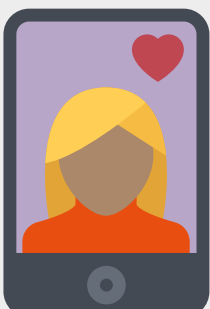

Lupp 2022

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Varbergs kommun

ENKÄTFABRIKEN

**VARBERGS
KOMMUN**

”Jag tror att man måste prata med unga om hur de kan påverka och varför de ska påverka. För om man inte är insatt i ämnet är man oftast inte så intresserad och då brukar man inte vilja göra något åt det.”

- Tjej, högstadiet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund och syfte	7
A. Bakgrundsfrågor	9
B. Fritid	13
Fördjupat om ungas fritid	27
C. Skola	30
D. Politik och samhälle	44
Fördjupat om ungas inflytande	58
E. Trygghet	61
F. Hälsa	72
G. Arbete	91
H. Framtid	97
Referenslista	109

**Innehållet i rapporten
är färgkodat!**

Varbergs unga berättar om sin vardag och sin framtid!

Varberg vill vara en kommun där unga inspireras att uppnå sina drömmar. Att arbeta med ungas delaktighet är en viktig fråga för kommunen och för det krävs kunskap om deras livssituation.

Lupp, lokal uppföljning i ungdomspolitiken, är en enkätundersökning för unga som under hösten 2022 har erbjudits alla elever i årskurs 8 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet i både kommunala och fristående skolor i Varbergs kommun.

Det du nu har framför dig är resultatet av den andra Lupp-enkäten som genomförts i Varberg. Genom Lupp får vi svar på hur unga ser på inflytande, demokrati, delaktighet, situationen i skolan, fritidsvanor, hälsa och trygghet samt sin framtid och möjligheten till arbete.

Jag vill passa på att tacka alla inblandade, inte minst alla barn och unga som valt att bidra med era inspel och synpunkter. Det är viktigt för mig och alla mina kollegor inom kommunen för att bättre förstå era behov, tankar och drömmar.

Det finns mycket i resultatet som vi alla kan och ska vara stolta över och bygga vidare på. Det framkommer även områden där vi tillsammans behöver bidra för att få en annan och mer positiv utveckling. Tillsammans behöver vi alla bidra till att våra ungdomar får och ges ökat inflytande över sin vardag och sin framtid.

Ann-Charlotte Stenkil (M)

Kommunstyrelsens ordförande Varbergs kommun

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen som nu är lag och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. Sveriges ungdomspolitiska mål är att alla ungdomar (mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut som tas och insatser som genomförs rörande unga ska utgå från dessa mål. I det ungdomspolitiska handlingsprogrammet togs även tre prioriterade områden fram: ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa. En viss modifiering har gjorts sedan dess, och de nuvarande prioriterade områdena är: ungas etablering i arbets- och samhällslivet, ungas makt och delaktighet samt ungas fritid, organisering och välmående.

Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomarnas livsvillkor i Varbergs kommun. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Fritiden i Varbergs kommun

Majoriteten av ungdomarna i Varbergs kommun är nöjda med sin fritid. Totalt 89 % både i högstadiet och gymnasiet svarar att de är nöjda med fritiden. Killar är dock mer nöjda med sin fritid än vad tjejer är. Andelen killar som är nöjda med fritiden har även ökat sedan 2018, medan tjejer är ungefär lika nöjda som tidigare. Skillnaden mellan könen gällande nöjdhet med fritiden har alltså ökat. När det kommer till hur mycket det finns att göra på fritiden är ungdomarna i Varberg mer nöjda än rikssnittet för Lupp 2022. Killar är mer nöjda än tjejer, men tjejer är mer nöjda än år 2018. Det ställdes även en fråga om ungdomarna saknar aktiviteter där de bor, och i så fall vad som saknas. Bland de saker som nämns finns bland annat fler mötesplatser och att det ska vara billigare med olika fritidsaktiviteter.

Även när det kommer till var ungdomarna brukar göra på fritiden syns vissa könsskillnader, framför allt avseende andelen som spelar tv-spel, onlinespel eller data-spel. Detta gör killar varje vecka i klart högre grad än tjejer. 80 % av tjejerna och 90 % av killarna brukar träna varje vecka, och 59-63 % är ute i naturen lika ofta. Över tid syns generellt inga större skillnader kring ungas fritidsvanor.

Inflytande i skolan och kommunen

Andelen unga som vill vara med och bestämma om olika saker i skolan i Varberg är hög, medan andelen som upplever att de får vara med och bestämma är lägre. Gymnasieungdomarna i Varberg anser även i lägre grad än rikssnittet för Lupp 2022 att de får vara med och bestämma om olika saker, medan resultatet för högstadiet är mer likt rikssnittet. Ungdomarna i Varberg instämmer även i lägre grad än rikssnittet i att "Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar".

Totalt 36 % av både högstadie- och gymnasieungdomarna vill påverka i frågor som rör kommunen. Andelen som svarar att de vill påverka i kommunen har dock minskat tydligt sedan år 2018. Av de som vill påverka i kommunen svarar 51 % av tjejerna och

45 % av killarna att de inte vet till vem eller vart de ska vända sig om de vill påverka något. Bland de saker som ungdomarna vill påverka finns bland annat skolmaten, fritidsutbudet och trygghetsfrågor.

Vad som också framgår är att andelen som ser sig ha möjligheter att påverka i kommunen är lägre än andelen som vill påverka. Totalt 15 % av tjejerna och 18 % av killarna svarar att de har mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen.

Trygghet och utsatthet

I frågorna om trygghet syns tydliga könsskillnader. Killar har i högre grad än tjejer utsatts för olika typer av brott och otrygga situationer, som hot på sociala medier/IRL, stöld och misshandel. Högstadietjejer har dock i högst grad utsatts för sexuellt våld eller utnyttjande på sociala medier eller online. När det kommer till utsatthet för mobbning ser vi att tjejer, framför allt i högstadiet, utsatts under de senaste sex månaderna i högre grad än killar. Totalt 30 % av högstadietjejerna svarar att de utsatts enstaka gånger eller under en längre period. Av de som utsatts för mobbning svarar majoriteten att det skett i skolan, men en relativt stor andel har även utsatts på sociala medier.

Vidare framgår att tryggheten på de flesta platser i kommunen är hög och relativt oförändrad sedan 2018. Tryggheten är dock något lägre på stan, i kollektivtrafiken och på ungdomens hus/fritidsgårdar, främst bland tjejer. Högstadietjejer känner sig även mindre trygga än övriga i skolan.

Tydliga könsskillnader i hälsa

Liksom år 2018 framgår det i årets resultat att det finns tydliga könsskillnader när det kommer till ungas hälsa. Totalt 79 % av killarna och 54 % av tjejerna svarar att de mår ganska eller mycket bra. Andelen tjejer som mår mycket eller ganska bra har även minskat sedan 2018, medan killar mår ungefär lika bra som tidigare. Tjejer uppger därutöver i högre grad än killar att de har regelbundna psykiska och somatiska besvär, som stress, nedstämdhet och huvudvärk. 61 % av tjejerna och 21-24 % av killarna svarar att de känt sig stressade flera gånger i veckan eller oftare under de senaste sex månaderna. Majoriteten av tjejerna tror själva att deras psykosomatiska besvär beror på skolarbete.

Jämfört med 2018 ser vi också att andelen tjejer med regelbundna besvär ökat något, medan killar har besvär med huvudvärk, nedstämdhet och stress i något lägre grad än tidigare. Vi ser också att andelen unga med regelbundna besvär i Varberg är på en något lägre nivå än rikssnittet. Vad gäller träning och motion framkommer att ungdomarna i Varberg tränar minst flera gånger i veckan i hög grad (66-79 %), vilket är högre än rikssnittet.

Snusning bland unga ökar, rökning minskar

I Varberg ser vi att gymnasiekillar är den grupp där störst andel röker cigaretter och snusar minst en gång per vecka. Över tid kan vi se att snusning har ökat bland både tjejer och killar, en trend som även ses i den nationella droganeundersökningen och flera regionala undersökningar. Andelen som röker har däremot minskat, och även andelen som dricker alkohol är på något lägre nivåer jämfört med 2018.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2022 genomförts i Varbergs kommun på högstadiet i årskurs 8 samt på gymnasiet i årskurs 2. Undersökningen genomfördes under hösten 2022 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunen och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Varbergs kommun. De högstadieskolor som deltog i undersökningen var Nyhemsskolan, Varbergs kristna skola f-9, Kommunala grundskolan och Kunskapsskolan. De gymnasieskolor som deltog var Sveriges ridgymnasium, Ljud och bildskolan, Drottning Blankas gymnasieskola, PS Gymnasieskola och Gymnasiesärskolan.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Svarsfrekvens

Totalt har 528 elever av 766 på högstadiet i årskurs 8 svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 69 %. På gymnasiet i årskurs 2 har 435 elever svarat på enkäten, utav totalt 718 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 61 %.

Svarsfrekvensen är 69% på högstadiet och 61% på gymnasiet

I den här typen av skolorundersökningar beror bortfallet ofta på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder samt kön. Jämförelser, inte bara för kön utan även med avseende på andra faktorer, möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 10 personer har svarat i den aktuella gruppen. Rapporten inklu-

derar även jämförelser över tid mot Varbergs Lupp-resultat år 2018.

Rapporten innehåller därutöver fördjupad analys i form av sambandsanalyser. Vad som är viktigt att tänka på är att en sambandsanalys inte säger något om orsaksförhållandet, det vill säga att vi kan inte se vad som orsakar vad. Denna form av analys visar endast hur variabler eller frågor samvarierar. De fördjupningsområden som valts ut av Varbergs kommun är: "Fördjupat om ungas fritid" och "Fördjupat om ungas inflytande". Även frågan om ungas hälsa har analyserats. Därutöver lyfts skillnader utifrån ytterligare bakgrundsvariabler utöver kön och ålder i ytterligare frågor i rapporten. Rapporten inkluderar även slutsatser och rekommendationer.

I Varberg har kommunen också valt att analysera skillnader mellan bostadsorter i de två valda fördjupningsområdena. Här har vi tittat på skillnader mellan de som bor i centralorten i Varbergs kommun och de som bor utanför, utifrån vilket område ungdomarna svarat att de bor i. Boende i centralorten består av de som svarat att de bor i Varberg centrum, Södra Näs, Träslövsläge, Gamla Köpstad, Träslöv, Breared, Mariedal, Apelviken, Trönninge, Bläshammar, Håsten, Holmagärde, Varberg söder, Brunnsberg, Lugnet, Öster, Karlberg och Sörse. Boende utanför centralorten består av de som svarat att de bor i Veddige, Derome, Bua, Värö, Tvååker, Rolfstorp, Skällinge, Karl-Gustav, Tvååkers omland, Hunnestad, Gödestad, Tångaberg och Årnäs. Bland de som svarat på Lupp-enkäten bor totalt 558 av ungdomarna i en centralort i Varbergs kommun. Totalt 370 stycken bor utanför centralorten i Varbergs kommun.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är få till antalet.

Jämförelser med rikssnitt för Lupp 2022

I den löpande texten samt i tabeller berörs även jämförelser med rikssnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2022). Rikssnittet är dock inget nationellt snitt för alla kommuner, utan innefattar endast de kommuner som deltog i Lupp år 2022. Trots att en sådan jämförelse har vissa brister kan det vara fördelaktigt att kunna se kommunens resultat i förhållande till en större kontext. I rapporten tas rikssnittet upp i de utvalda frågor där det anses vara relevant att jämföra resultatet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt i de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön. Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj.

Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på Lupp-enkäten. Totalt sett svarar 14 % att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

I tabell A5 på nästa sida framgår det att bland ungdomarna som svarat är 92 % själva födda i Sverige.

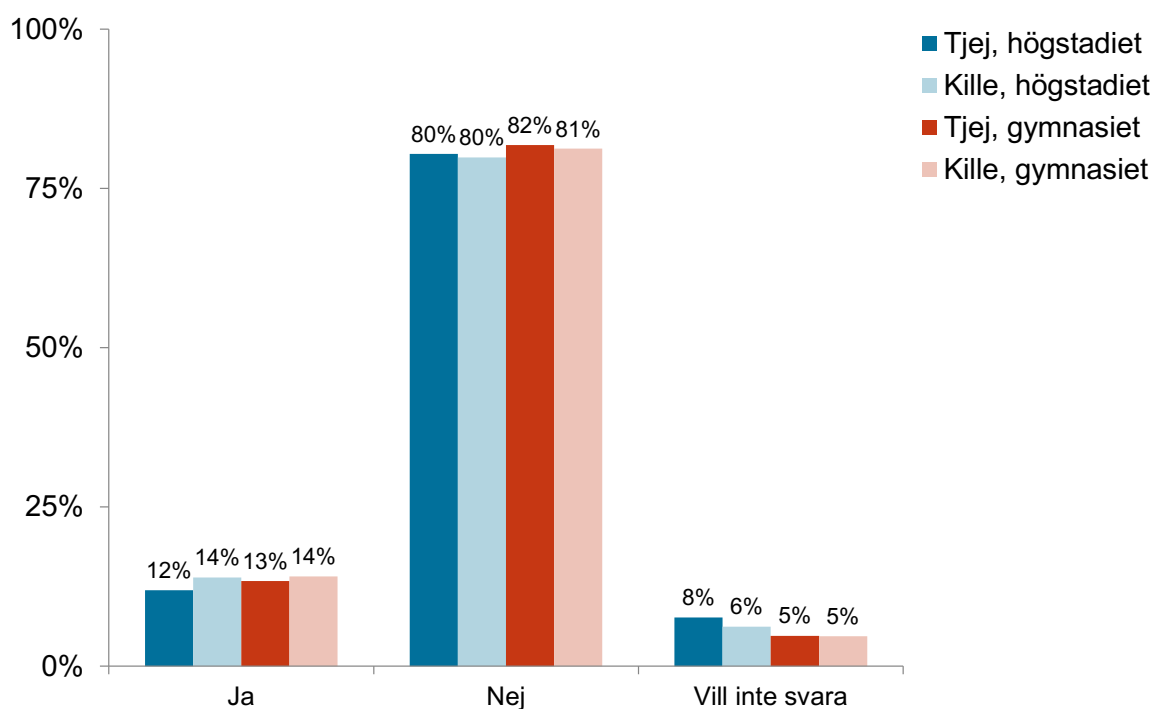
Om de svarande:

*14% totalt har en
långvarig nedsatt
funktion*

*47% tjejer
51% killar
2% annan könstillhörighet*

*84% Heterosexuella
2% Homosexuella
4% Bisexuella
10% Övrigt/annat/
vill ej svara*

A4. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

A5. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	92%	1%	3%	5%
Förälder a	84%	3%	7%	6%
Förälder b	82%	2%	7%	8%

A5a. Du angav att du inte var född i Sverige. Hur länge har du bott här?

	Procent
10 år eller längre	47%
4-9 år	41%
0-3 år	12%

A6. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

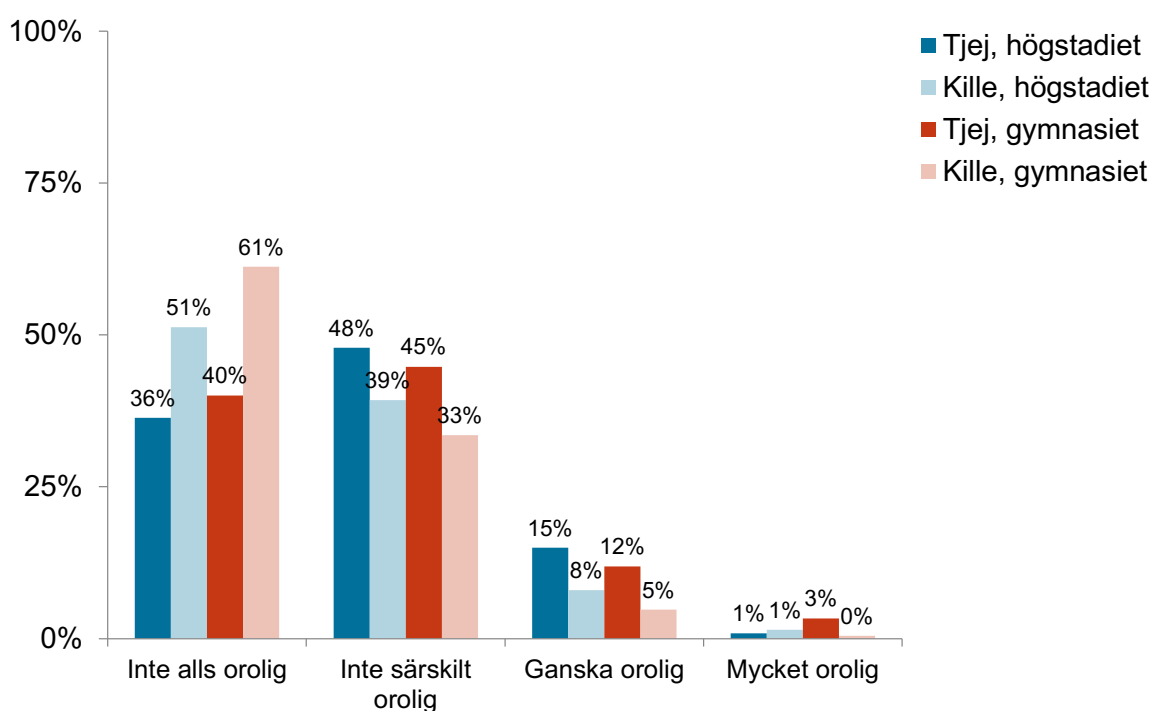
	Förälder a	Förälder b
Arbetar	94%	90%
Studerar	2%	2%
Föräldraledig	0%	0%
Arbetslös	1%	1%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	1%	1%
Ålderspensionär	1%	1%
Annat	1%	2%
Vet inte	1%	2%

Ekonomi

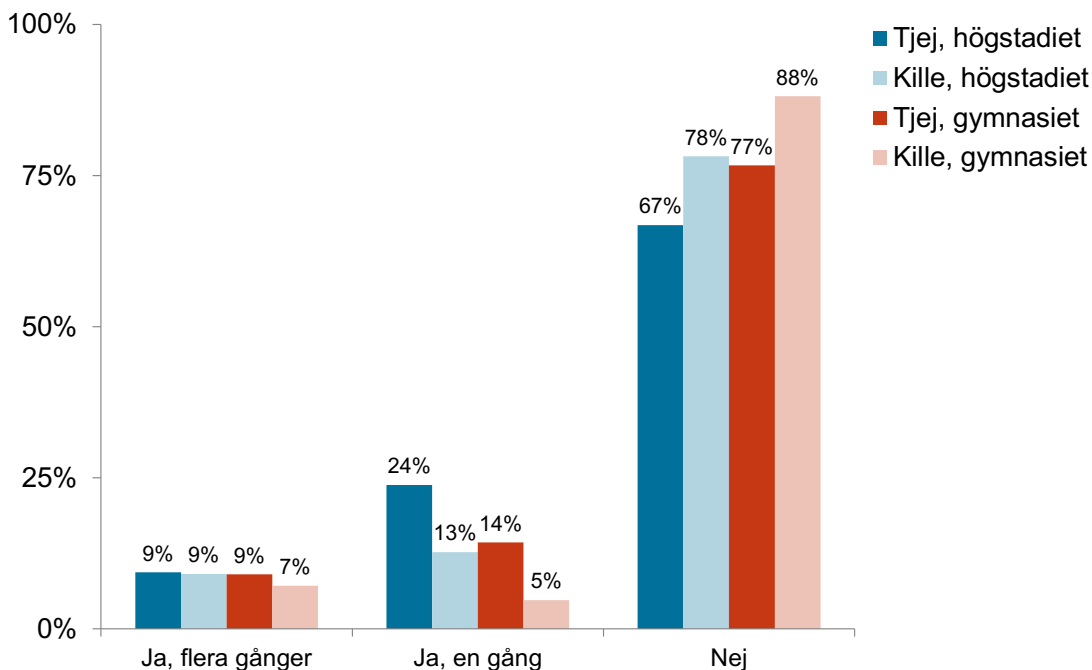
En majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock mellan 5-16 % som svarar att de är ganska eller mycket oroliga. Killar har i högre grad än tjejer svarat att de inte alls är oroliga.

Vidare framgår det i diagram A8 att mellan 12-33 % av de unga svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper, för att familjen inte haft råd.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

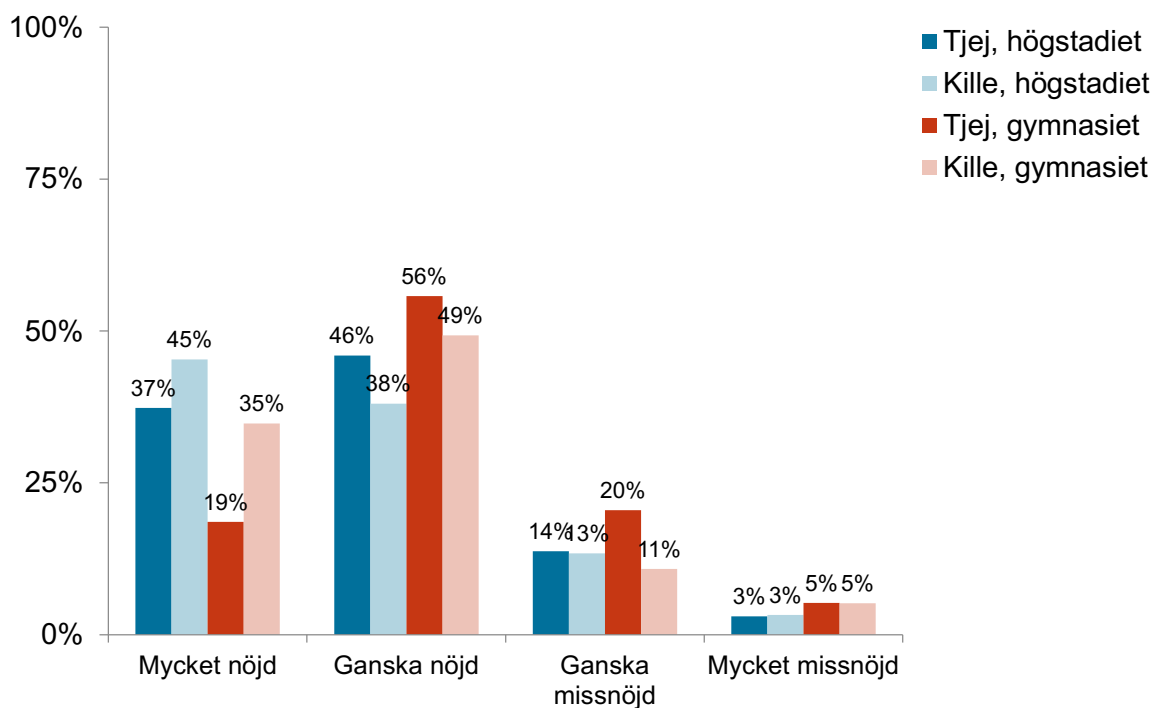

A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna svarade på en fråga om hur nöjda de är med sina pengar. Vad som framgår i diagram A9 är att en majoritet av ungdomarna är nöjda med sina pengar. Tjejer, framför allt i gymnasiet, är i högre grad än killar missnöjda med sina pengar.

A9. Hur nöjd är du med dina pengar?

“Finns få ställen ungdomar kan hänga där det inte kostar pengar, det finns nästan bara biblioteket som är helt gratis att vara på och där finns det få sittplatser.”

– Tjej, gymnasiet

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar och dels om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid. Forskning och tidigare studier visar dock att vissa grupper av ungdomar i lägre grad deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. Bland annat framgår det att utrikes födda tjejer, unga med funktionsnedsättning, unga hbtq-personer och unga med begränsade ekonomiska resurser i lägre grad är aktiva i fritidsverksamheter och föreningar.¹

En studie från MUCF år 2020 visar också att det är vanligare att unga utrikes födda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever olika hinder för att delta i fritidsaktiviteter. I samma studie finner man också att var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.²

1 MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

2 MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder

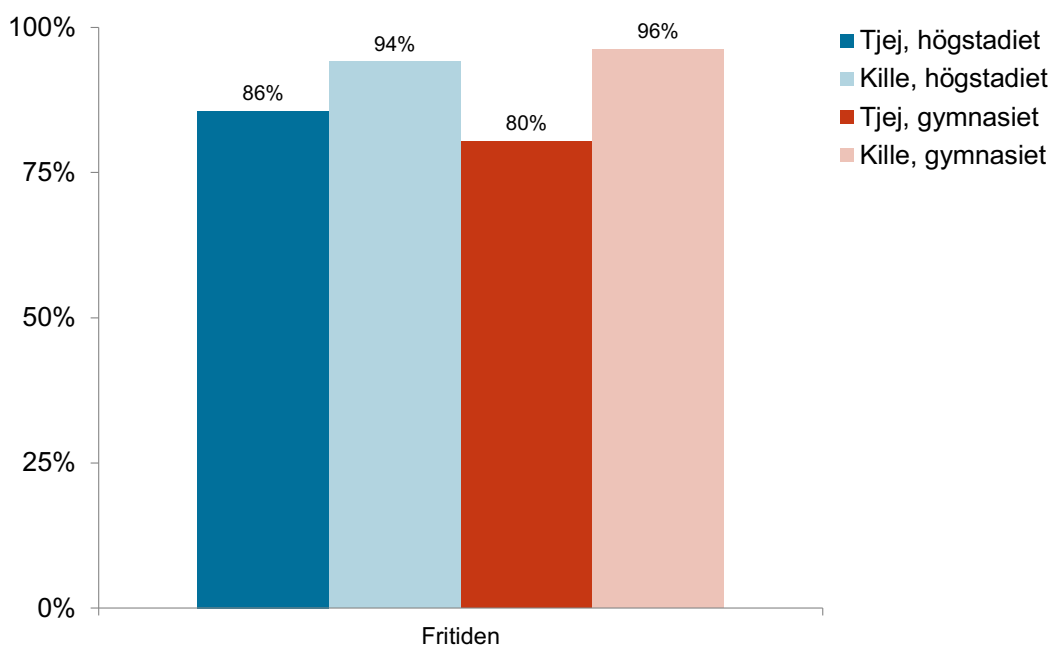
Nöjdhet med fritiden

I diagram B0 nedan redovisas andelen nöjda med sin fritid i Varbergs kommun. Killar är nöjdare än tjejer, framför allt på gymnasiet. Jämför man med rikssnittet är högstadiesungdomarna i Varbergs kommun ungefär lika nöjda.

I diagram B0b på följande sida kan vi se att andelen nöjda från år 2018 har ökat bland killar men är relativt oförändrad bland tjejer.

Genom ytterligare analyser framgår även att bland annat ekonomi, bakgrund och funktionsvariation samvarierar med ungas syn på fritiden, se mer om detta i avsnittet "Fördjupat om ungas fritid".

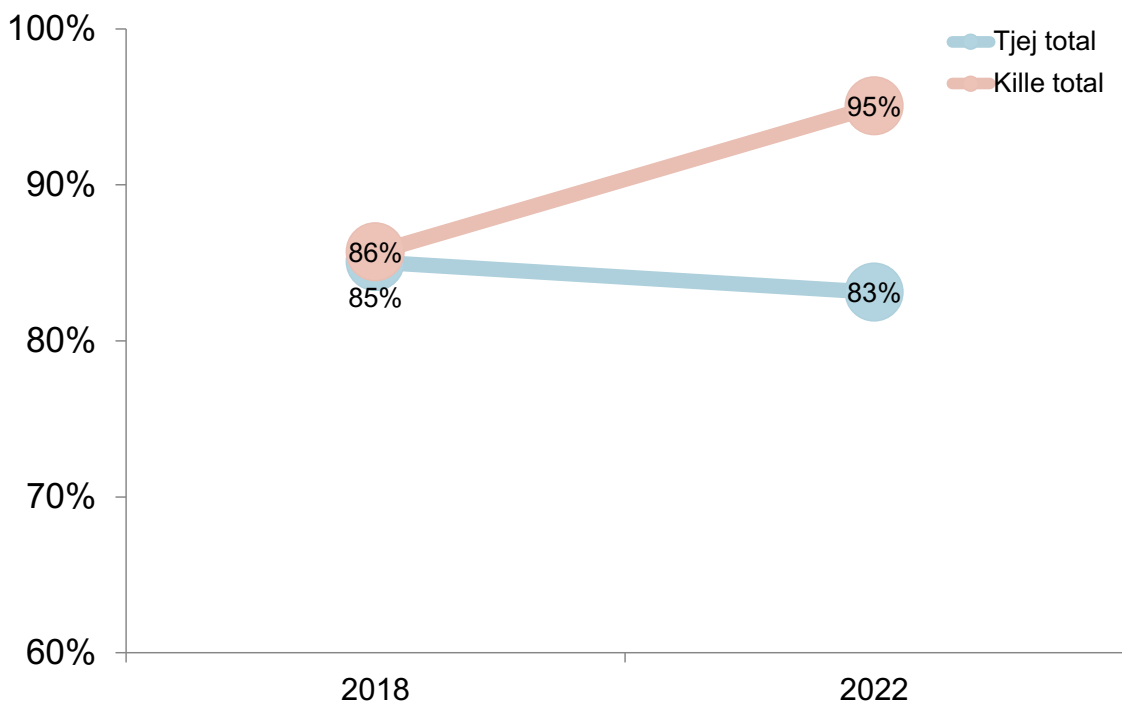
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

B0a. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
89%	89%	89%	87%

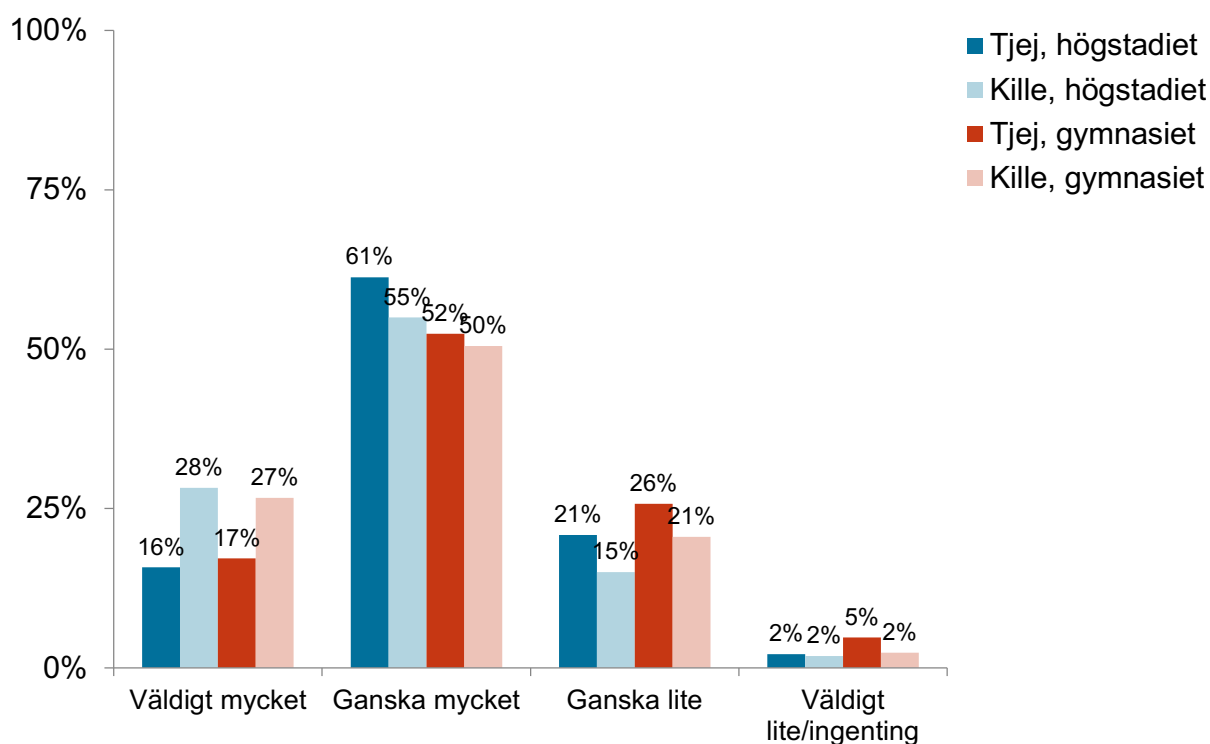
B0b. Andel nöjda med sin fritid: jämförelse över tid

Utbud av fritidsaktiviteter

När det handlar om utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen eller hur mycket det finns att göra så framkommer i diagram B1 att tjejerna är mindre nöjda med utbudet än killarna samt att högstadiekillarna är den nöjdaste gruppen. Gymnasietjejer svarar i högst grad att det finns ganska lite eller väldigt lite/ingenting att göra på fritiden.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

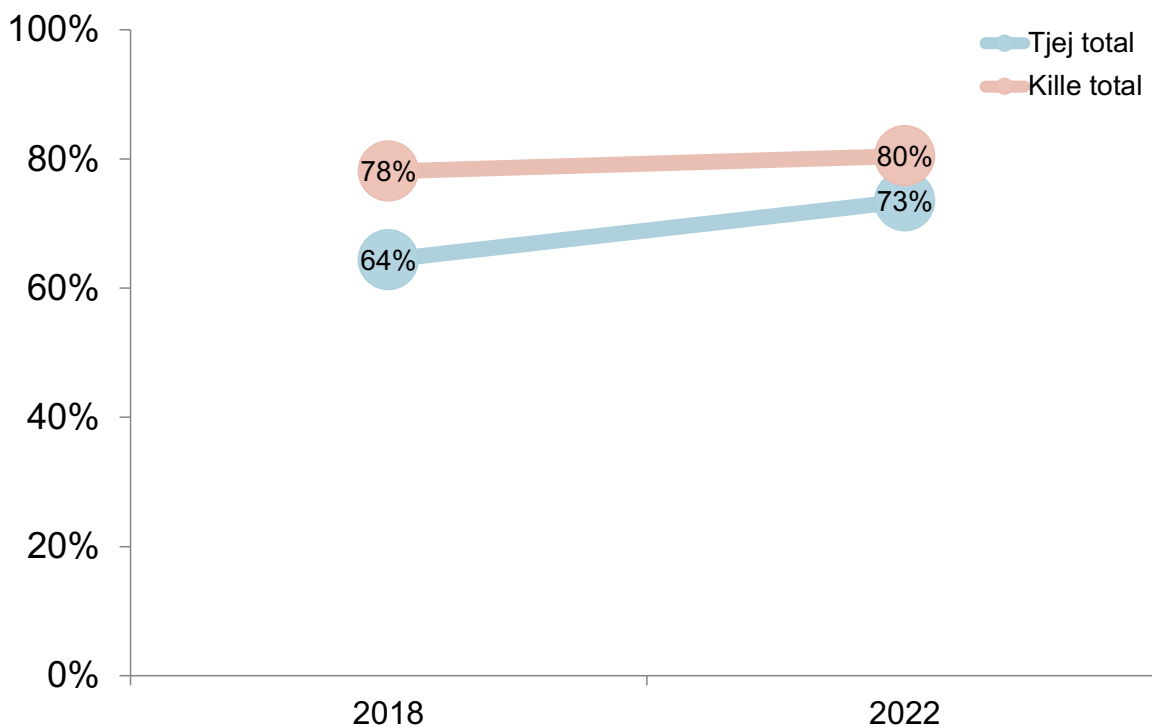
I jämförelse med rikssnittet framgår det att både högstadie-och gymnasieungdomar i Varberg är mer nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter, se tabell B1a.

Över tid har andelen tjejer som är nöjda med hur mycket det finns att göra på fritiden ökat. Andelen nöjda killar är däremot på en liknande nivå som tidigare.

B1a. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
79%	73%	73%	63%

B1b. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: jämförelse över tid

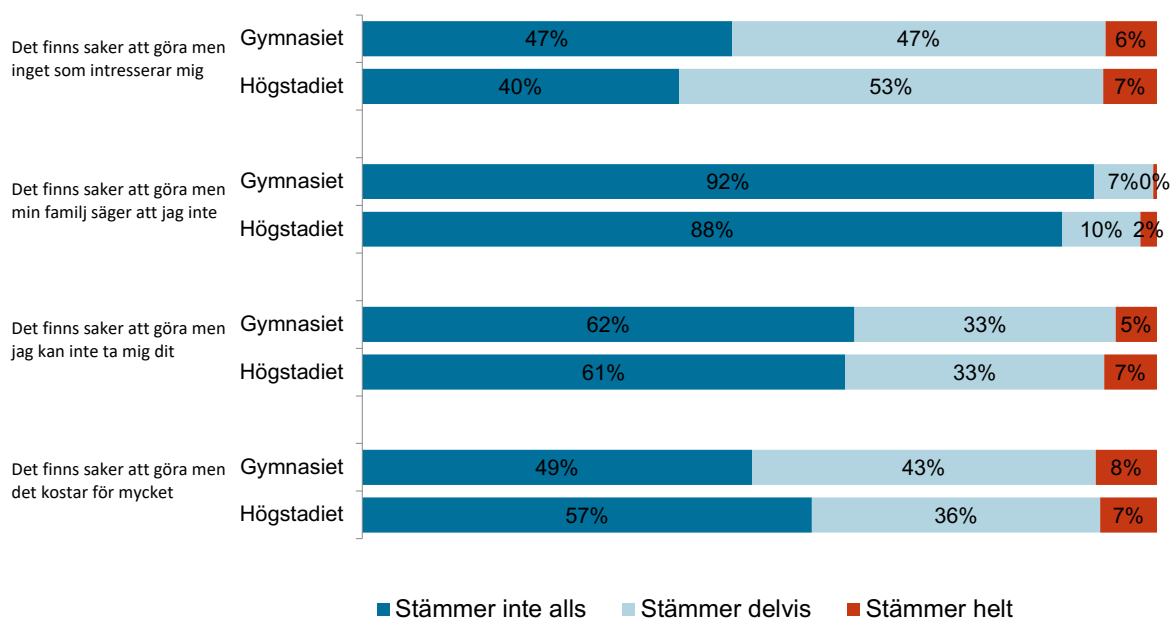

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet. I diagram B2 nedan ser vi att det hinder som flest svarar stämmer helt eller delvis är att det finns saker att göra men inget som intresserar dem. Högstadieungdomarna (60 %) svarar detta i högre grad än gymnasieungdomarna (53 %). Gymnasieungdomarna svarar däremot i högre grad än högstadieungdomarna att det finns saker att göra men att det kostar för mycket.

Jämfört med rikssnittet skiljer sig Varberg i påståendet "Det finns saker att göra men inget som intresserar mig", vilket unga i Varberg i högre grad svarar inte stämmer alls. Skillnaden är störst för gymnasiet. I övrigt är resultatet mer likt rikssnittet.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

B2a. Andel som svarat "stämmer inte alls" jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Det finns saker att göra men inget som intresserar mig	40%	36%	47%	36%
Det finns saker att göra men min familj säger att jag inte får delta	88%	85%	92%	90%
Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit	61%	60%	62%	59%
Det finns saker att göra men det kostar för mycket	57%	55%	49%	46%

Vad ungdomarna gör och hur ofta

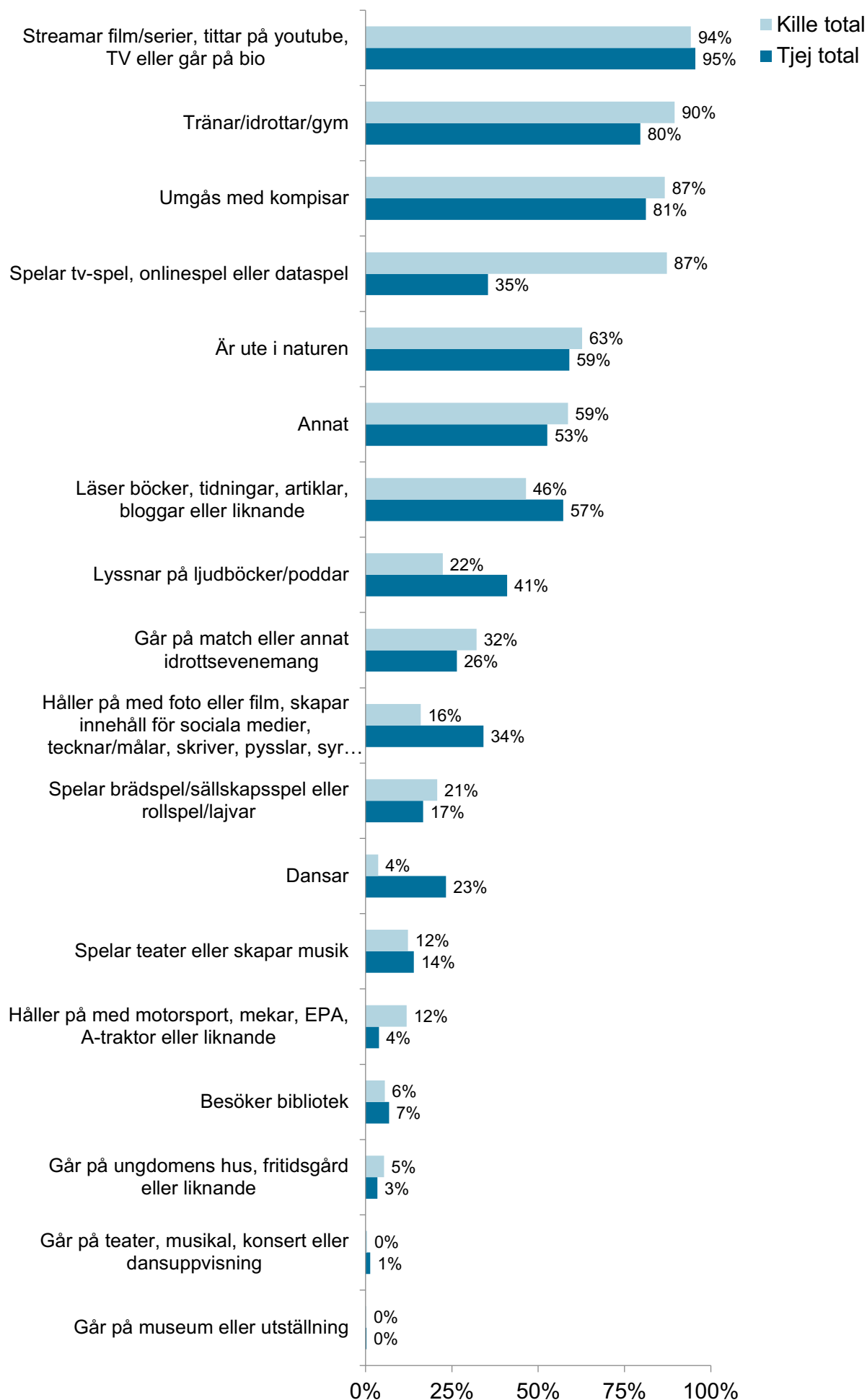
I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att en stor majoritet av både killarna och tjejerna, 94-95 %, brukar streama film/serier, titta på youtube tv eller gå på bio. 90 % av killarna och 80 % av tjejerna brukar även träna/idrotta och 59-63 % brukar vara ute i naturen. Mellan 81-87 % umgås med kompisar.

Vad gäller tv-, online- eller dataspel svarar 87 % av killarna att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande siffra för tjejerna är 35 %. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de läser, lyssnar på ljudböcker/poddar och dansar. Tjejer håller även på med foto/film, skapar innehåll på sociala medier, tecknar/målar, skriver, pysslar eller syr i högre grad än vad killar gör.

Resultatet i Varbergs kommun gällande vad ungdomarna gör minst en gång i veckan är i många fall likt rikssnittet för Lupp, se tabell B3a på sida 19. Det som sticker ut mest är att ungdomarna i Varberg i högre grad tränar eller idrottar. Det framgår även att ungdomarna i Varberg i högre grad än rikssnittet läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande. Högstadiungdomarna är även ute i naturen i något högre grad.

I diagram B3b redovisas andelen tjejer och killar som gör fritidsaktiviteter minst en gång i veckan i jämförelse över tid. Av diagrammet framgår att andelen tjejer som läser minst en gång i veckan har ökat något från år 2018. Andelen killar som håller på med foto/film, skapar innehåll på sociala medier, tecknar/målar, skriver, pysslar eller syr har minskat något från år 2018.

B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

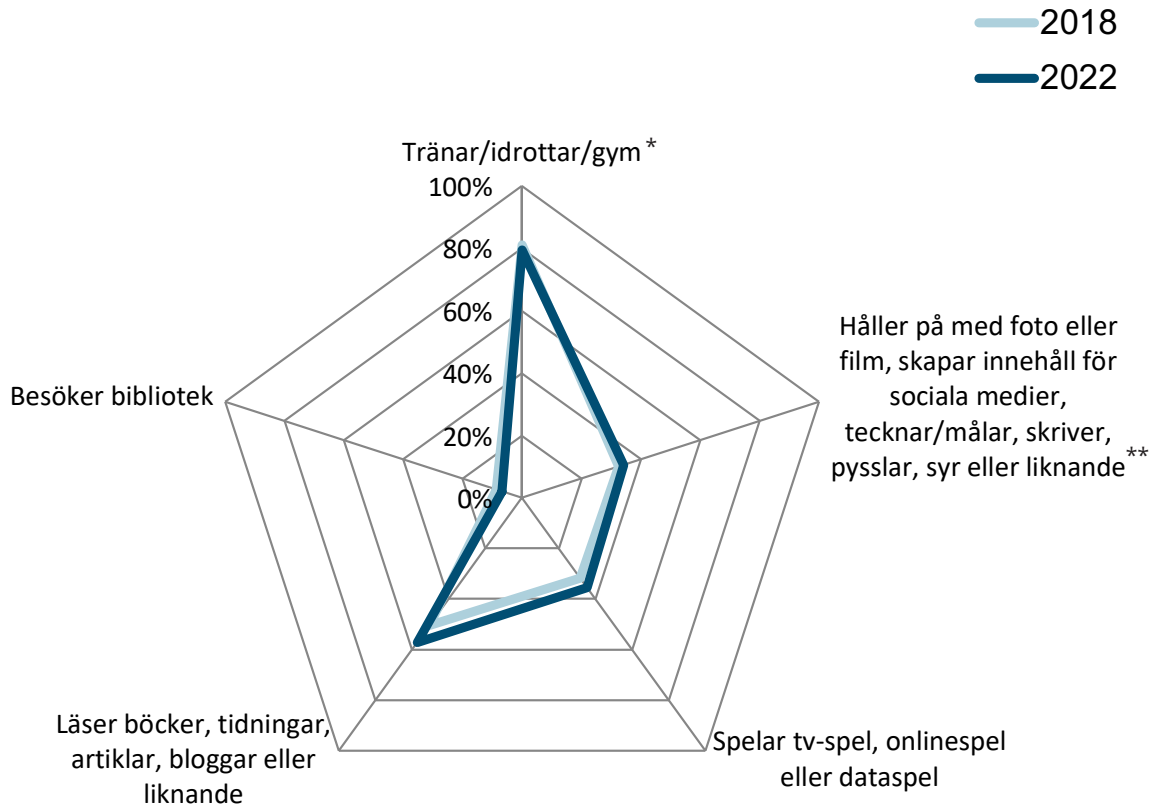

B3a. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse med rikssnittet

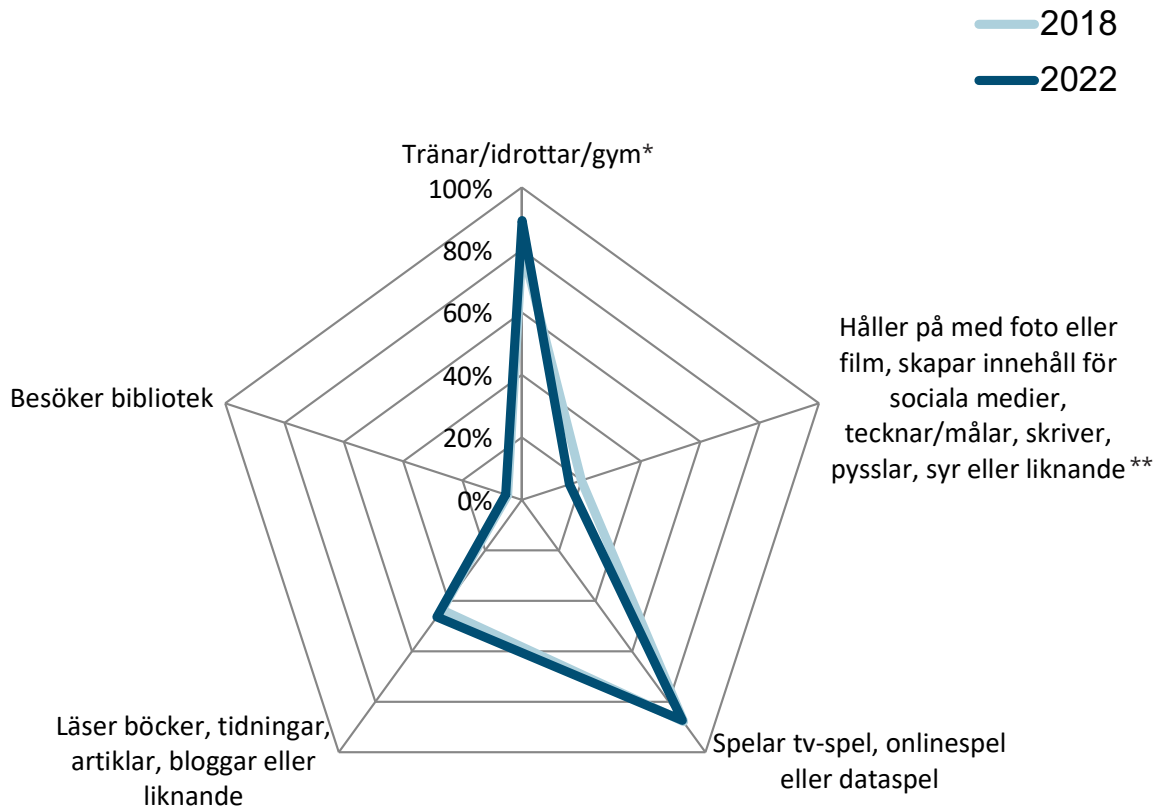
	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Tränar/idrott/gym	87%	78%	82%	72%
Håller på med foto eller film, skapar innehåll för sociala medier, tecknar/målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	30%	29%	19%	22%
Spelar tv-spel, onlinespel eller dataspel	68%	68%	57%	55%
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande	50%	42%	53%	43%
Besöker bibliotek	4%	6%	9%	8%
Är ute i naturen	68%	61%	52%	50%
Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	7%	17%	2%	4%
Går på teater, musikal, konsert eller dansuppvisning	2%	2%	0%	1%
Går på museum eller utställning	0%	1%	0%	1%
Går på match eller annat idrottsevenemang	34%	26%	23%	19%
Dansar	15%	16%	11%	11%
Spelar teater eller skapar musik	17%	13%	10%	9%
Spelar brädspel/sällskapsspel eller rollspel/lajvar	20%	19%	18%	13%
Streamar film/serier, tittar på youtube, TV eller går på bio	93%	91%	96%	93%
Lyssnar på ljudböcker/poddar	27%	24%	34%	30%
Håller på med motorsport, mekar, EPA, A-traktor eller liknande	10%	12%	6%	16%
Umgås med kompisar	83%	84%	85%	83%
Annat	58%	57%	52%	44%

I diagram B3b på nästa sida redovisas andelen tjejer och killar som utöver några av de olika fritidsaktiviteterna minst en gång i veckan över tid. Av diagrammet framgår att andelen tjejer som läser minst en gång i veckan har ökat något från år 2018. Andelen killar som håller på med foto/film, skapar innehåll på sociala medier, tecknar/målar, skriver, pysslar eller syr har minskat något från år 2018. I övrigt är resultatet relativt oförändrat.

B3b. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, tjej

B3c. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, kille

*Före 2022 löd formuleringen "Tränar/idrott/gym".

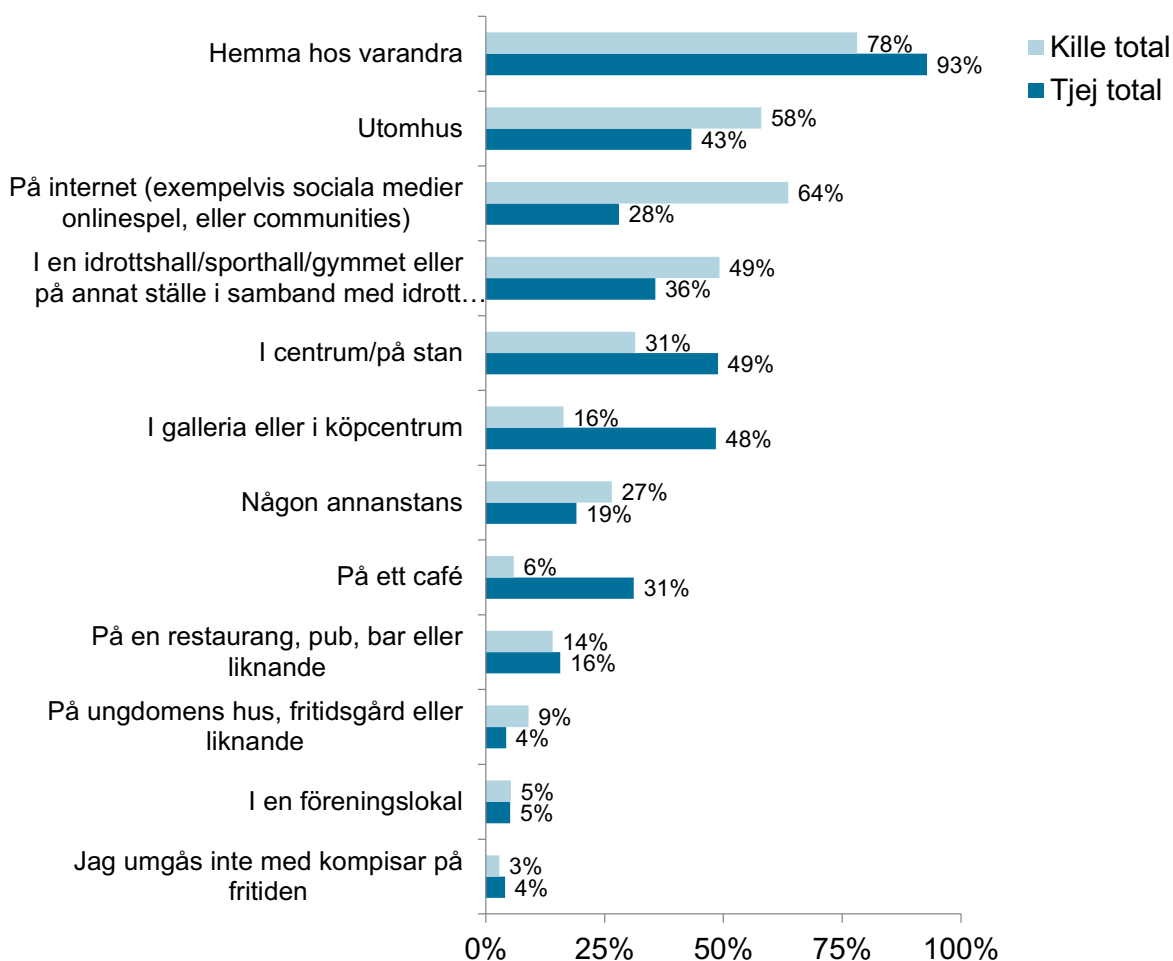
**Före 2022 löd formuleringen "Håller på med foto, film, tecknar, målar, skriver, pysslar, syr eller liknande".

Var ungdomarna träffas

Vad gäller var ungdomarna brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En väldigt hög andel av tjejerna, 93 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma hos varandra. Bland killar är motsvarande andel något lägre, 78 %. Näst vanligast bland tjejer är att träffas i centrum/på stan samt i galleria eller köpcentrum. Bland killar är det näst vanligast att träffas på internet.

En större andel tjejer än killar anger att de brukar träffas i centrum/på stan samt i galleria/köpcentrum. En större andel killar än tjejer träffas däremot på Internet.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

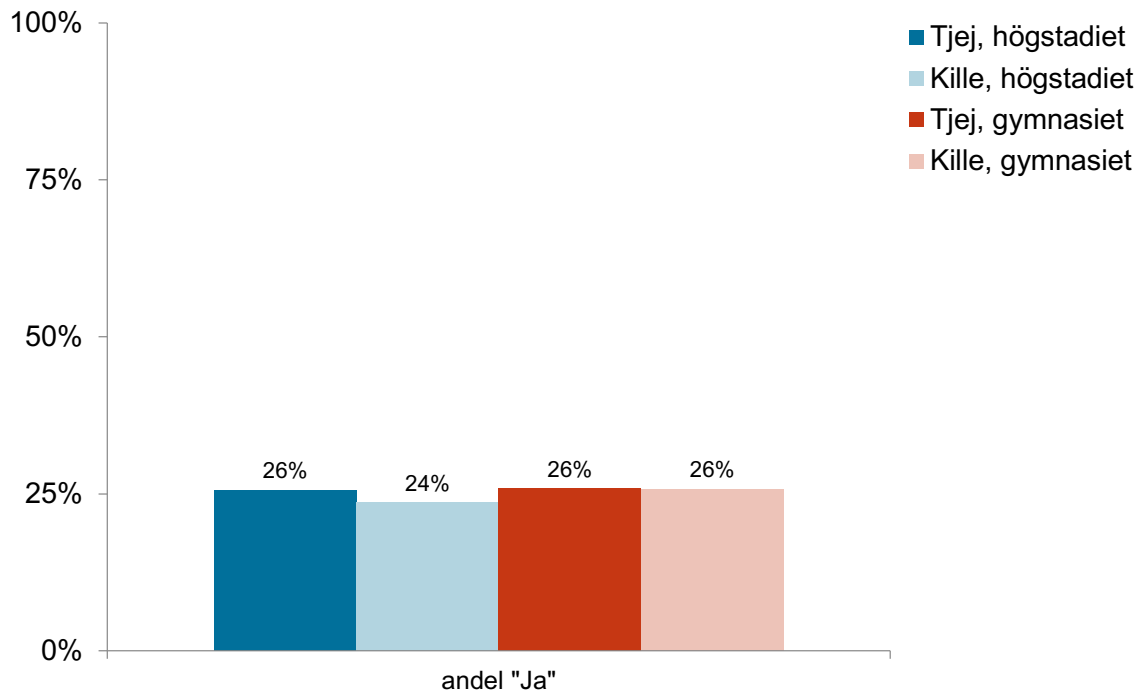
Saknas fritidsaktiviteter?

Ungdomarna svarade på en fråga om det saknas fritidsaktiviteter där de bor, se diagram B5 på följande sida. Vad vi ser är att drygt 25 % av ungdomarna tycker att det saknas aktiviteter, utan några större skillnader mellan ålder och kön.

Vid en jämförelse med rikssnittet ser vi att gymnasieungdomarna i Varbergs kommun saknar aktiviteter i klart lägre utsträckning än genomsnittet för Lupp 2022, se tabellen på nästa sida. Resultatet för högstadiet är mer likt rikssnittet.

I diagram B5b ser vi även att andelen ungdomar i Varberg som saknar fritidsaktiviteter minskat något sedan 2018, främst bland killarna.

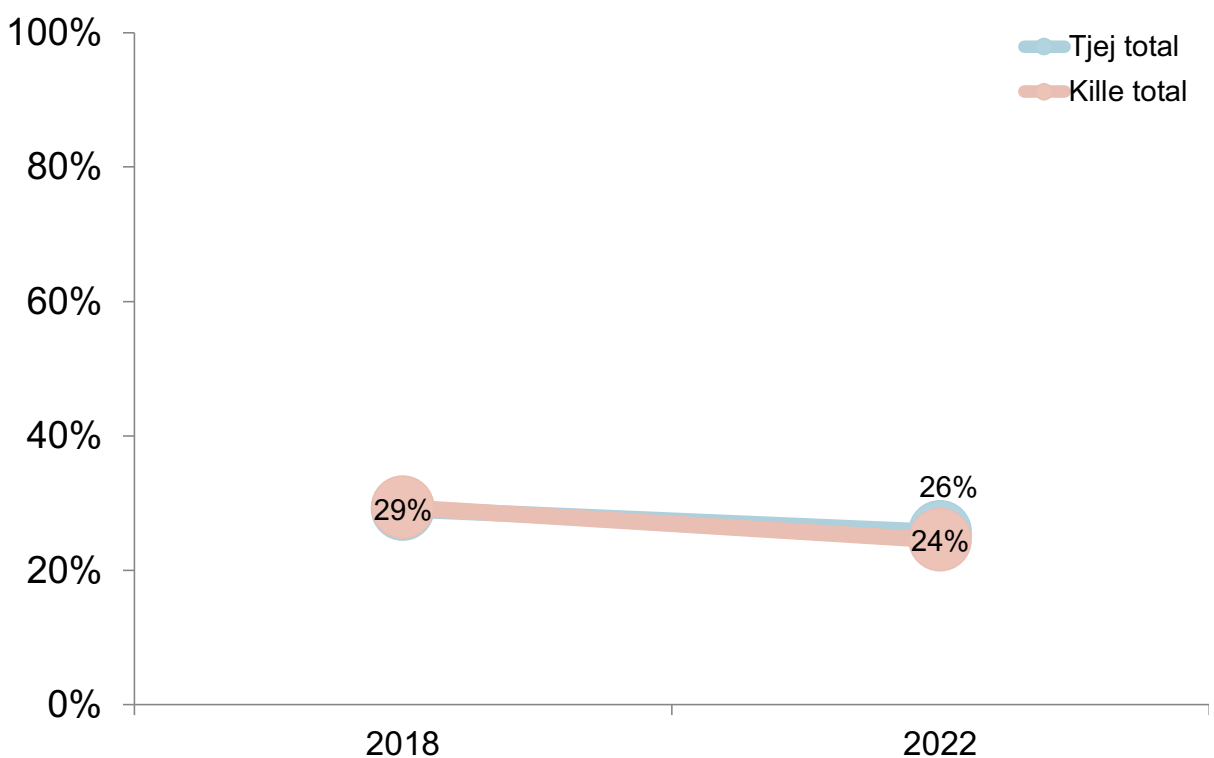
B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B5a. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
25%	27%	26%	35%

B5b. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse över tid

Vilka aktiviteter som saknas

B5c. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Många av ungdomarna kommenterar att de saknar olika sporter, till exempel dans, basket, volleyboll, boxning och amerikansk fotboll. Det finns också de som önskar ett bredare utbud generellt, varav ett par påpekar att fotboll är det enda som finns. Andra efterfrågar mer saker att göra under vintern.

Mötesplatser av olika slag önskas också av flera ungdomar. Det som främst efterfrågas är någonstans där de kan umgås med sina vänner, till exempel fritidsgårdar. Flera ungdomar vill även ha gratis aktiviteter och billigare aktiviteter, till exempel billigare paddel.

"Allt möjligt, det finns ytterst få saker att göra under vinter halvåret."

– Kille, gymnasiet

"Ett ställe man kan hänga på när man inte vill vara hemma hos någon annan där det finns saker att göra."

–Tjej, gymnasiet

"Vet inte, det finns inte många saker att göra, det blir mest bara att gå runt när man hänger med kompisar."

– Kille, högstadiet

"Mer fritidsaktiviteter som är gratis eller inte kostar så mycket."

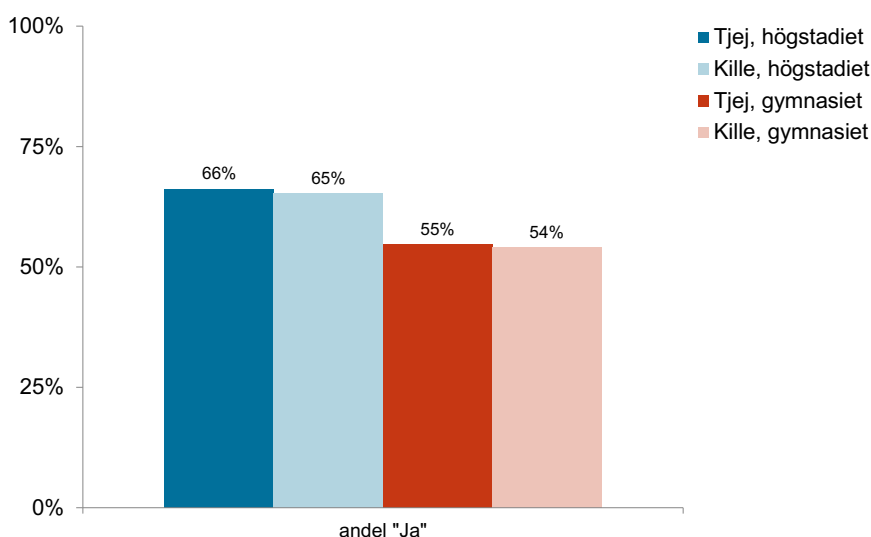
–Tjej, högstadiet

Medlemskap i föreningar

Flertalet studier visar att föreningsengagemanget bland unga minskat över tid. I en rapport från MUCF 2014 framkommer att föreningslivet i Sverige inte når en lika stor andel unga som det tidigare gjort. Unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta.¹ I Varbergs kommun svarar 65-66 % av högstadieungdomarna och 54-55 % av gymnasieungdomarna att de är medlemmar i en förening, utan några könsskillnader inom åldersgrupperna.

Jämfört med rikssnittet är ungdomarna i Varberg föreningsmedlemmar i högre grad, se tabell B6a. I diagram B5b på nästa sida ser vi även att andelen som är föreningsmedlemmar ökat något från 2018. Skillnaderna är dock små.

B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

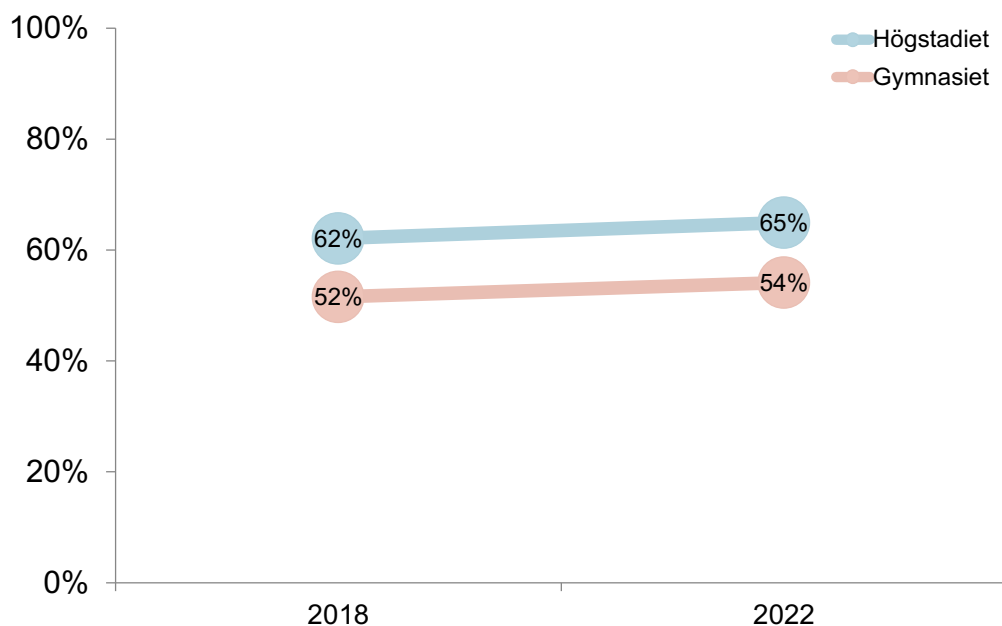

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
65%	56%	54%	42%

¹ MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

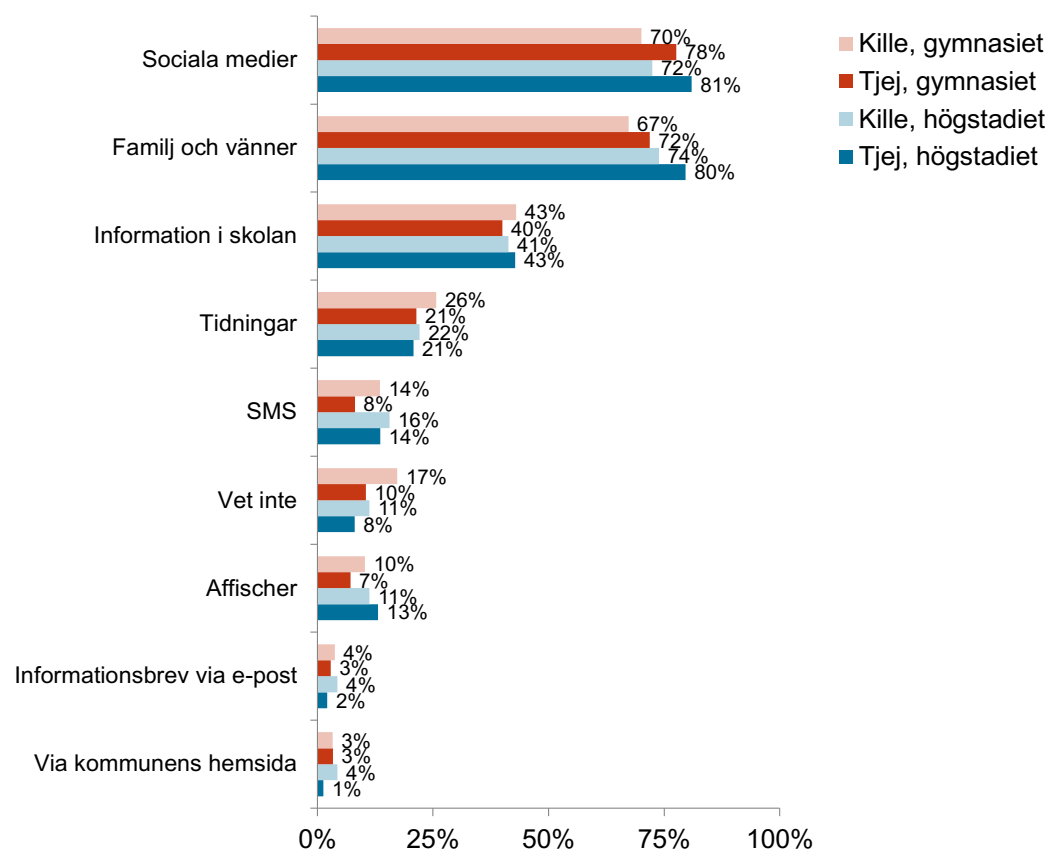
B5b. Andel som är medlem i en förening: Jämförelse över tid

Information om vad som händer i Varberg

I Varbergs kommun ställdes även en kommunspecifik fråga om hur ungdomarna tar del av information om vad som händer i kommunen. En klar majoritet av ungdomarna om mellan 67-81 % tar del av information via sociala medier och/eller från familj och vänner. Runt 40 % svarar därutöver att de får information via skolan. 21-26 % får information via tidningar, medan övriga alternativ är mindre vanliga.

B6. Var får du tag i information om vad som händer i Varberg?

Fördjupat om ungas fritid

"Fritid" är ett av Varbergs valda fördjupningsområden i årets Lupp-undersökning och frågorna om fritid har därför analyserats fördjupat. I Varberg ser vi att majoriteten av ungdomarna är nöjda med sin fritid. Vi ser dock också att det finns vissa könsskillnader, och killar är mer nöjda med sin fritid än vad tjejer är. Genom sambandsanalyser kan man se vilka ytterligare bakgrundsfaktorer och frågor som samvarierar med exempelvis missnöje med fritidssituationen. Vi har också tittat på skillnader mellan olika bostadsområden i kommunen. Att förstå vilka faktorer som samvarierar med ungas syn på sin fritid kan stötta kommuner i arbetet med att utveckla fritidsområdet. Vad som är viktigt att komma ihåg är dock att sambandsanalyserna inte säger något om orsakssamband.

Tjejer som är mindre nöjda med sin fritid

Eftersom det framgått i området att tjejer är mindre nöjda med sin fritid än killar har vi analyserat gruppen tjejer som är mycket eller ganska missnöjda med sin fritid jämfört med gruppen tjejer som är nöjda. Vad som framgår är att denna grupp tjejer i högre grad än de tjejer som är nöjda med sin fritid även uppger att det finns olika hinder som gör att de inte kan delta i fritidsaktiviteter. De är även missnöjda med utbudet av aktiviteter i högre grad, och är föreningsmedlemmar i klart lägre grad. Bland tjejer som är nöjda med fritiden är 65 % medlemmar i en förening, jämfört med 41 % bland de som är nöjda. De tjejer som är missnöjda med fritiden tränar även minst en gång i veckan (57 %) i lägre grad än tjejerna som är nöjda (84 %). De är även ute i naturen i lägre grad, men spelar dataspel eller liknande i högre grad. Tjejer som är missnöjda med fritiden känner sig även mindre trygga på träningen/sin fritidsaktivitet samt på fritidsgård/ungdomens hus eller liknande. Därutöver har de en sämre självskattad hälsa, och har i högre grad regelbunda besvär med exempelvis nedstämdhet, huvudvärk och sömnsvårigheter. Det finns alltså flera andra frågor som samvarierar med tjejers missnöje med fritiden.

Ekonomi

En av de bakgrundsfaktorer som tydligt samvarierar med ungas syn på sin fritid i Varbergs kommun är ekonomiska förutsättningar. De ungdomar som är missnöjda med sin fritid svarar i högre grad än övriga att de oroar sig för sina

föräldrars ekonomi samt att de är missnöjda med sin egen ekonomi. Sambandsanalyser visar också att resurssvaga unga¹ är mindre nöjda än övriga med sin fritid och utbudet av aktiviteter. De svarar även i högre grad än övriga att det saknas fritidsaktiviteter där de bor, och är föreningsmedlemmar i något lägre grad än övriga. De svarar därutöver i högre utsträckning att det finns olika hinder som gör att de inte kan delta i de fritidsaktiviteter som finns. Bland resurssvaga unga svarar exempelvis 67 % att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra men att det kostar för mycket, jämfört med 36 % bland övriga. De svarar även i klart högre grad att det finns saker

Ekonomiska förutsättningar samvarierar tydligt med ungas fritids-situation

¹ De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

att göra men att de inte kan ta sig dit, 52 % jämfört med 31 % bland övriga.

När det kommer till vad unga gör på fritiden syns generellt inga större skillnader mellan resurssvaga unga och övriga. Resurssvaga unga tränar dock minst en gång i veckan i lägre grad än övriga, men besöker fritidsgårdar minst en gång i veckan i något högre grad (6 % jämfört med 3 %). De är även föreningsmedlemmar i något lägre grad.

Genom att analysera frågan om föräldrars sysselsättning syns också vissa skillnader. Vad som framgår är att de unga som har minst en förälder utanför arbetsmarknaden är mindre nöjda med sin fritid och utbudet av fritidsaktiviteter än de som inte har det. Bland de som har minst en förälder utanför arbetsmarknaden² svarar 26 % att de är ganska eller mycket missnöjda med sin fritid, jämfört med 11 % bland de som inte har någon förälder utanför arbetsmarknaden. En ytterligare skillnad är att de som har en förälder utanför arbetsmarknaden i högre grad än övriga svarar att "Det finns saker att göra men det kostar för mycket". De är även föreningsmedlemmar i lägre grad.

Ekonomiska förutsättningar kan således vara ett hinder för att ungdomar i Varbergska kunna ha en meningsfull fritid. Även tidigare studier har bland annat visat att socioekonomiskt svaga barn och ungdomar i lägre grad deltar i organiserade fritidsaktiviteter och föreningar.³

Unga som är missnöjda med fritiden mår sämre än övriga unga

Hälsa

En ytterligare faktor som tydligt samvarierar med frågorna om fritid är ungas hälsotillstånd. Sambandsanalyser visar att de ungdomar som är missnöjda med fritiden i Varberg bedömer sin hälsa som sämre än de som är nöjda. Bland de som är mycket eller ganska missnöjda med fritiden skattar 28 % sin hälsa som mycket eller ganska bra, jämfört med 71 % bland de som är nöjda. De som är missnöjda med fritiden och utbudet av aktiviteter svarar också i högre grad att de har psykosomatiska besvär, som nedstämdhet och stress, flera gånger i veckan eller oftare. Bland de som är missnöjda med sin fritid känner sig exempelvis 65 % stressade flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag, att jämföra med 38 % bland övriga. Hälsa samvarierar således tydligt med ungas fritidssituation. Ett ytterligare samband som framkommer är att de som är missnöjda med fritiden tränar/idrottar minst en gång i veckan i lägre grad än de som är nöjda. Därutöver ser vi att de som är missnöjda med utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen är ute i naturen minst en gång i veckan i lägre grad än de som är nöjda.

Övriga skillnader

Det finns även vissa skillnader mellan de unga som svarat att de har en funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom och de som inte har det. Vad vi ser är att unga med en funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom är mindre nöjda med sin fritid och utbudet av aktiviteter jämfört med övriga unga. De är även föreningsmedlemmar i lägre grad, och idrottar/tränar minst en gång i veckan i lägre grad. Även unga hbtq-personer⁴ är något mindre nöjda än övriga, är i lägre grad föreningsmedlemmar och tränar/idrottar minst en gång i veckan i lägre grad.

² De som svarat att minst en av deras föräldrar är arbetslös eller långtidssjukskriven/sjukpensionär

³ Stockholms stad 2015: Jämlik fritid, bättre framtid: Om unga stockholmares fritidsvillkor

⁴ De som svarat att de har en annan sexualitet än heterosexuell och/eller att de har en annan könsidentitet än kille/tjej

Det finns även vissa skillnader utifrån ungdomarnas bakgrund, och vad vi ser är att med utländsk bakgrund⁵ är mindre nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter jämfört med övriga unga.

Skillnader mellan bostadsorter

För att bättre kunna arbeta med att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid för fler unga i kommunen har frågorna om fritiden även analyserats utifrån bostadsområde (boende i centralort eller ej centralort i Varbergs kommun)⁶. Vad som bland annat framgår är att det är mer förekommande bland de som inte bor i centralorten att inte kunna ta sig till aktiviteter de skulle vilja delta på.

När det gäller ungas nöjdhet med fritiden och utbudet av aktiviteter syns inga tydliga skillnader mellan de som bor i centralorten och de som inte gör det. Det syns heller inga skillnader avseende andelen som tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor. Däremot syns en del skillnader mellan vissa bostadsområden. Unga som bor i Tvååkers omland och Öster/Karlberg sticker ut genom att sakna aktiviteter där de bor i högst grad (42-43%). Boende i Trönninge/Blåshammar och Träslöv saknar däremot aktiviteter där de bor i lägst grad (16-17 %).

När det kommer till olika hinder för att delta i fritidsaktiviteter syns däremot en skillnad avseende andelen som instämmer helt eller delvis i påståendet "Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit". Totalt 49 % av de som bor utanför centralorten svarar att detta stämmer helt eller delvis, jämfört med 31 % bland de som bor i centralorten. Boende i Rolfstorp/Skällinge/Karl-Gustav (60 %) följt av boende i Tvååkers omland (55 %) är de som i högst grad uppger att detta i någon mån stämmer.

När det kommer till vad ungdomarna gör på fritiden syns också vissa skillnader. Här ser vi att unga boende utanför centralorten är ute i naturen minst en gång i veckan i högre grad (68 %) jämfört med de som bor i centralorten (56 %). Unga boende i centralorten (87 %) svarar däremot i något högre grad än de som bor utanför (82 %) att de tränar minst en gång i veckan. I övrigt syns endast mindre skillnader. Unga boende i Tvååkers omland svarar i högst grad att de är ute i naturen minst en gång i veckan. Vad gäller andelen som går på ungdomens hus/fritidsgård eller liknande minst en gång i veckan syns inga tydliga skillnader mellan de som bor i centralorten och de som inte gör det. Däremot svarar boende i centralorten (83 %) i högre grad än de som inte gör det (74 %) att de aldrig gör det. De som i högst grad går på ungdomens hus/fritidsgård minst en gång i veckan är boende i Varberg söder och Tvååker.

Unga boende utanför centralorten svarar i högre grad att de behöver avstå från fritidsaktiviteter för att de inte kan ta sig dit

⁵ De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

⁶ Centralort: Varberg centrum, Södra Näs, Träslövsåge, Gamla Köpstad, Träslöv, Breared, Mariedal, Apelviken, Trönninge, Blåshammar, Håsten, Holmagärde, Varberg söder, Brunnsberg, Lugnet, Öster, Karlberg, Sörse, Ej centralort: Veddige, Derome, Bua, Värö, Tvååker, Rolfstorp, Skällinge, Karl-Gustav, Tvååkers omland, Hunnestad, Gödestad, Tångaberget, Årnäs

”Jag vill göra så att vi elever får bättre skolmat, för det är många som skippar frukost hemma och lunch i skolan. Man orkar inte en hel skoldag om man inte har ätit något.”

– Tjej, högstadiet

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna.¹

Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

De senaste åren har det kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Det är nämligen så att killars skolresultat är avsevärt sämre än tjejers, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Därutöver har det kommit studier som visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

¹ Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

² SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

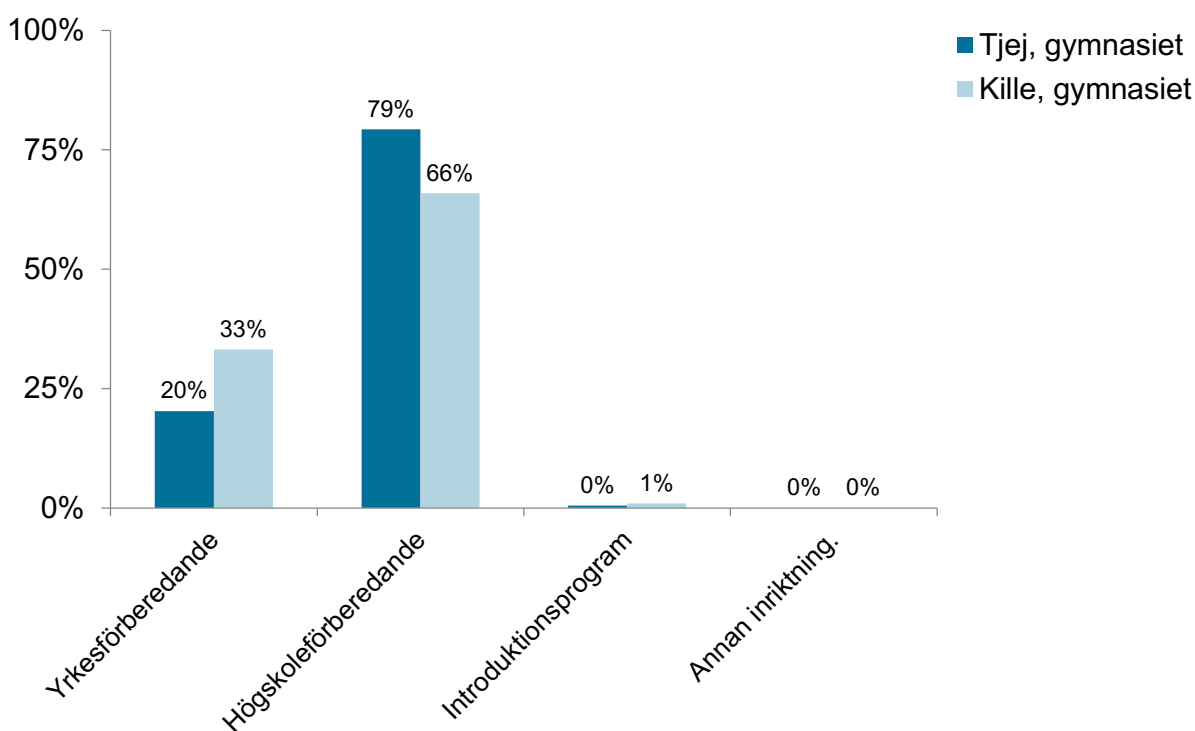
³ Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

⁴ Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieelevernas programinriktning. En majoritet av gymnasieungdomarna (66-79 %) läser ett studieförberedande program. Av tjejerna är det en andel om 20 % som läser ett yrkesförberedande program. Motsvarande andel bland killarna är 33 %.

C2. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

Nöjdhet med skolan

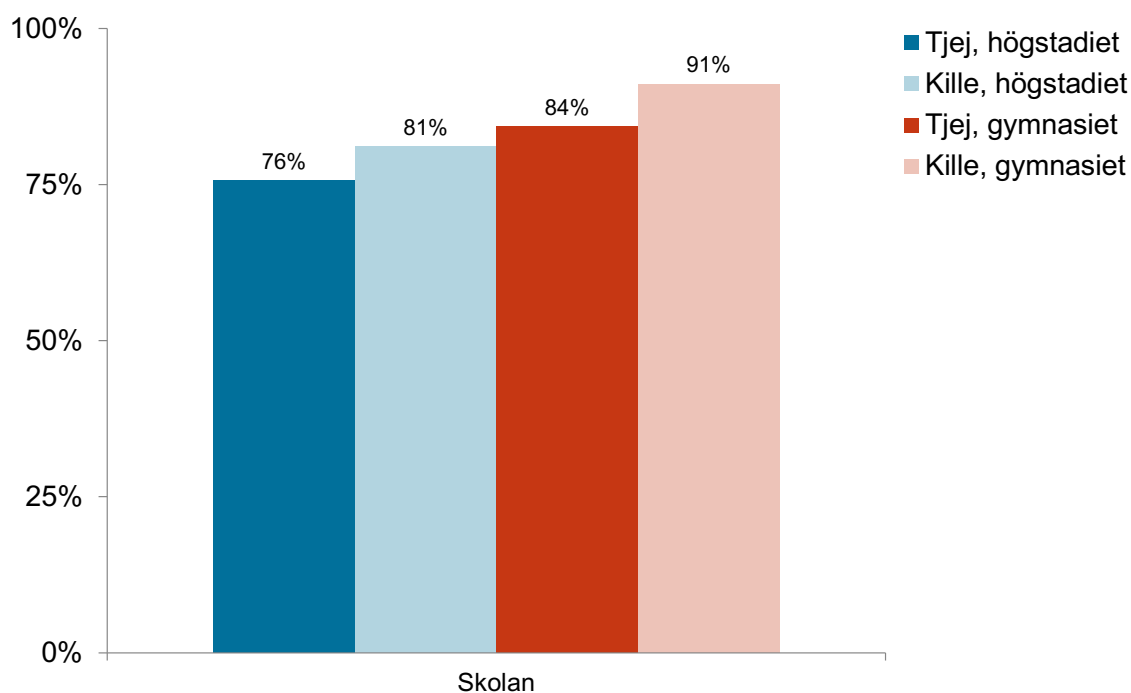
Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2a på följande sida. En andel om 78 % av högstadieungdomarna och 87 % av gymnasieungdomarna svarar att de är nöjda med skolan. Killar i respektive åldersgrupp är mer nöjda än tjejer i samma åldersgrupp.

I tabellen på nästa sida framgår att ungdomarna i Varberg är ungefär lika nöjda med skolan jämfört med rikssnittet. I diagram C2c ser vi även att andelen gymnasieungdomar som är nöjda med skolan har ökat något från år 2018. Andelen högstadieungdomar är ungefär lika nöjda som tidigare.

Genom ytterligare analyser framgår även att resurssvaga unga¹ och unga som har en funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom är mindre nöjda med skolan än övriga.

¹ De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

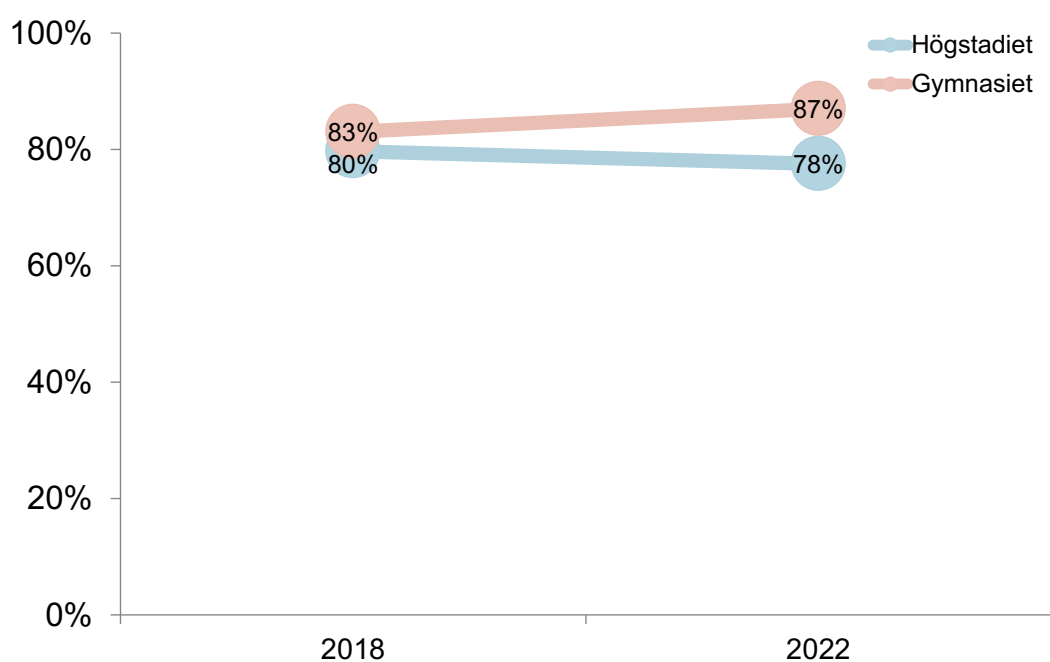
**C2a. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"**

C2b. Andel nöjda med skolan: Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Skolan	78%	81%	87%	86%

C2c. Andel nöjda med skolan: Jämförelse över tid

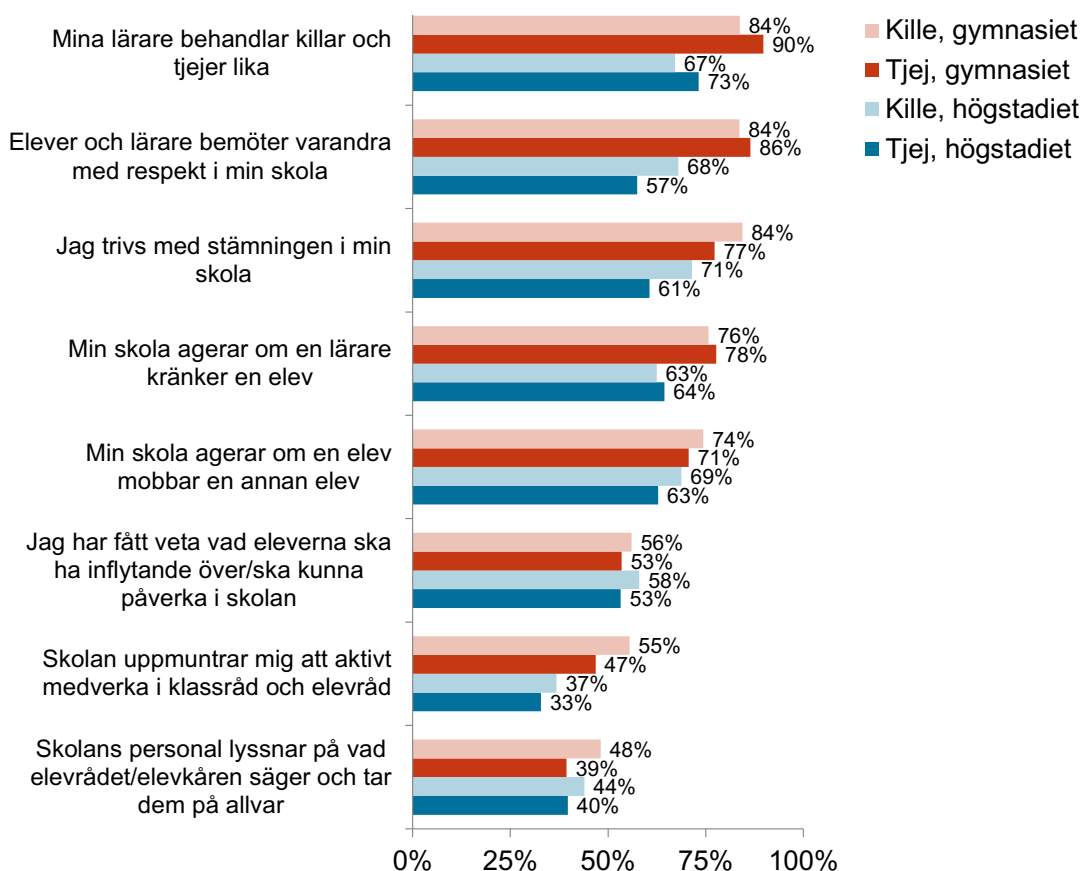

Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa.¹ I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående. En andel om mellan 61-84 % instämmer i att de trivs med stämningen på sin skola. Elever i gymnasiet trivs bäst, medan högstadieungdomarna, framförallt tjejer, trivs i lägre grad. I de flesta påståenden har gymnasieungdomarna en högre andel instämmande än högstadieungdomarna. Dock instämmer högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna i liknande grad i att "Skolans personal lyssnar på elevrådet/elevkåren och tar dem på allvar" samt "Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/kunna påverka i skolan".

På följande sida redovisas även Varbergs resultat och rikssnittet för Lupp 2022. Ungdomarna i Varberg instämmer i en liknande grad som rikssnittet i de flesta påståenden. Undantag gäller dock "Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar", vilket både högstadie- och gymnasieungdomarna i Varberg i lägre grad instämmer i.

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat att de "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 1-48 %.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

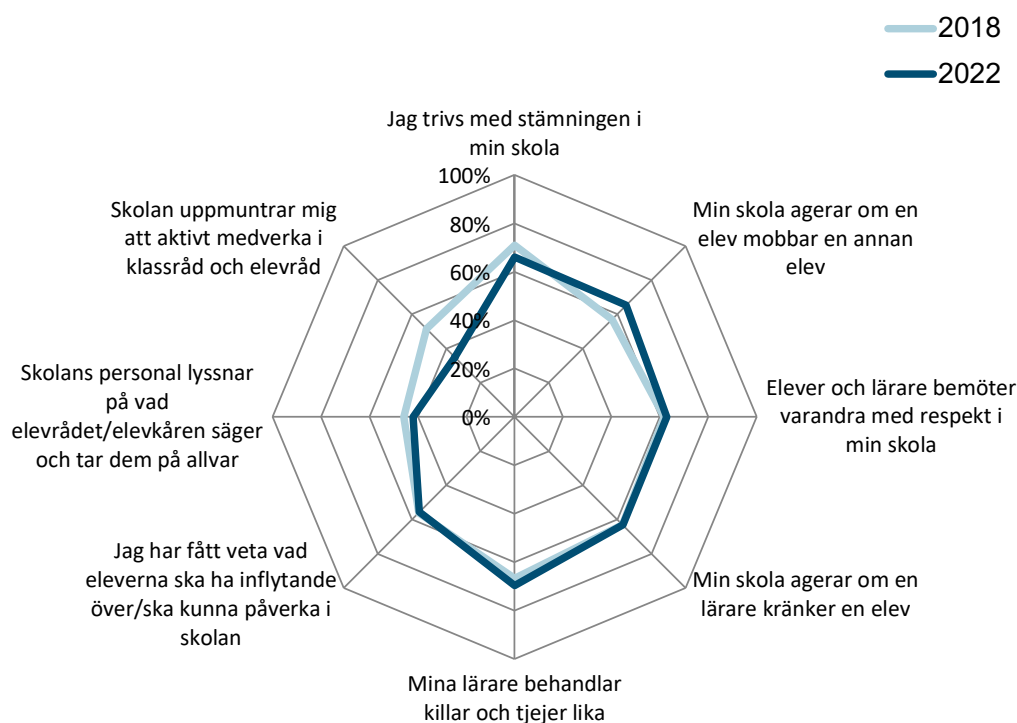
C3a. Andel som instämmer i påståenden om skolan: Jämförelse med rikssnittet*

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Jag trivs med stämningen i min skola	66%	66%	80%	77%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	65%	65%	71%	75%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	63%	63%	84%	82%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	63%	65%	76%	75%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	70%	67%	86%	82%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ ska kunna påverka i skolan	56%	56%	54%	57%
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	42%	50%	43%	57%
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd	35%	39%	50%	51%

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3a för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden

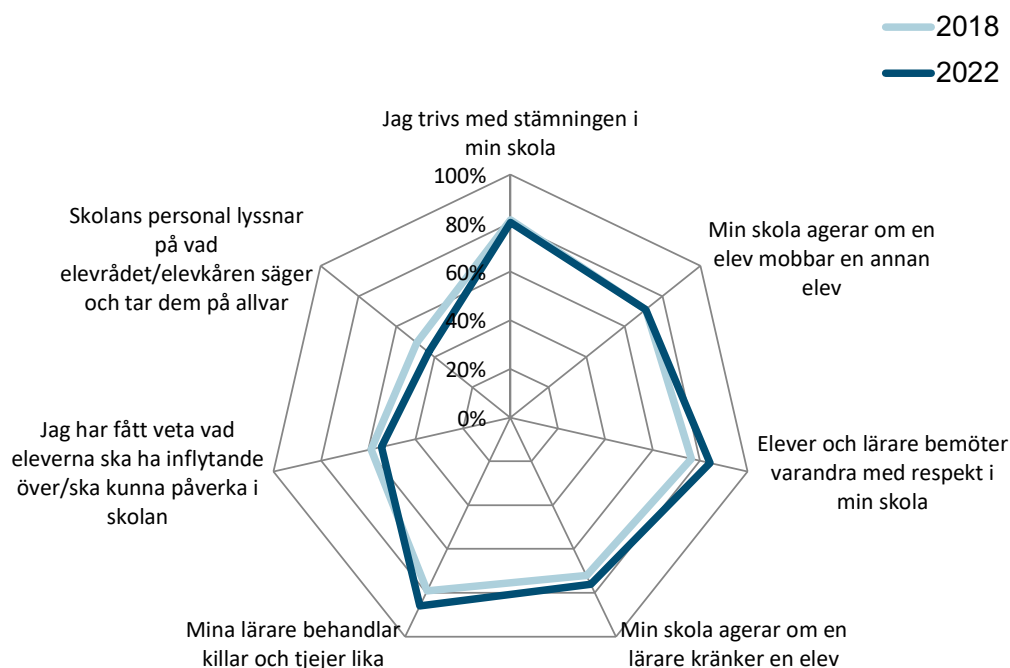
Över tid kan är resultatet generellt på liknande nivåer både i högstadiet (diagram C3b_1 nedan) och gymnasiet (diagram C3b_2 på nästa sida). Andelen som instämmer i att skolan uppmuntrar dem att aktivt medverka i elevråd har dock minskat i högstadiet, medan andelen som instämmer i att skolan agerar vid mobbning ökat. I gymnasiet har andelen som instämmer i att skolans personal lyssnar på elevrådet/kåren minskat. Andelen som instämmer i att lärarna behandlar killar och tjejer lika samt i att elever och lärare bemöter varandra med respekt har däremot ökat.

C3b_1. Andel som instämmer i påståenden om skolan: högstadiet, Jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_1 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 3-27 %.

C3b_2. Andel som instämmer i påståenden om skolan: gymnasiet, jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_2 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 1-45 %.

Rasism, våld, trakasserier och mobbning

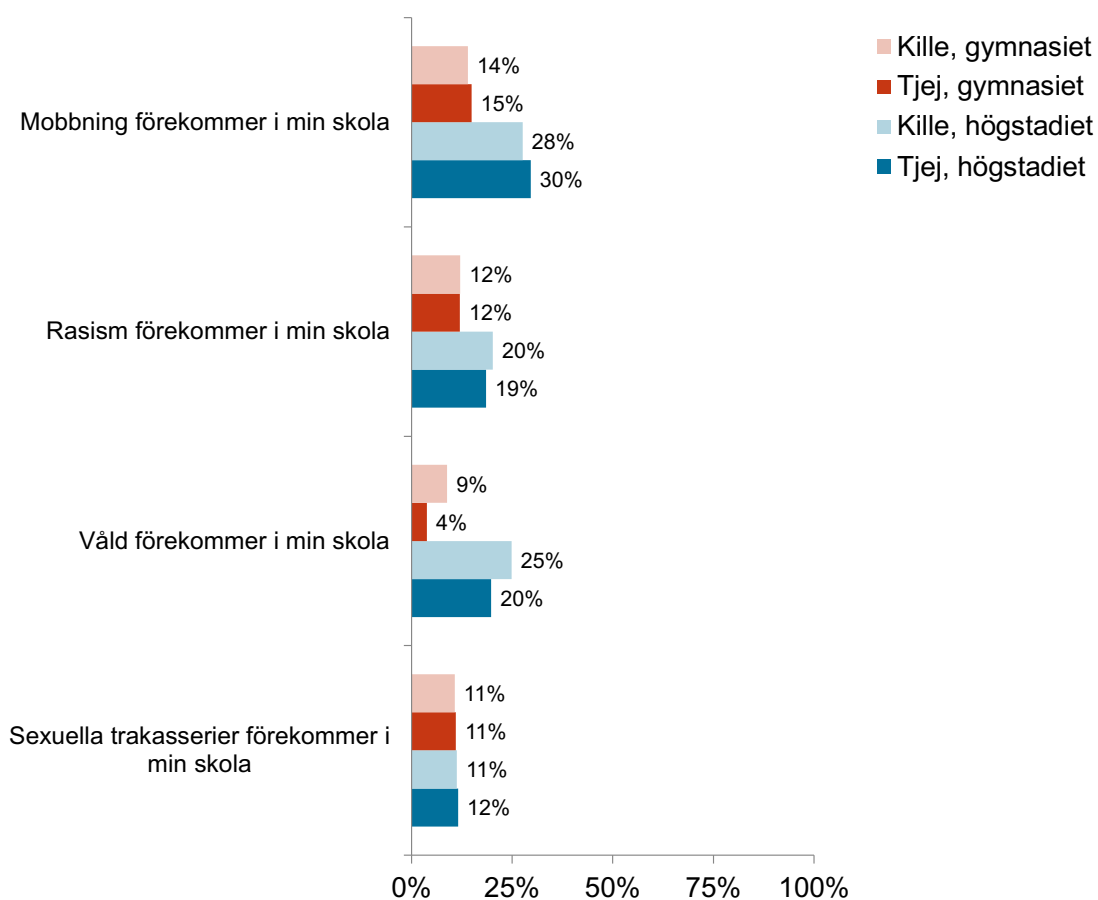
Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är att våld är vanligast på högstadiet, men även mobbning, rasism och våld förekommer i högre grad på högstadiet än gymnasiet. Sexuella trakasserier förekommer i liknande grad på både högstadie- och gymnasieskolor. Andelen ungdomar som instämmer i att problemen förekommer är dock klart lägre i Varberg jämfört med rikssnittet, se tabell C3d.

I denna fråga syns även skillnader utifrån ytterligare bakgrundsvariabler. Vad som framgår är att resurssvaga unga¹, unga med en nedsatt funktion eller långvarig sjukdom samt unga hbtq-personer² i högre grad än övriga unga uppger att olika problem förekommer på skolan.

¹ För att analysera gruppen unga som kan vara mer resurssvaga har vi skapat ett index utav tre frågor. De som här kategoriseras som resurssvaga har antingen svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

² De som svarat att de har en annan sexualitet än heterosexuell och/eller att de har en annan könsidentitet än kille/tjej

C3c. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

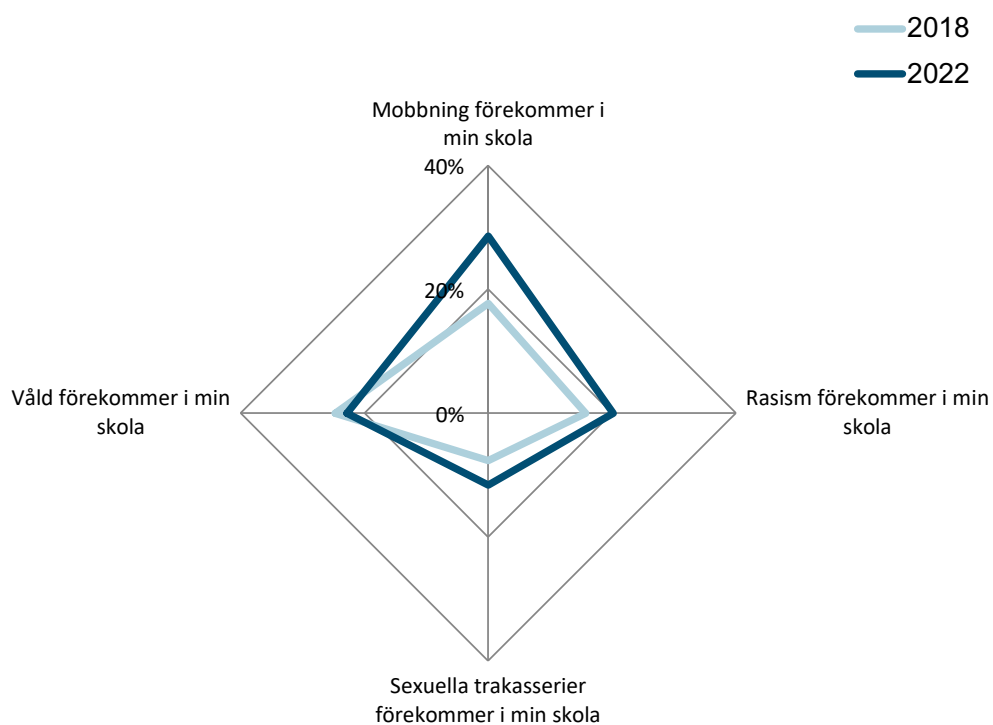

C3d. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: Jämförelse med rikssnittet

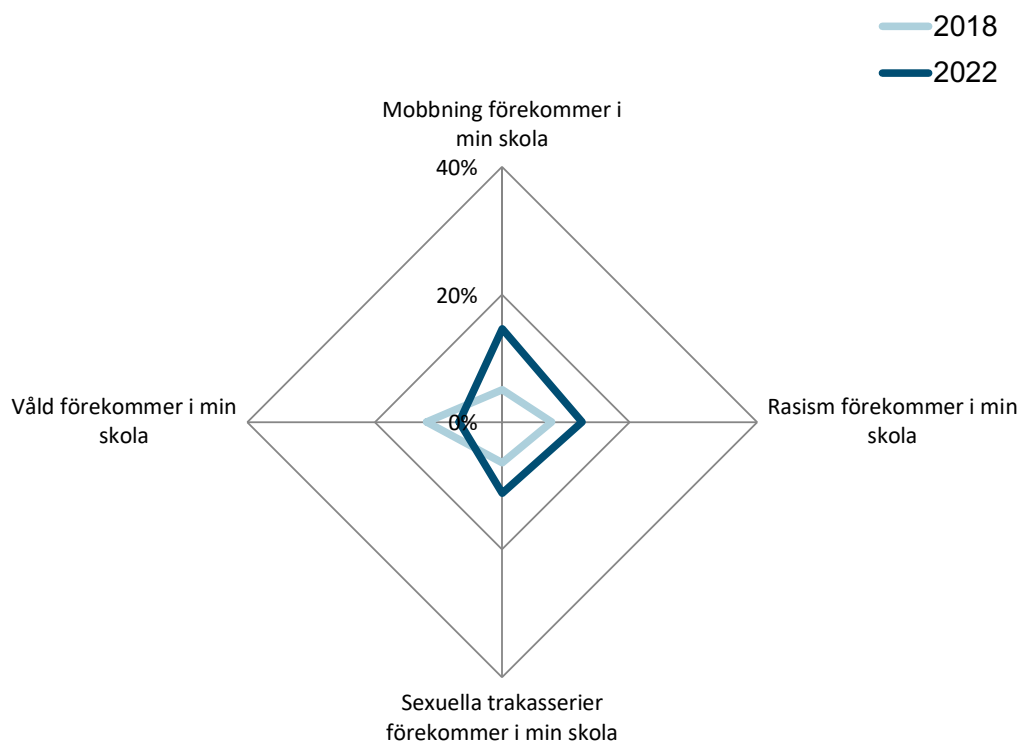
	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Mobbning förekommer i min skola	29%	39%	15%	25%
Rasism förekommer i min skola	20%	33%	13%	28%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	12%	21%	11%	19%
Våld förekommer i min skola	23%	32%	7%	17%

Andelen som instämmer i att olika problem förekommer på skolan har i de flesta fall ökat över tid, se diagram C3e och C3f på nästa sida. En minskning har dock skett gällande förekomsten av våld.

C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: högstadiet, jämförelse över tid

C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: gymnasiet, jämförelse över tid

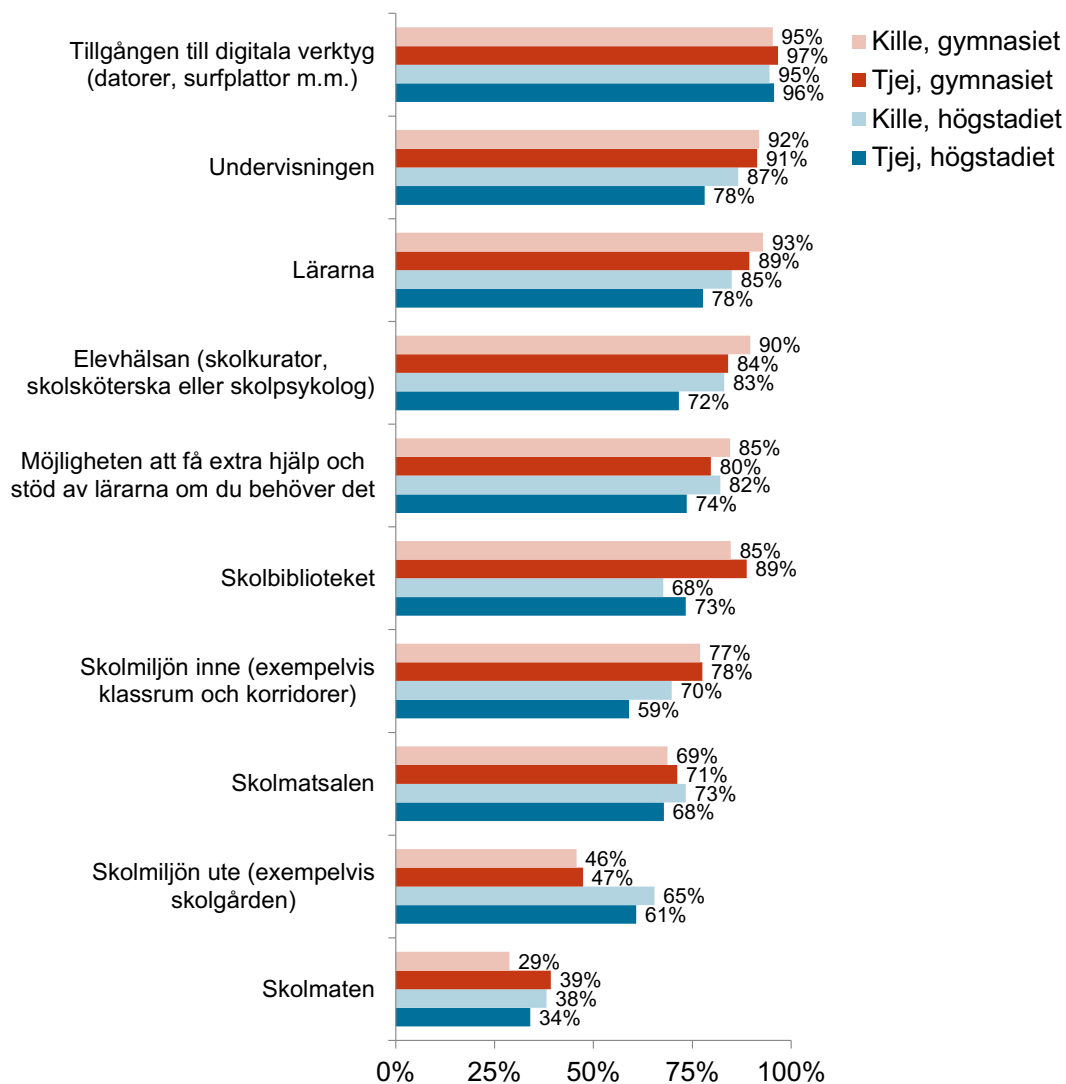
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsosvården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. I diagram C4 framgår är att en hög andel ungdomar både i högstadiet och gymnasiet i Varberg är nöjda med lärare, undervisning och elevhälsan. Gymnasieungdomarna är mer nöjda gällande flertalet aspekter jämfört med högstadieungdomarna. Högstadieungdomarna är dock mer nöjda med skolmiljön utomhus.

Högst är nöjdheten när det kommer till tillgången till digitala verktyg, både i högstadiet och gymnasiet. Lägst är däremot nöjdheten med skolmaten (både i högstadiet och gymnasiet). Killarna på gymnasiet är minst nöjda med skolmaten. I tabell C4a görs en jämförelse med rikssnittet. Här framgår även att gymnasieungdomarna i Varberg är klart mindre nöjda med skolmaten än rikssnittet. I övrigt är nöjdheten i Varberg mer likt rikssnittet.

I majoriteten av frågorna är resultatet på liknande nivåer som år 2018, se diagram C4b och C4c på följande sidor. På gymnasiet har det dock skett en negativ utveckling avseende nöjdheten med skolmaten.

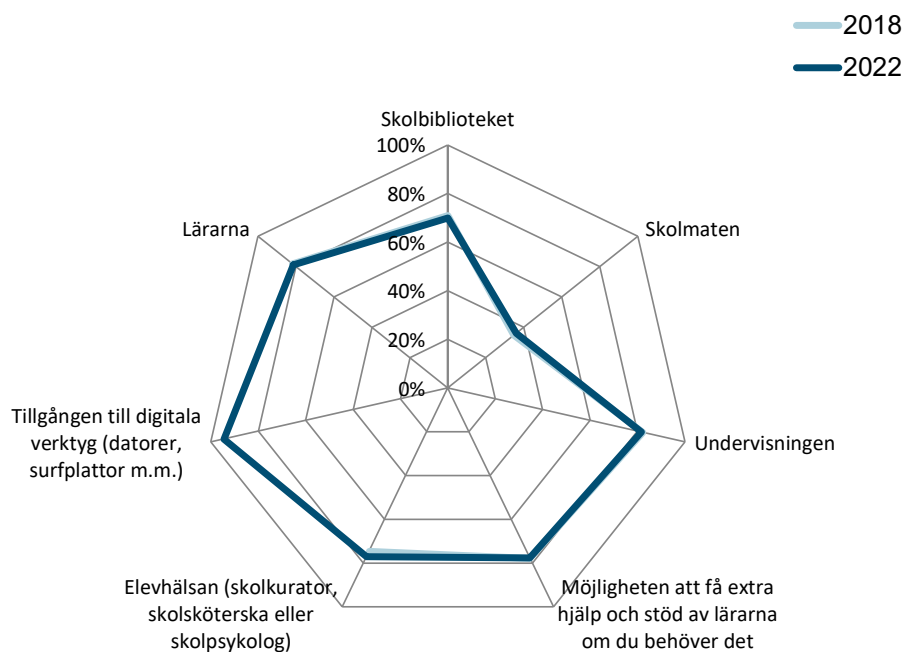
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

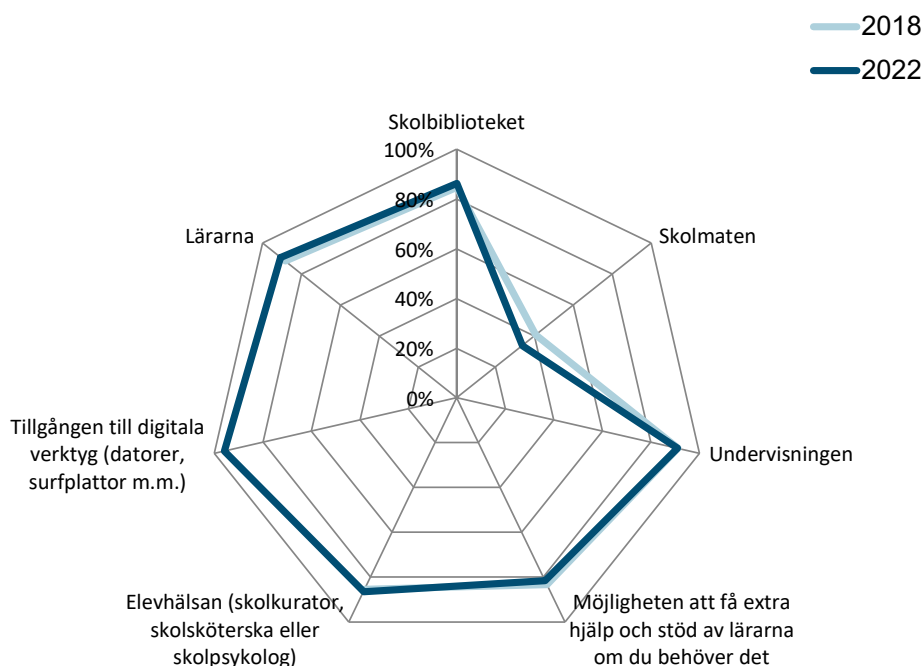
**C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse med rikssnittet**

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Skolbiblioteket	70%	68%	86%	81%
Skolmaten	36%	39%	34%	49%
Undervisningen	82%	81%	91%	90%
Möjligheten att få extra hjälp och stöd av lärarna om du behöver det	78%	78%	82%	85%
Elevhälsan (skolkurator, skolsköterska eller skolpsykolog)	77%	76%	86%	86%
Tillgången till digitala verktyg (datorer, surfplattor m.m.)	94%	92%	96%	95%
Lärarna	81%	82%	91%	91%
Skolmatsalen	70%	68%	69%	65%
Skolmiljön ute (exempelvis skolgården)	63%	63%	47%	50%
Skolmiljön inne (exempelvis klassrum och korridorer)	64%	67%	77%	78%

**C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: högstadiet,
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse över tid**

C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: gymnasiet, Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse över tid

Elevinflytande

Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en utredning från 2009¹ framgår det att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

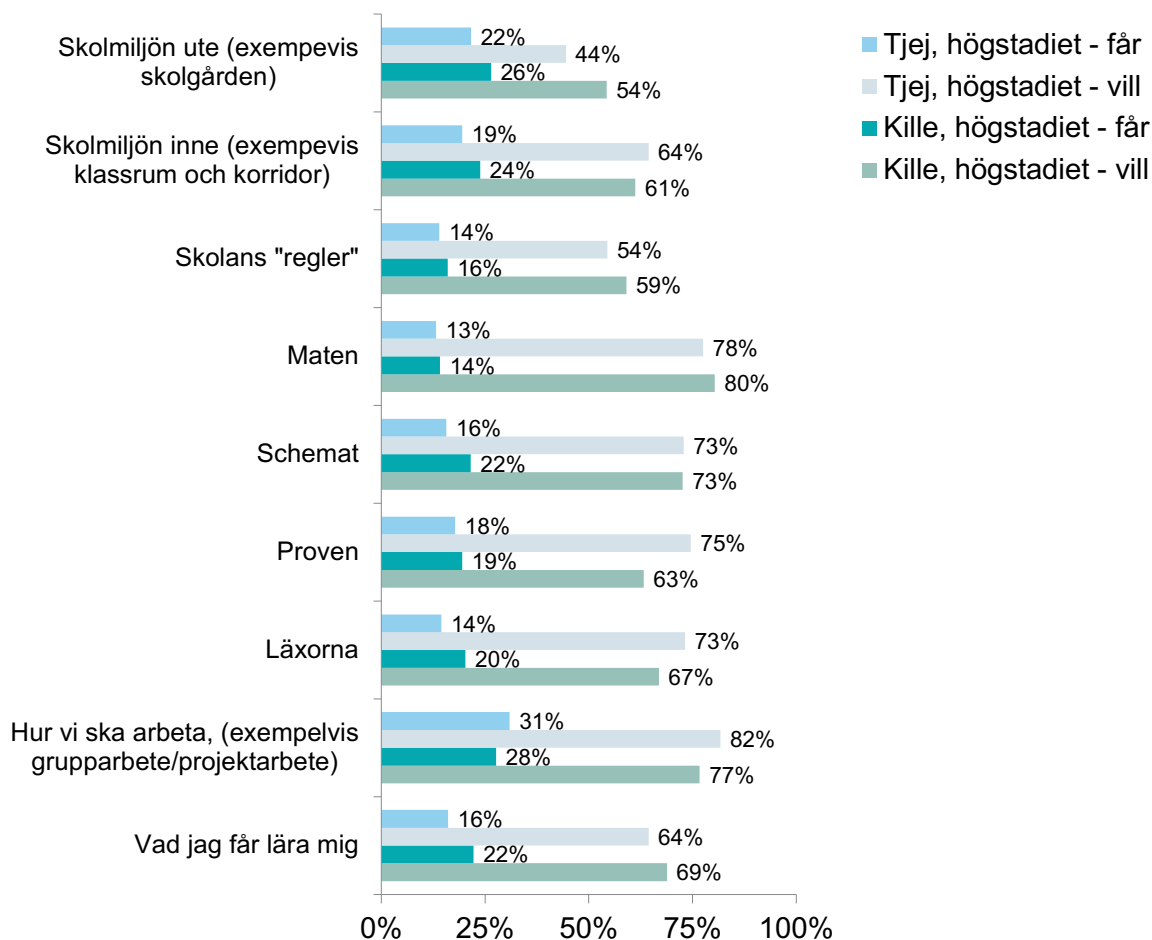
I Varberg ser vi att andelen unga som vill påverka är hög både i årskurs 8 (se diagram C5a på följande sida) och årskurs 2 (se diagram C5b på sida 41). Hur man ska arbeta (grupparbete/projektarbete) är det som gymnasieungdomarna anser att de i högsta grad får vara med och bestämma om idag. På högstadiet svarar flest att de får vara med och bestämma om hur de ska arbeta följt av skolmiljön ute.

Genom ytterligare analyser framgår att det även i denna fråga finns vissa skillnader utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer. Vad vi ser är att resurssvaga unga i något lägre grad än övriga uppger att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan. Dock vill de vara med och bestämma i liknande grad.

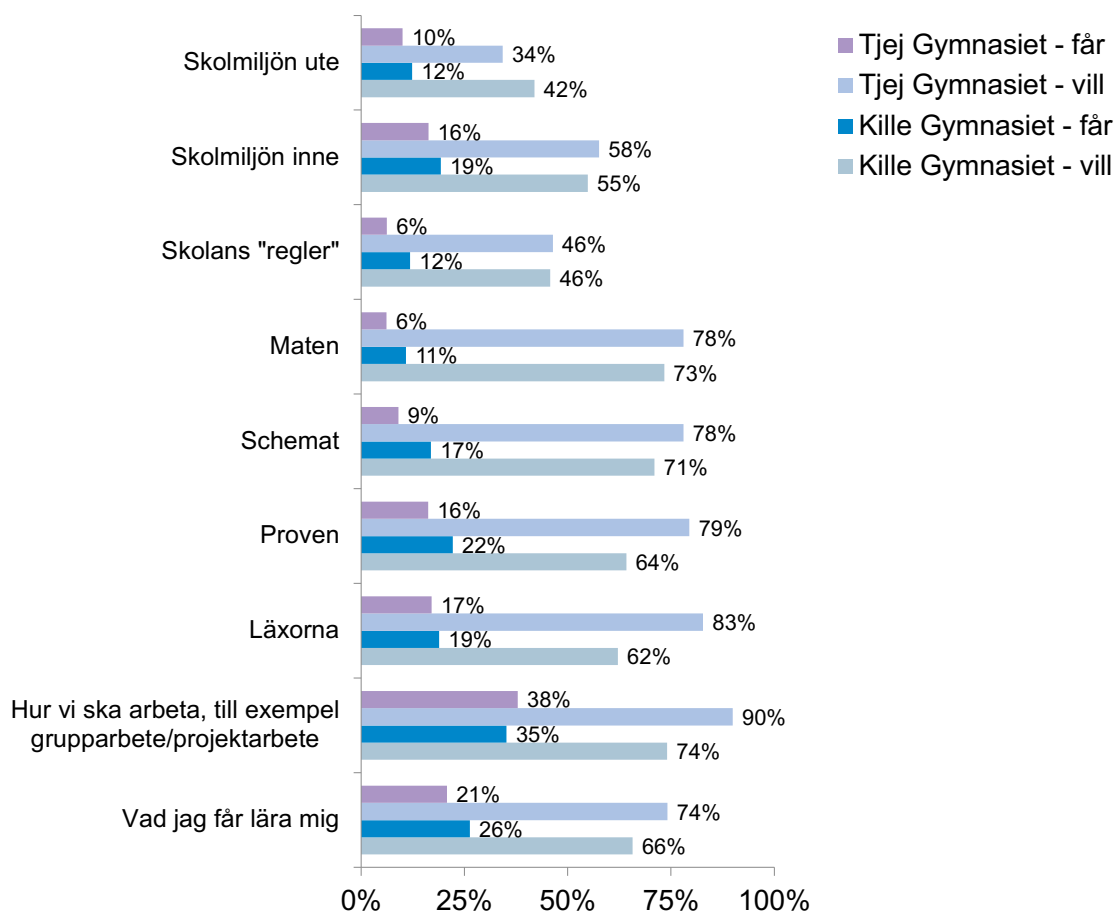
¹ SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

I tabell C5c på nästa sida redovisas andelen som får vara med och påverka i jämförelse med rikssnittet. Vad som framgår är att gymnasieungdomarna i Varberg i klart lägre grad än rikssnittet för Lupp 2022 svarar att de får vara med och bestämma om flera saker i skolan. Resultatet för högstadieungdomarna är mer likt rikssnittet, men även där anser unga i Varberg i lägre grad att de får vara med och påverka om flera saker.

C5a. Årskurs 8: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

C5b. Årskurs 2: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

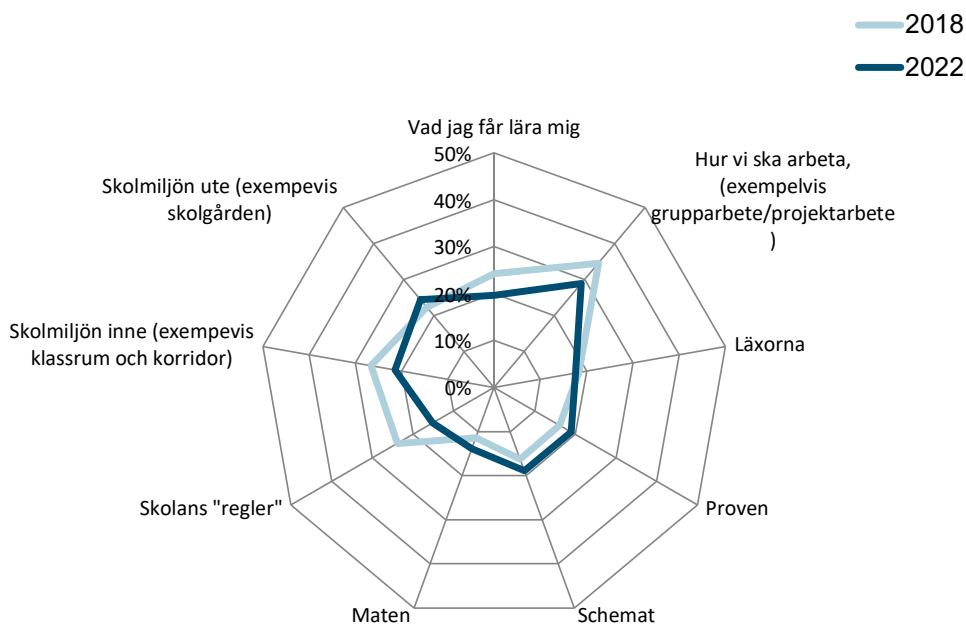

C5c: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: Jämförelse med rikssnittet

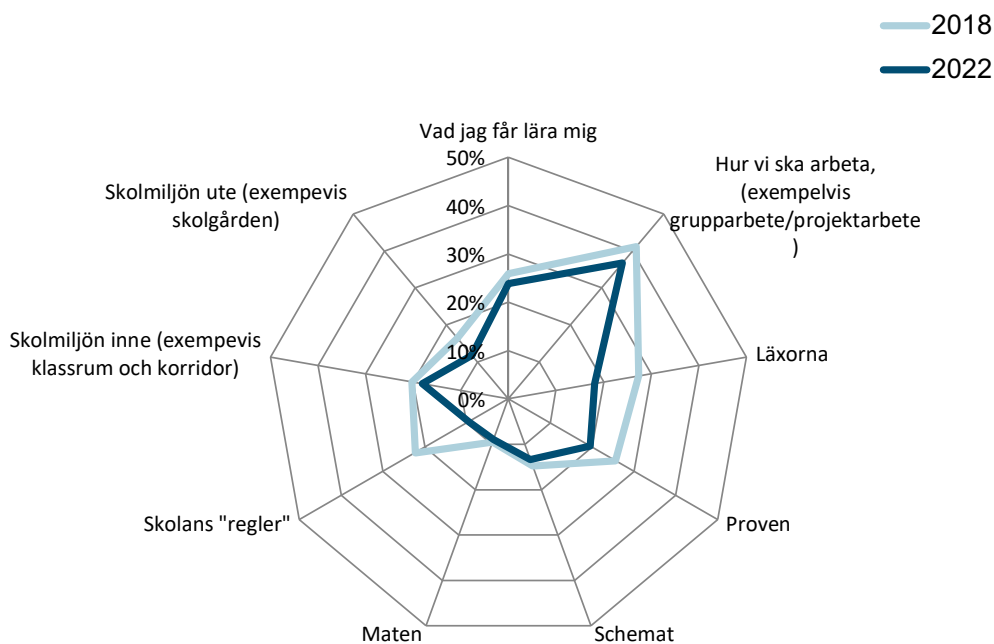
	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Vad jag får lära mig	20%	27%	24%	30%
Hur vi ska arbeta, (exempelvis grupparbete/projektarbete)	29%	33%	37%	44%
Läxorna	18%	19%	18%	27%
Proven	19%	21%	20%	30%
Schemat	19%	18%	13%	21%
Maten	14%	17%	9%	17%
Skolans "regler"	15%	23%	9%	21%
Skolmiljön inne (exempelvis klassrum och korridor)	21%	26%	18%	24%
Skolmiljön ute (exempelvis skolgården)	24%	24%	12%	17%

Andelen i högstadiet som upplever att de får vara med att bestämma om olika saker i skolan har minskat i några frågor men ökat något i andra. På gymnasiet har det upplevda inflytandet minskat i flera frågor - se diagram C5e.

C5d: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, högstadiet, jämförelse över tid

C5e: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, gymnasiet, jämförelse över tid

D. Politik och samhälle

I aktuell forskning både i Sverige och andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

I den senaste demokratiutredningen framkom att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre, och det är mindre vanligt bland unga att vara medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Samtidigt är det en större andel unga än äldre som uppger att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan därmed vara högre.³ För att sänka trösklarna för engagemang bland unga är det bland annat viktigt att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer samt att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang.⁴ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

”Berätta om hur man kan göra för att förändra och om vad man kan förändra.”

-Tjej, högstadiet

1 SOU 2016:5 ”Låt fler forma framtiden” del A

2 MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

3 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

4 MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

Intresse för olika frågor

Ungdomarna i Varberg svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället.¹

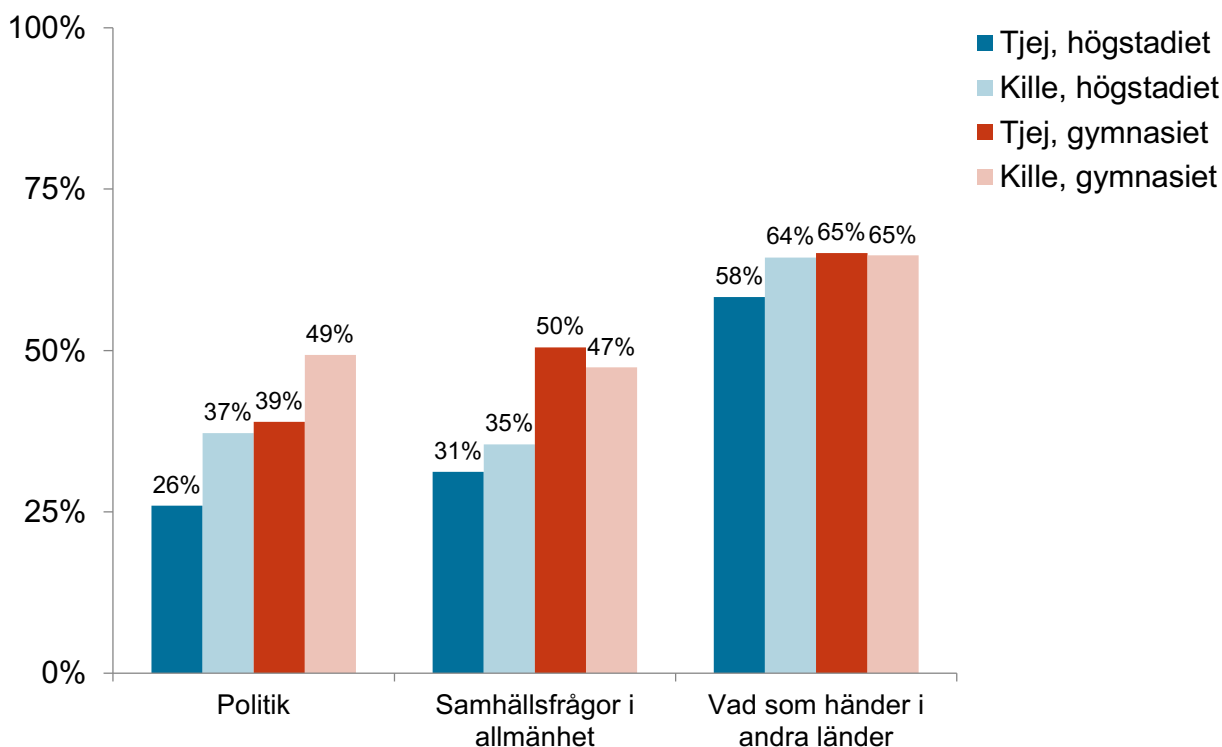
Högst är intresset för vad som händer i andra länder (58-65 %). När det kommer till politik är killar i gymnasiet mest intresserade. 49 % av gymnasiekillarna svarar att de är intresserade av politik. Motsvarande andel bland gymnasietjejerna är 39 %. Minst intresserade av politik är högstadietjejerna, 26 %. Vad gäller samhällsfrågor i allmänhet är gymnasieungdomarna mer intresserade än högstadieungdomarna.

I en jämförelse med rikssnittet framkommer att ungdomarna i Varberg är något mer intresserade av de olika frågorna, och framför allt är mer intresserade av vad som händer i andra länder.

Sett över tid har intresset för samhällsfrågor i allmänhet minskat, se diagram D1b på nästa sida. Intresset för politik och vad som händer i andra länder är mer likt hur det såg ut 2018, men även intresset för politik har minskat något.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

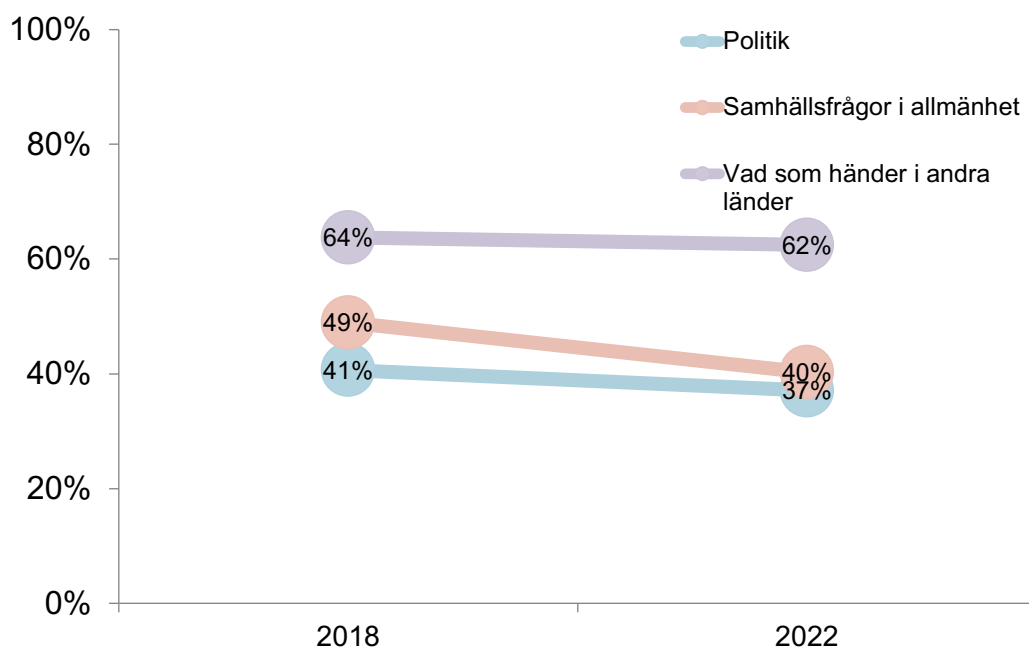

D1a. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Politik	32%	27%	44%	37%
Samhällsfrågor i allmänhet	34%	29%	48%	43%
Vad som händer i andra länder	61%	52%	65%	54%

¹ Amnå mfl. 2016

D1b. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse över tid

Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratins beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande¹. Dock innebär förändringarna i formerna för engagemang att vi troligtvis på sikt kommer att behöva anpassa det politiska systemet till dessa förändrade omständigheter.²

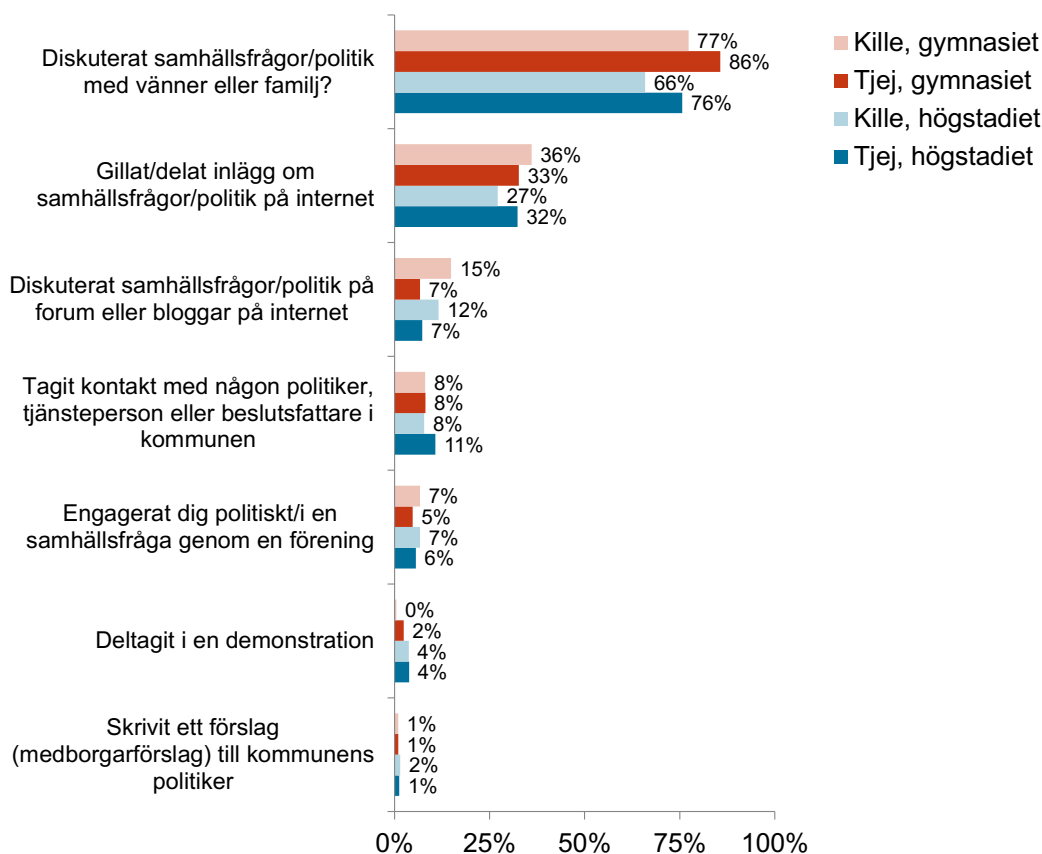
I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året.

Vad som framgår i diagram D2 är att en andel mellan 66-86 % har diskuterat samhällsfrågor eller politik med vänner eller familj. En större andel gymnasietjejer än övriga har gjort detta. Det näst vanligaste är att ha gillat eller delat inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. De andra handlingarna är klart mindre vanliga.

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande? Andel som svarat "ja"

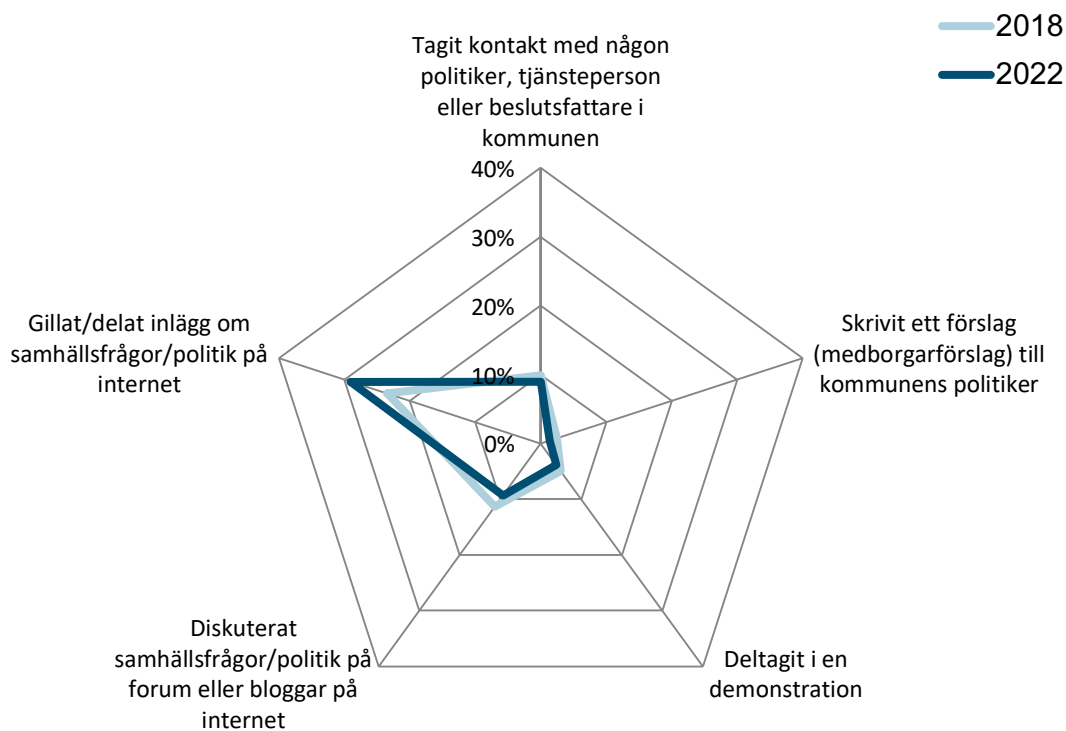
Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att resultatet för Varberg ligger på ungefär samma nivå. Ungdomarna i Varberg svarar dock i klart högre grad än rikssnittet att de diskuterat samhällsfrågor eller politik med vänner eller familj.

På följande sida redovisas resultatet över tid för de frågor där detta är möjligt. Andelen som gillat eller delat inlägg om samhällsfrågor eller politik har ökat från år 2018 i högstadiet. Andelen som diskuterat samhällsfrågor eller politik på forum eller bloggar på internet har däremot minskat både i högstadiet och gymnasiet, men främst gymnasiet.

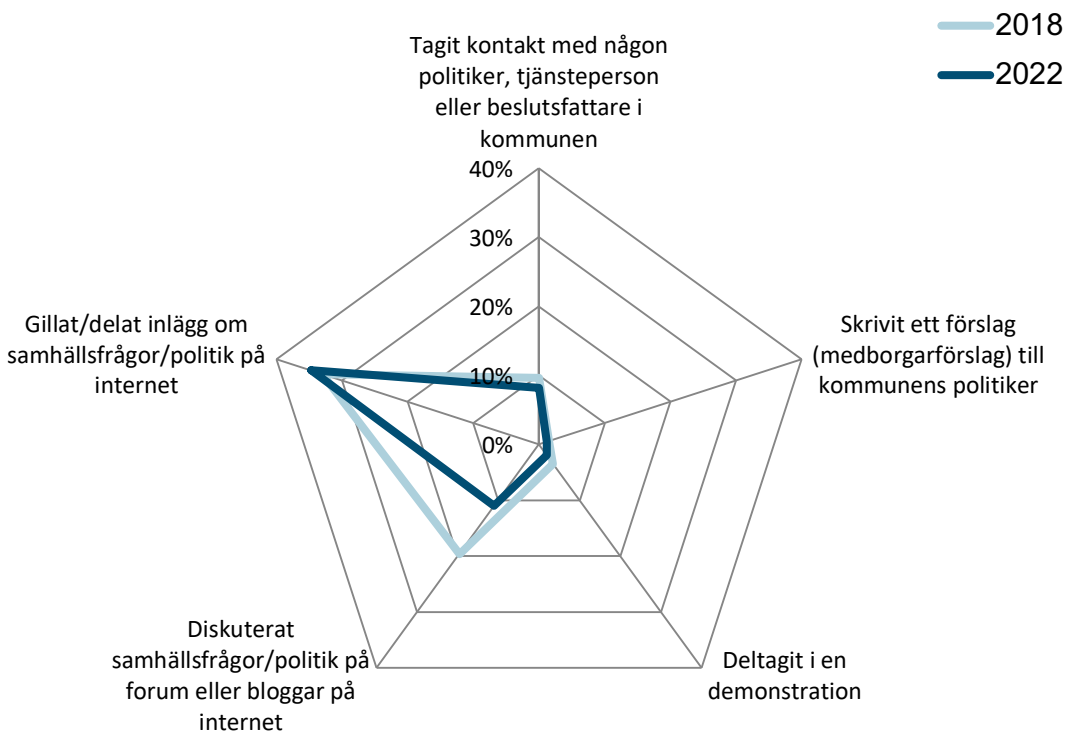
D2a. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Tagit kontakt med någon politiker, tjänsteperson eller beslutsfattare i kommunen	9%	7%	8%	8%
Skrivit ett förslag (medborgarförslag) till kommunens politiker	1%	2%	1%	2%
Deltagit i en demonstration	4%	4%	2%	3%
Diskuterat samhällsfrågor/politik på forum eller bloggar på internet	9%	9%	11%	11%
Gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet	29%	25%	35%	34%
Diskuterat samhällsfrågor/politik med vänner eller familj?	70%	56%	80%	68%
Engagerat dig politiskt/i en samhällsfråga genom en förening	6%	5%	6%	5%

D2b. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: högstadiet, jämförelse över tid

D2c. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: gymnasiet, jämförelse över tid

Möjligheter att påverka

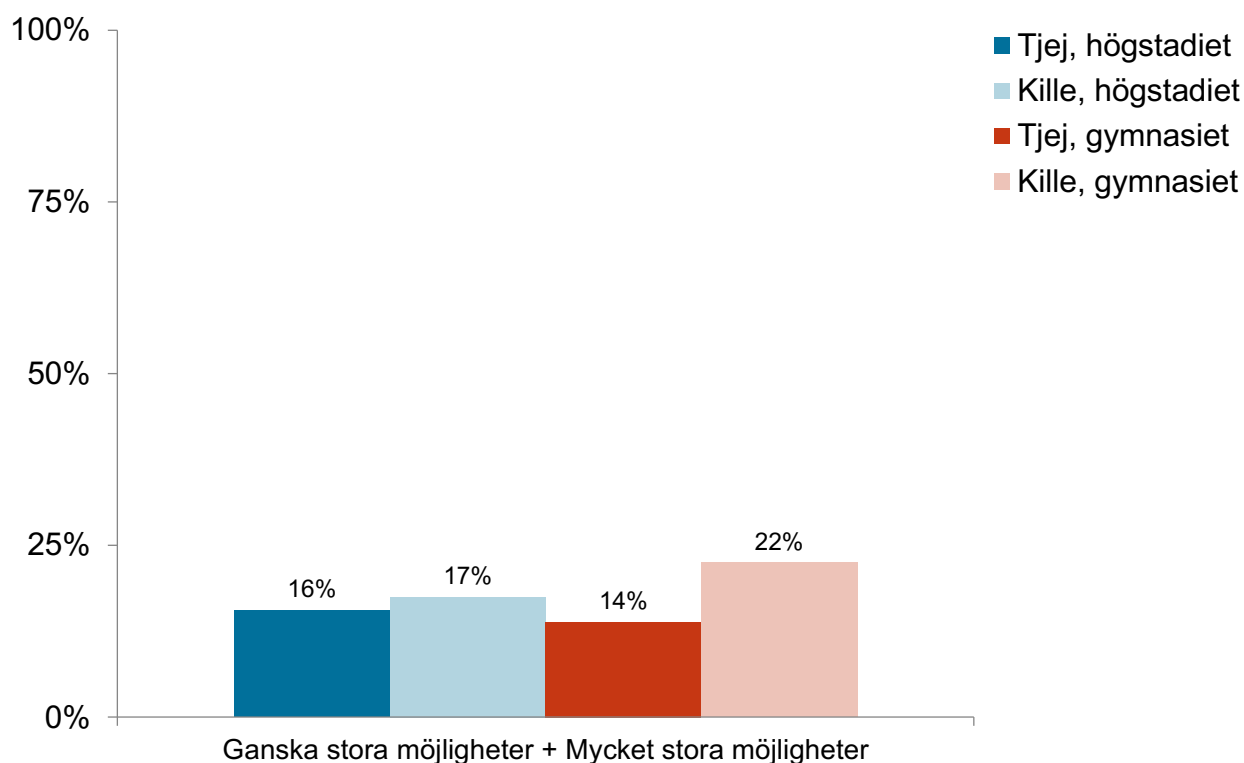
En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

Vad som framgår i diagrammet nedan är att tjejer, framför allt på gymnasiet, ser mindre positivt än killar på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Bland gymnasiekillarna är tilltron högst. Strax över hälften av ungdomarna svarar "vet ej" på denna fråga, vilket kan vara bra att vara medveten om.

Resultatet för gymnasieungdomarna i Varberg är likt rikssnittet för Lupp 2022. Högstadiungdomarna ser sig dock i något lägre grad ha möjlighet att föra fram sina åsikter jämfört med rikssnittet.

Genom ytterligare analyser framgår också att det finns vissa skillnader utifrån ytterligare bakgrundsvariabler när det kommer till ungas syn på sina möjligheter att påverka, se mer om detta i avsnittet "Fördjupat om ungas inflytande".

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

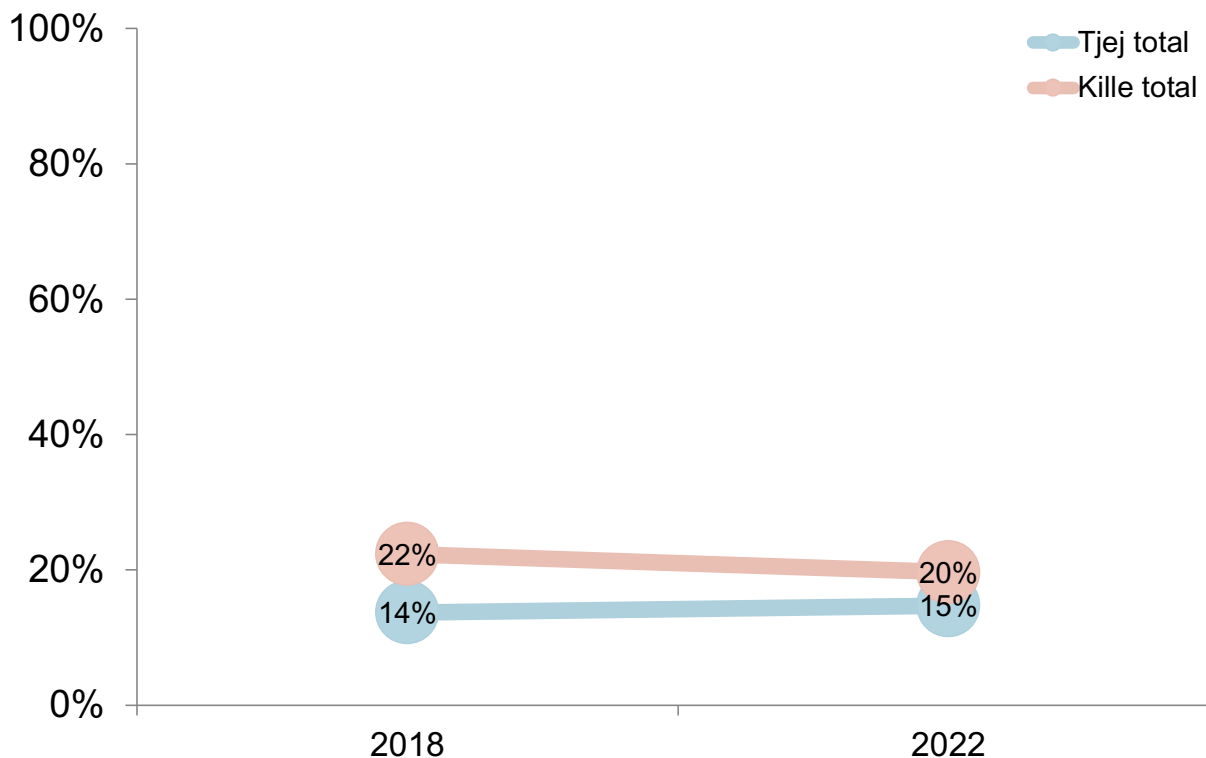
D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
16%	20%	18%	20%

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

Över tid ser vi att andelen som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter är på en liknande nivå som tidigare.

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse över tid

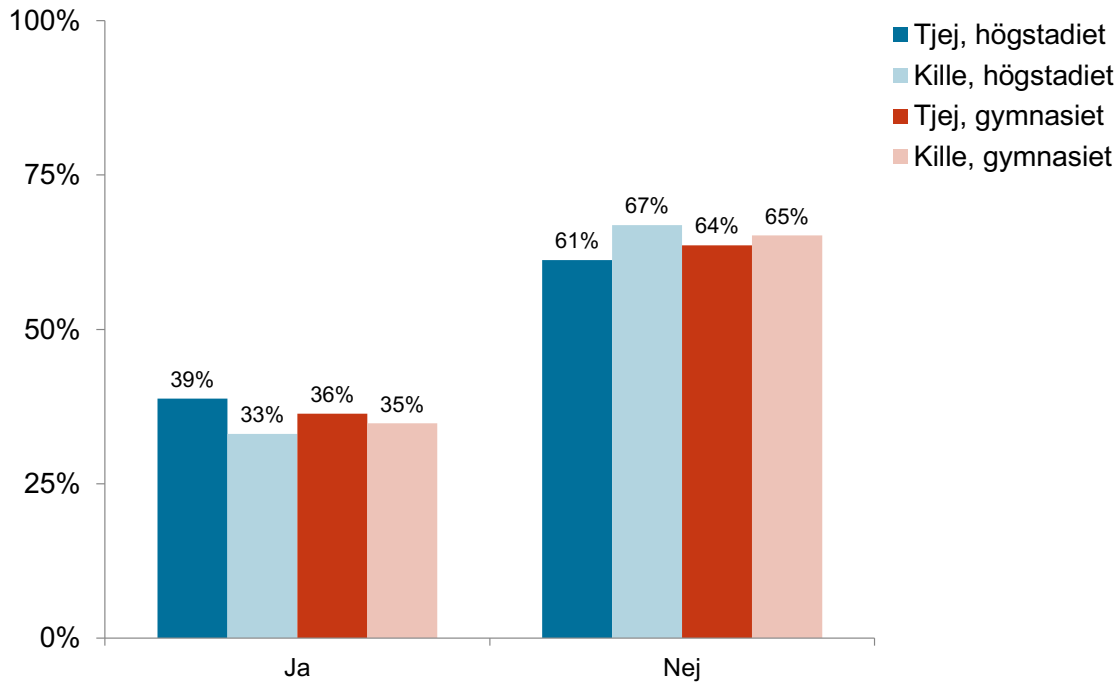
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida de vill vara med och påverka i frågor som rör Varbergs kommun. Mellan 33-39 % svarar att de vill påverka i kommunen, varav högstadietjejer i högst grad. Högstadietjejer vill påverka i lägst grad.

Högstadietjejer i Varberg vill vara med och påverka vad som händer i kommunen i högre utsträckning än rikssnittet, se tabell D4a. Resultatet för gymnasieungdomarna är samma som för rikssnittet.

I diagram D4b på följande sida framkommer att andelen unga som vill påverka i kommunen har minskat tydligt sedan år 2018, både bland tjejer och killar.

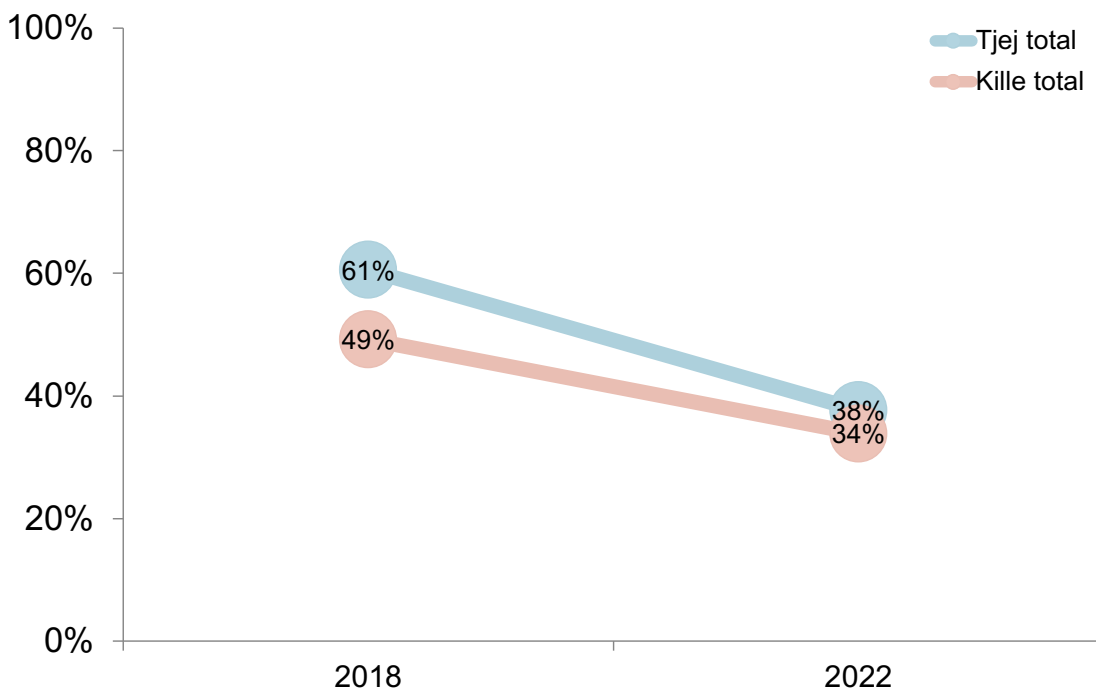
D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse med rikssnittet

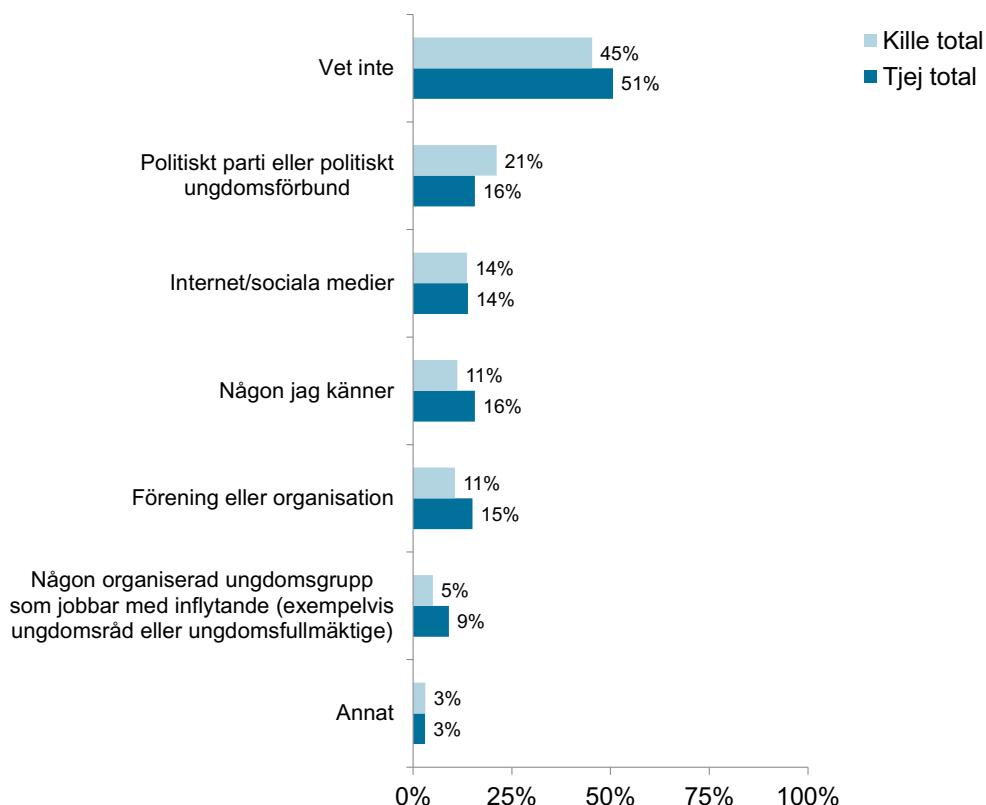
Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
36%	30%	36%	36%

D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse över tid

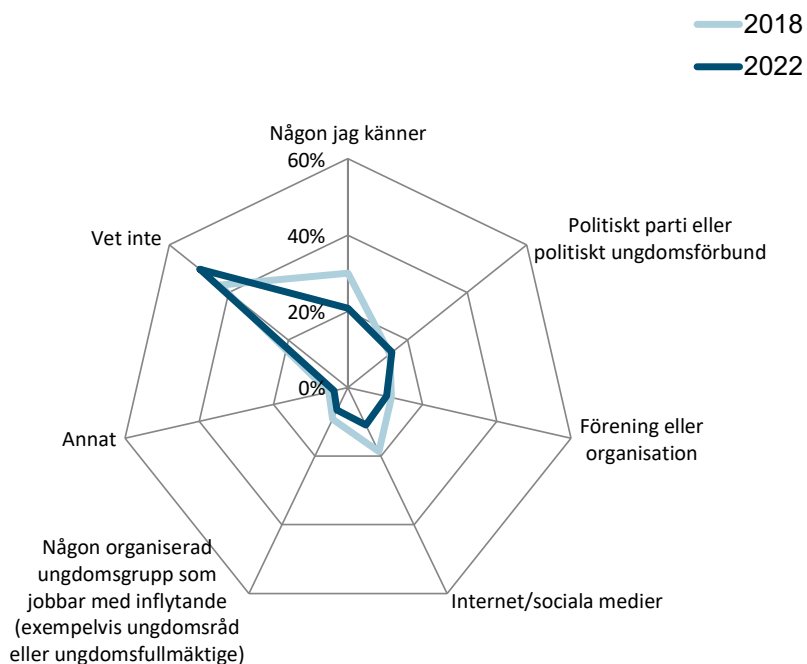

De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. 51 % av tjejerna och 45 % av killarna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Därefter svarar störst andel att de skulle vända sig till ett politiskt parti eller politiskt ungdomsförbund. En lika stor andel tjejer svarar även att de skulle vända sig till någon de känner. Vid en jämförelse över tid i tabell D4c_1 och D4c_2 kan vi bland annat se att andelen ungdomar som skulle vända sig till internet eller sociala medier har minskat från år 2018, både på högstadiet och gymnasiet.

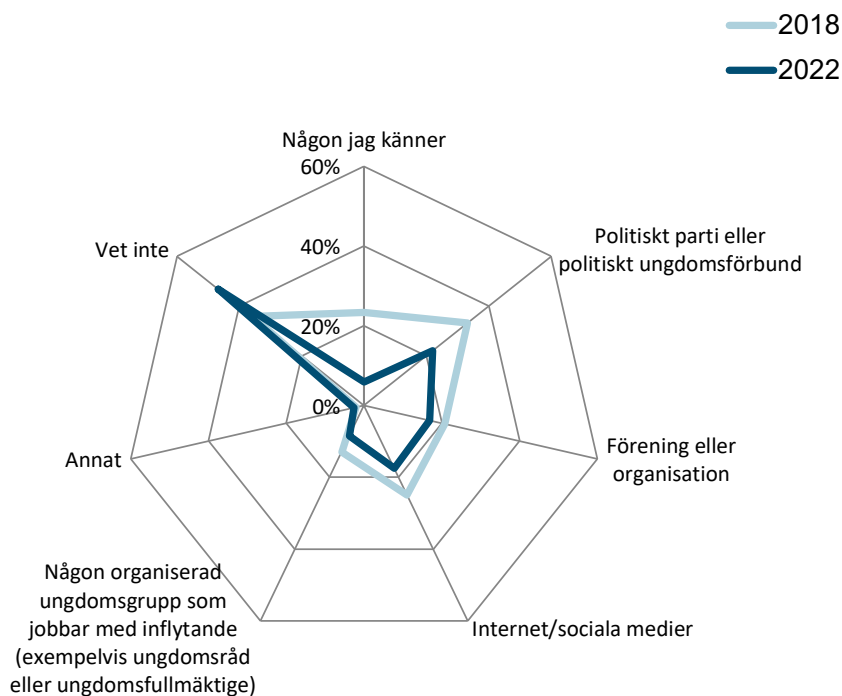
**D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka**

**D4c_1. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: högstadiet, jämförelse över tid**

**D4c_2. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: gymnasiet, jämförelse över tid**

D4d. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många kommenterar sådant som rör skolan, som skolmaten, tryggheten och undervisningen. Flera ungdomar kommenterar att de vill påverka i frågor som rör deras fritidsintressen, aktiviteter eller idrottsplaner i stort.

Att motverka brottslighet och öka tryggheten i samhället tas också upp av flera ungdomar. Övrigt som nämns är önskemål om att påverka samhällsbyggnad, landsbygden och kollektivtrafiken på olika sätt samt klimatet .

Några citat redovisas på följande sida.

"Bättre basketplaner i kommunen."

- Kille, gymnasiet

"Hur undervisning bedrivs, trygghet, bostadspriser, nedskräpning"

-Tjej, gymnasiet

"Att det finns aktiviteter att göra på fritiden även på lite mindre ställen."

- Kille, högstadiet

"Kanske tryggheten i kommun, fler aktiviteter att hitta på"

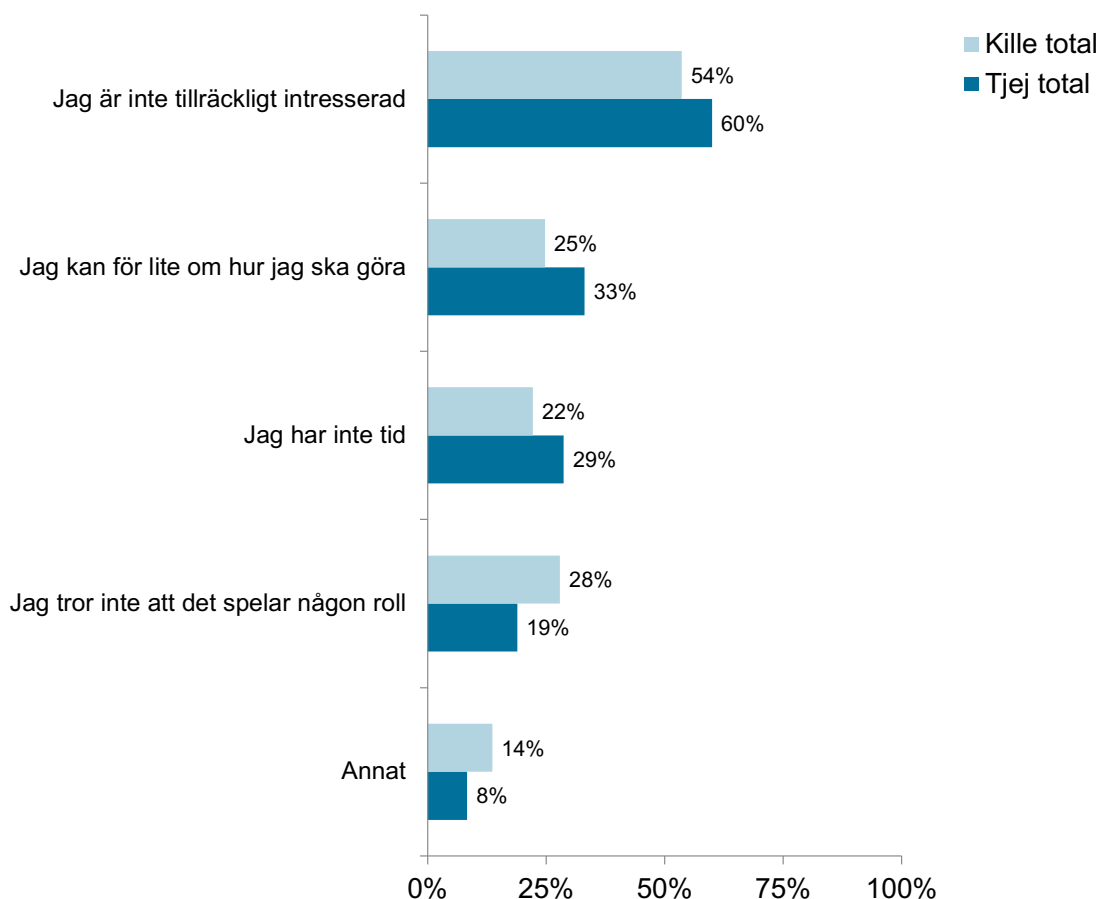
-Tjej, högstadiet

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4f nedan.

54-60 % svarar att de inte är tillräckligt intresserade. 33 % av tjejerna svarar att de kan för lite om hur de ska göra och 25 % av killarna svarar detsamma. En större andel killar (28 %) än tjejer (19 %) tror inte att det spelar någon roll.

D4e. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?
Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

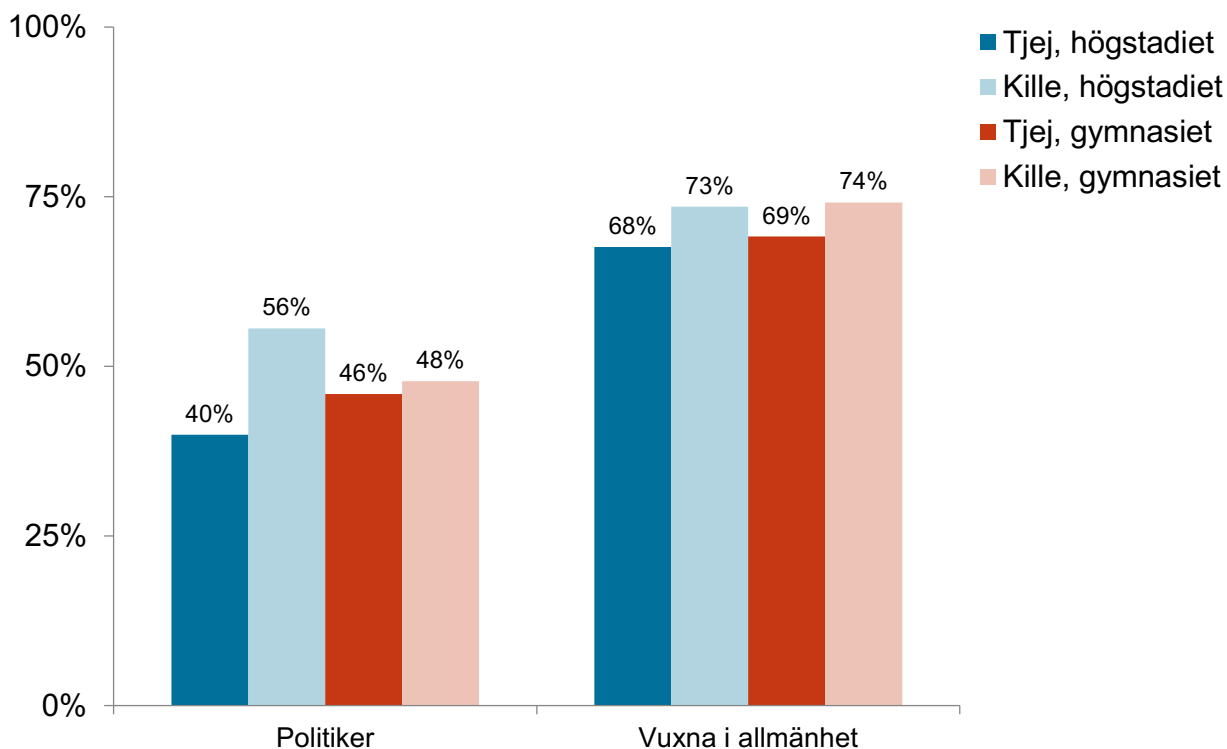

Förtroende för vuxna och politiker

Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. 68-69 % av tjejerna och 73-74 % av killarna har ett högt förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet för politiker är däremot lägre, totalt 47 %, och skiljer sig mer mellan ålder och kön. Högstadiet killarna har högst förtroende för politiker, 56 %. Motsvarande andel bland högstadiet tjejerna är 40 %. I gymnasiet syns däremot inga könsskillnader, och 46-48 % av både gymnasiet tjejerna och gymnasiet killarna har ett ganska eller mycket stort förtroende för politiker.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att gymnasieungdomarna i Varberg har ett högre förtroende för politiker än snittet. Vad gäller förtroende för vuxna är resultatet mer likt rikssnittet. I högstadiet är förtroendet likt rikssnittet, både för vuxna i allmänhet och politiker. Andelen ungdomar med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker är på ungefär samma nivå som år 2018, se diagram D5b på följande sida.

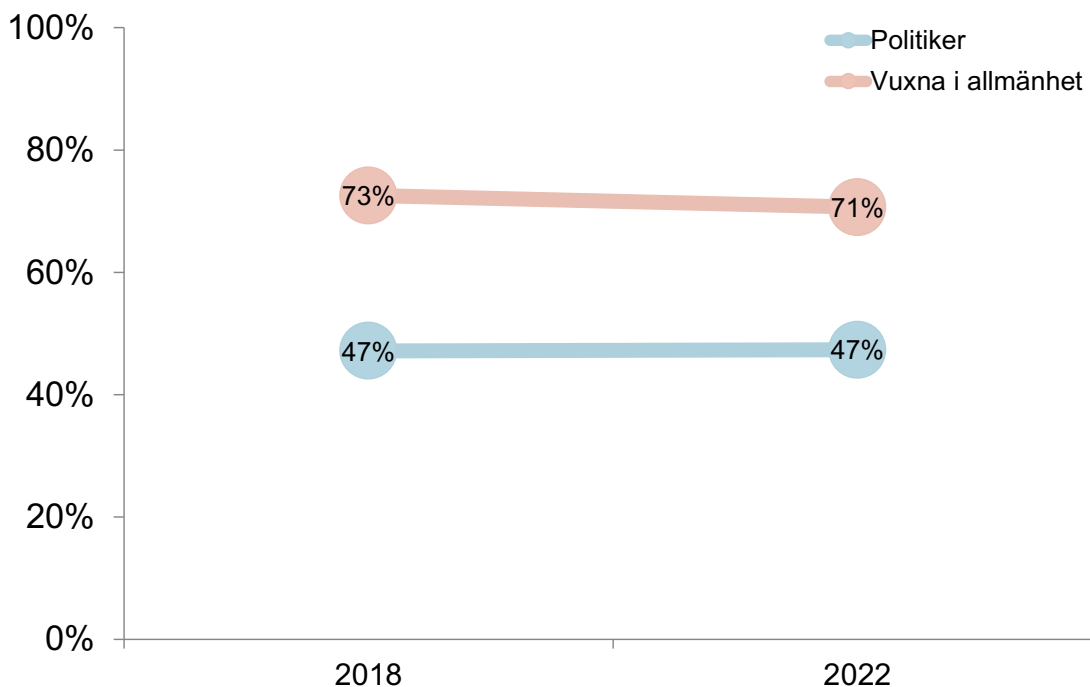
**D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"**

**D5a. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse med riksnittet**

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Politiker	48%	46%	47%	41%
Vuxna i allmänhet	70%	68%	71%	69%

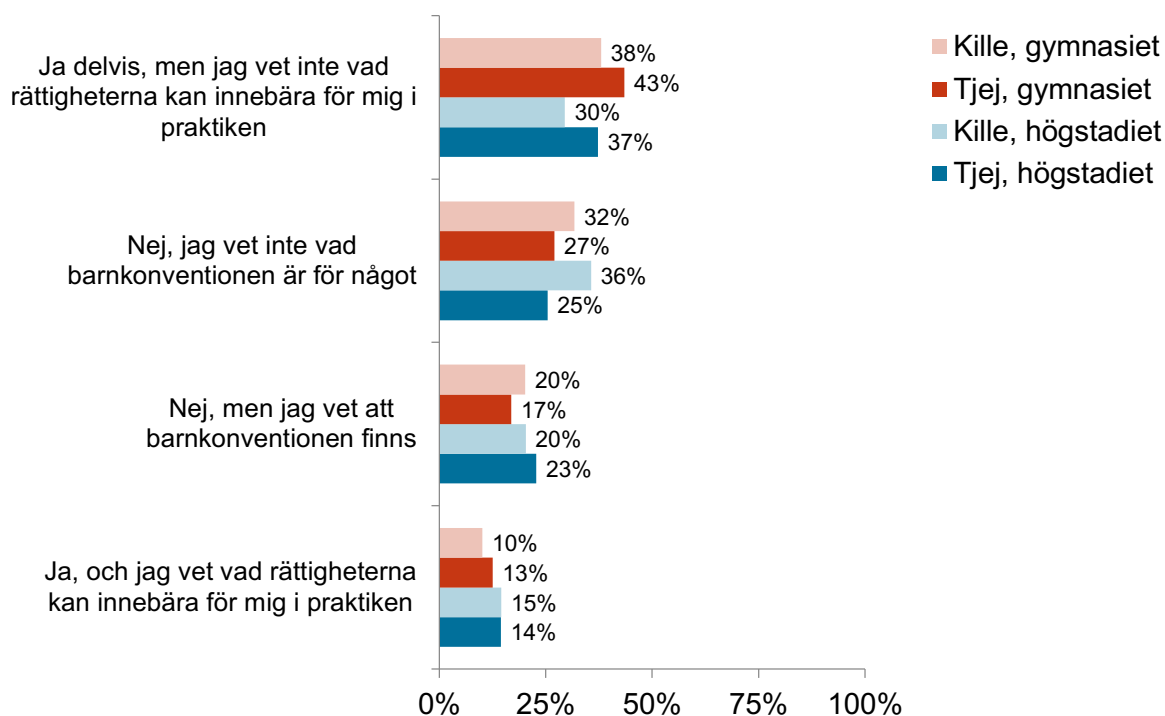
**D5b. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse över tid**

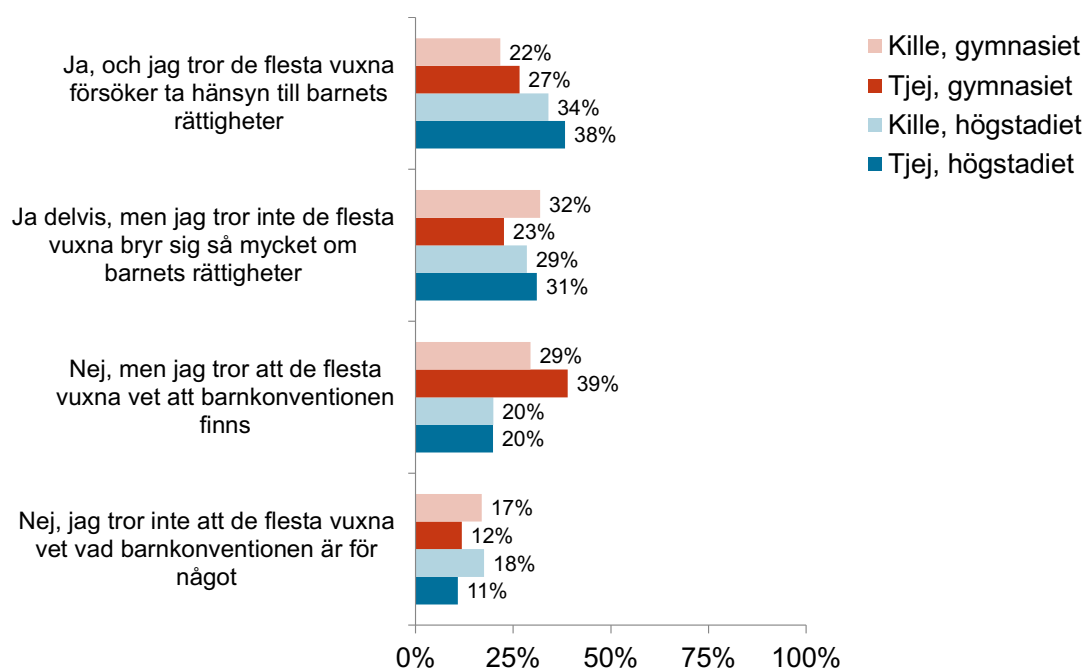
Barnkonventionen

I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att en andel ungdomar om 25-36 % svarar att de inte alls vet vad barnkonventionen är för något. Det är även en andel om 11-18 % som tror att de flesta vuxna inte vet vad barnkonventionen är för något.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

Fördjupat om ungas inflytande

Det andra valda fördjupningsområdet i Varbergs kommun handlar om ungas inflytande och delaktighet. Som nämnt i avsnittets inledning är en viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande. Att känna sig delaktig skapar också en större tillit och ett större förtroende till samhället.¹ Ungas förutsättningar att påverka är dock ofta sämre på grund av bland annat ålder och utbildningsnivå. Graden av samhällsengagemang idag skiljer sig också åt mellan olika grupper av unga, till exempel beroende på kön, bakgrund, föräldrars utbildningsnivå och funktionsvariation.²

I avsnittet "Politik och samhälle" såg vi bland annat att ungdomarna i Varbergs kommun vill påverka i kommunen i högre grad än vad de ser sig ha möjligheter. Andelen unga som vill påverka har dock minskat tydligt sedan 2018. Vi såg därutöver att förtroendet för vuxna i allmänhet är högt, totalt 71 % av ungdomarna i Varbergs kommun svarar att de har ett ganska eller mycket stort förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet för politiker är däremot lägre - totalt 47 % av ungdomarna svarar att förtroendet för politiker är mycket eller ganska stort.

Inflytande i samhället i stort

Vad som framgått av undersökningen är att drygt 17 % av ungdomarna svarat att de ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Vid en analys av den grupp unga som svarat att de ser sig ha små/inga möjligheter att påverka framgår det att de i högre grad än andra ungdomar saknar fritidsaktiviteter där de bor. De som ser sig ha små möjligheter anser även att utbudet av fritidsaktiviteter är sämre. En ytterligare sak som framgår är att de unga som ser negativt på sina möjligheter utsatts för mobbning och orättvis behandling i högre grad än övriga.

När det kommer till andelen som vill vara med och påverka syns inga tydliga skillnader mellan de som ser sig ha små/inga möjligheter och övriga. Däremot ser vi att de som anser att de har små möjligheter att påverka i något högre grad än övriga gjort någon form av politisk handling under de senaste 12 månaderna. Bland de som ser negativt på sina möjligheter har 84 % gjort någon form av politisk handling, jämfört med 77 % bland övriga. Skillnaden syns framför allt avseende andelen som diskuterat samhällsfrågor/politik med vänner och familj. Vad gäller intresset för politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder syns däremot inga tydliga skillnader.

En ytterligare sak som framgått i avsnittet är att totalt 36 % av ungdomarna vill påverka i kommunen. Andelen som vill påverka är högre än andelen som ser sig ha möjligheter, men har minskat tydligt sedan 2018. Med anledning av detta har vi även analyserat gruppen unga som inte vill påverka. Vad vi ser är att de också är mindre intresserade av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

² MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

jämfört med de som vill påverka i kommunen. Intresset för att påverka i kommunen samvarierar alltså med intresse för övriga samhällsfrågor. De har även gjort någon form av politisk handling i lägre grad än övriga, men har ett liknande förtroende för vuxna i allmänhet och politiker.

Inflytande i skolan

Som vi noterat i område C finns det en tydlig differens mellan önskat och upplevt inflytande i skolorna. Detta är dock inget unikt för Varberg utan ser ut på liknande sätt även i andra kommuner och i årets rikssnitt.

Upplevt inflytande i skolan samvarierar tydligt med synen på inflytande i kommunen

Vid en analys av gruppen ungdomar som anser att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan framgår det att de också ser mer positivt på sina möjligheter att påverka i kommunen. Bland de som upplever att de får bestämma om olika saker i skolan svarar 22 % att de även har ganska eller mycket stora möjligheter att påverka i kommunen, medan motsvarande andel bland övriga ungdomar är 12 %. Därutöver ser vi att de unga som vill vara med och bestämma om olika saker i skolan också i högre grad vill vara med och påverka i olika frågor i kommunen.

Inflytande i skolan hänger således ihop med synen på inflytande i kommunen. MUCF konstaterar i en rapport att inflytande på ett område eller inom en sfär även ger goda möjligheter till inflytande i fler områden. Detta innebär att ett fungerande elevråd i skolorna troligen är viktigt för att fler ungdomar ska ta steget och engagera sig i andra sfärer, exempelvis i kommunen.³

Genom att analysera frågan om inflytande i skolan framgår också att resurssvaga⁴ unga i något lägre grad än övriga anser att de får vara med och bestämma olika aspekter i skolan. Däremot vill de bestämma i liknande grad som övriga.

Ekonomiska förutsättningar

Tidigare studier visar att socioekonomiska förutsättningar är en faktor som på olika sätt påverkar samhällsengagemang. Exempelvis visar Demokratiutredningen att personer med högre inkomster och utbildning deltar i val och andra typer av demokratiska processer i högre grad än övriga befolkningen.⁵ Även på detta område har vi analyserat gruppen unga som kan vara mer resurssvaga. Vad som framgår är att resurssvaga unga i något lägre grad än övriga ser sig ha möjligheter att påverka i kommunen. De har även lägre förtroende för politiker och vuxna i allmänhet. Dock vill de påverka i kommunen i liknande grad som övriga. Vidare framgår att den grupp unga som har minst en förälder utanför arbetsmarknaden⁶ i lägre grad än övriga ser sig ha möjligheter att påverka i kommunen, samtidigt som de vill påverka i liknande grad.

Vi har även tagit fram ett index för att titta på den gruppen unga som kan benämnas som samhällsengagerade⁷. Här ser vi att de unga som oroar sig över sina föräldrars

3 MUCF 2010: Fokus 10: En analys av ungas inflytande

4 e som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

5 SOU 2016:5: Låt fler forma framtiden!

6 De som svarat att minst en av deras föräldrar är arbetslös eller långtidssjukskriven/sjukpensionär

7 Engagerade unga = de unga som är mycket eller ganska intresserade av politik eller samhällsfrågor i allmänhet OCH som gjort någon form av politiskt handling under de senaste 12 månaderna

ekonomi i högre grad (17 %) är engagerade än de som inte gör det (9 %), samtidigt som de i liknande grad ser sig ha möjligheter att påverka.

Övriga skillnader

Det finns även skillnader utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer. Unga med funktionsnedsättning/långvarig sjukdom ser sig i något lägre grad än övriga ha möjligheter att påverka, men vill påverka i liknande grad. De har även ett lägre förtroende för vuxna i allmänhet och för politiker. Även unga med utländsk bakgrund⁸ har jämfört med unga med helt svensk bakgrund ett lägre förtroende för vuxna och för politiker. Däremot syns ingen skillnad avseende andelen som vill påverka och som ser sig ha möjligheter att påverka. Liknande mönster syns för unga hbtq-personer⁹.

Tittar vi på gruppen engagerade unga syns en skillnad mellan unga med utomeuropeisk bakgrund¹⁰ och unga med övrig bakgrund. Bland unga med utomeuropeisk bakgrund kategoriseras 4 % som engagerade, jämfört med 11 % av de med övrig bakgrund. Avseende synen på viljan och synen på möjligheterna att påverka syns däremot inga tydliga skillnader heller mellan de med utomeuropeisk bakgrund och övrig bakgrund.

Skillnader mellan bostadsorter

För att ta reda på om synen på inflytande och delaktighet skiljer sig beroende på var i kommunen ungdomarna bor har även frågorna om politik och samhälle analyserats utifrån bostadsområde (boende i centralort eller ej centralort i Varbergskommun)¹¹. Vad som framgår är att ungas syn på inflytande, delaktighet och förtroendet till politiker och vuxna i allmänhet generellt inte skiljer sig beroende på om ungdomarna bor i centralorten eller utanför centralorten i kommunen. Inte heller när det kommer till andelen som gjort någon form av politisk handling under de senaste 12 månaderna syns någon skillnad.

Boende i centralorten är mer intresserade av politik än de som bor utanför centralorten

När det kommer till ungas syn på möjligheterna att påverka i kommunen syns dock en viss skillnad. Bland unga boende utanför centralorten ser 33 % mycket eller ganska negativt på sina möjligheter att påverka, jämfört med 26 % bland de som bor i centralorten. Unga boende i Bua/Värö och Trönninge/Blåshammar ser sig i särskilt hög grad ha små/inga möjligheter (42-43 %). Även avseende intresset för olika frågor syns vissa skillnader. Totalt 41 % av de som bor i centralorten uppger att de är intresserade av politik. Motsvarande andel bland de som bor utanför är 31 %. Även avseende intresset för vad som händer i andra länder syns en viss skillnad, medan intresset för samhällsfrågor i allmänhet är mer likt. Andelen som kategoriseras som engagerade skiljer sig heller inte åt mellan boende i centralorten och de som inte gör det.

⁸ De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

⁹ De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Europa

¹⁰ De som svarat att de har en annan sexualitet än heterosexuell och/eller att de har en annan könsidentitet än kille/tjej

¹¹ Centralort: Varberg centrum, Södra Näs, Träslövsläge, Gamla Köpstad, Träslöv, Breared, Mariedal, Apelviken, Trönninge, Blåshammar, Håsten, Holmagärde, Varberg söder, Brunnsberg, Lugnet, Öster, Karlberg, Sörse, Ej centralort: Veddige, Derome, Bua, Värö, Tvååker, Rolfstorp, Skällinge, Karl-Gustav, Tvååkers omland, Hunnestad, Gödestad, Tångaberg, Årnäs

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Att få bukt med denna typ av problem är därmed väldigt viktigt.

“Var mer uppmärksamma på vad som sker runt omkring, våga prata med ungdomarna, det är ofta de vill prata men vill bara inte var den som startar konversationen.”

– Tjej, gymnasiet

1 MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

2 SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

3 Statens medieråd: Ungar och medier 2019

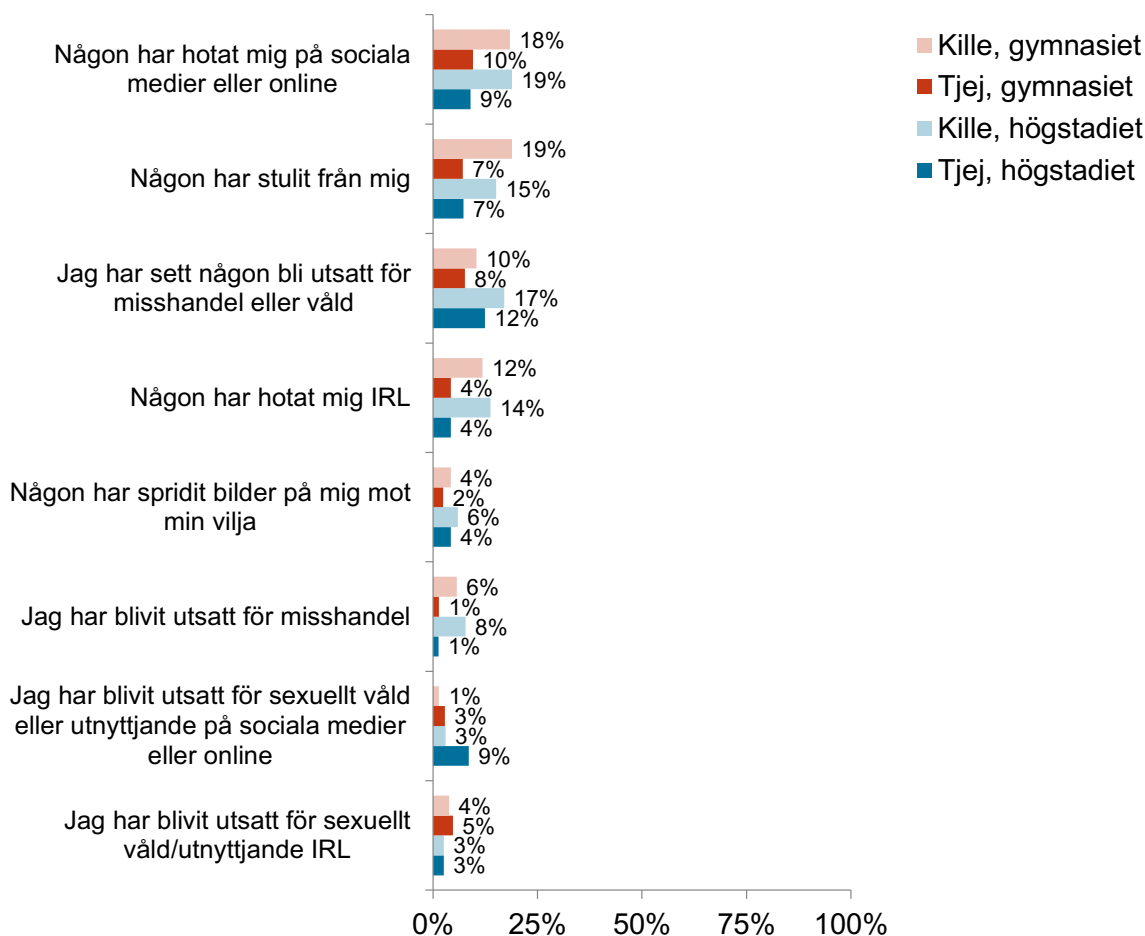
Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Störst andel svarar att de har utsatts för hot på sociala medier eller online, speciellt killarna. Killar har även i högst grad utsatts för stöld, hot och misshandel. Tjejerna har däremot i högre grad än killarna utsatts för sexuellt våld eller utnyttjande på sociala medier eller online, särskilt högstadietjejerna.

I jämförelse med rikssnittet är resultatet för Varbergs kommun på liknande nivåer vad gäller samtliga påståenden.

I denna fråga finns även vissa skillnader utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer. Vad vi ser är att resurssvaga unga¹, unga med utländsk bakgrund² och unga som har en funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom i högre grad än övriga utsatts för någon av dessa situationer/brott.

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

¹ De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

² De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

E1a. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Någon har stulit från mig	12%	15%	13%	14%
Jag har blivit utsatt för misshandel	5%	5%	4%	4%
Jag har sett någon bli utsatt för misshandel eller våld	15%	15%	10%	11%
Någon har hotat mig på sociala medier eller online	15%	15%	14%	13%
Någon har hotat mig IRL	10%	11%	9%	8%
Någon har spridit bilder på mig mot min vilja	6%	6%	4%	4%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld eller utnyttjande på sociala medier eller online	6%	5%	2%	3%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande IRL	3%	4%	4%	5%

Trygghet på olika platser

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen och på internet. Som det framgår i diagram E2 på nästa sida svarar en stor majoritet att de alltid eller oftast är trygga bland annat i hemmet, i bostadsområdet, på väg till eller från skolan, på träningen, i skolan och på internet. Tryggheten är något lägre på stan/i centrum, på bussar/tåg och på ungdomens hus/fritidsgård eller liknande. På dessa platser känner sig tjejer trygga i lägre grad än killar. Högstadietjeferna känner sig även mindre trygga än övriga i skolan.

Jämfört med rikssnittet känner sig ungdomarna i Varberg mer trygga i kollektivtrafiken och på stan. I övrigt är resultatet ganska likt rikssnittet.

Även i denna fråga finns vissa skillnader utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer. Vad vi ser är att resurssvaga¹ unga och unga med minst en förälder utanför arbetsmarknaden² känner sig mindre trygga än övriga på flertalet platser i kommunen. Även unga hbtq-personer³ och unga som har en funktionsnedsättning känner sig mindre trygga än övriga. Därutöver ser vi att unga med utländsk bakgrund⁴ känner sig något mindre trygga än övriga på sin träning/fritidsaktivitet, men i övrigt syns inga skillnader mellan dem och unga med övrig bakgrund avseende tryggheten på olika platser.

1 De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

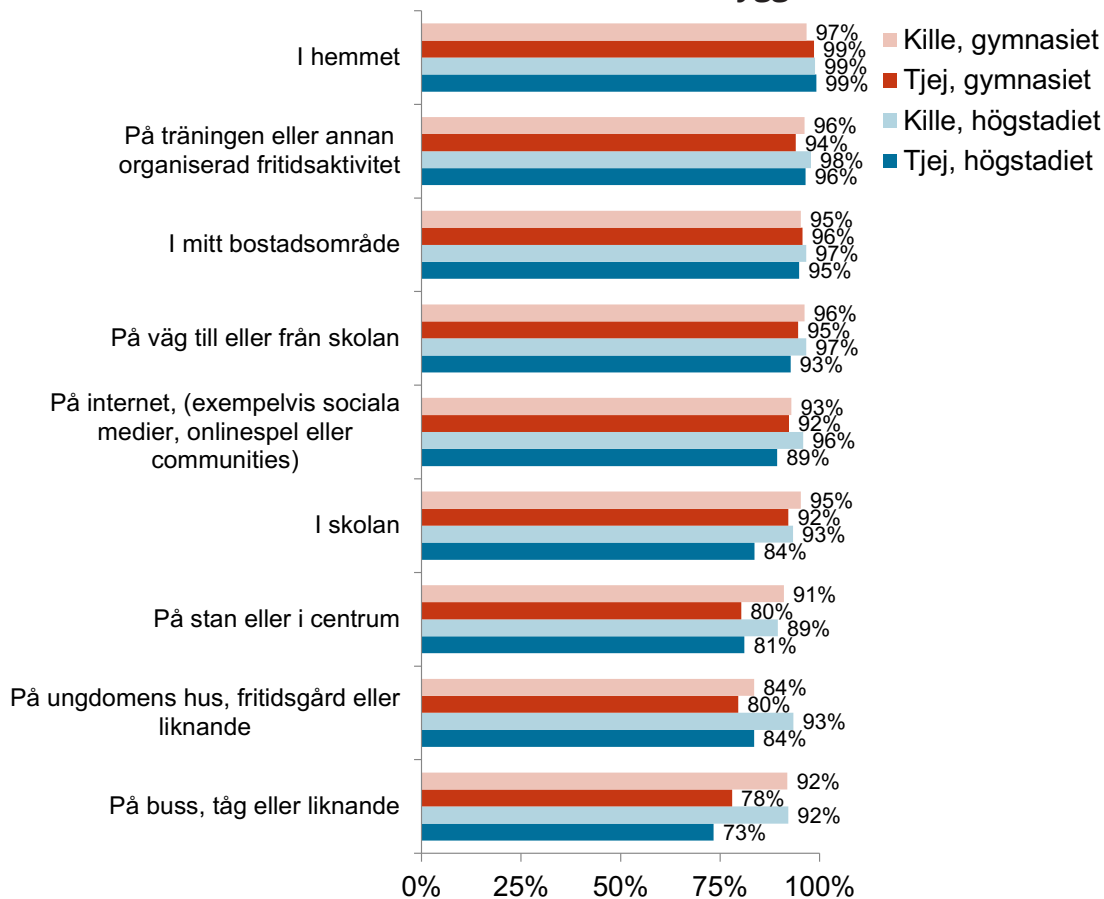
2 De som svarat att minst en av deras föräldrar är arbetslös eller långtidssjukskriven/sjukpensionär

3 De som svarat att de har en annan sexualitet än heterosexuell och/eller att de har en annan könsidentitet än kille/tjej

4 De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?*

Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

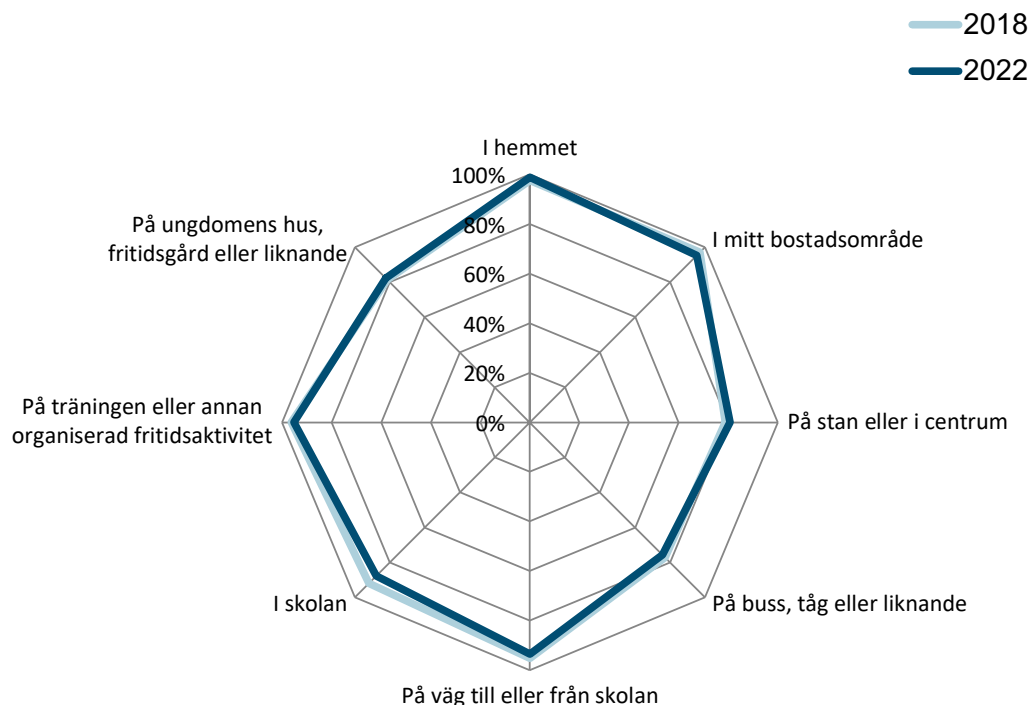
E2a. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse med rikssnittet*

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
I hemmet	99%	96%	97%	96%
I mitt bostadsområde	96%	93%	95%	93%
På stan eller i centrum	85%	80%	85%	80%
På buss, tåg eller liknande	83%	78%	85%	79%
På väg till eller från skolan	95%	90%	95%	93%
I skolan	89%	86%	93%	93%
På träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet	97%	92%	95%	93%
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	89%	84%	82%	81%
På internet, (exempelvis sociala medier, onlinespel eller communities)	92%	89%	92%	90%

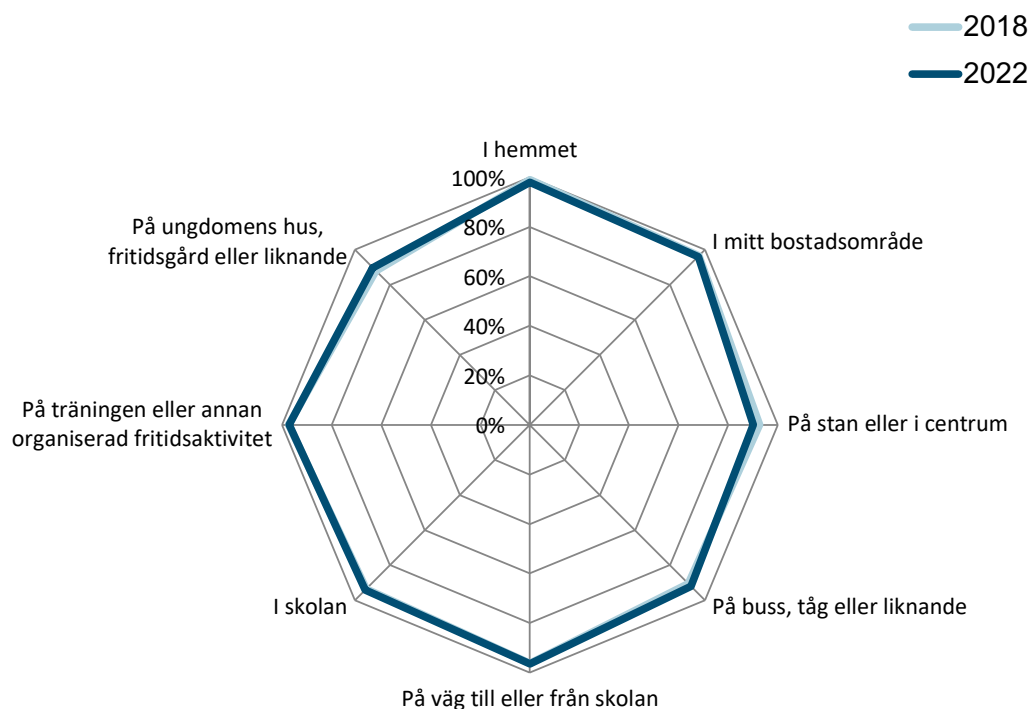
*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 56 % i högstadiet och 71 % i gymnasiet. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 15 % i högstadiet och 16 % i gymnasiet.

Över tid har generellt inga större förändringar skett när det kommer till var ungdomarna känner sig trygga. Tjejer känner sig dock något mindre trygga i skolan jämfört med 2018.

E2b. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, tjej*

E2c. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, kille*

*Siffrorna i diagrammen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 62%. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 24%.

Har du några förslag på vad som kan göras för att öka tryggheten för dig och andra unga?

I Varberg ställdes även en kommunspecifik fråga där ungdomarna fick möjlighet att lämna förslag på en ökad trygghet för unga i kommunen. Ett återkommande tema bland svaren handlar om fler närvarande vuxna som har koll, exempelvis i skolan men också på fritidsaktiviteter och på stan. En del lyfter även vikten av fler vuxna generellt, exempelvis som man har förtroende för och som står upp för en. Många kommenterar även att de vill ha mer poliser, på stan och generellt.

Ett ytterligare återkommande tema handlar om förslag om mer belysning på gatorna i Varberg. Det är även några som föreslår övervakningskameror. Även minskad kriminalitet och höjda straff för olika typer av brott nämns av flertalet ungdomar.

Övriga saker som nämns är bland annat att man ska prata om hur man ska vara mot varandra.

"Mer lyse på gatorna. Mer poliser. Minska kriminaliteten."

- Kille, gymnasiet

"Upplysta vägar på kvällar så man t.ex. inte ska behöva gå alldeles själv i t.ex. en mörk skog eller ett område."

-Tjej, gymnasiet

"Mer vuxna på ungdomsgårdar"

- Kille, högstadiet

"Kanske att det rör sig vuxna i samhället på kvällarna då unga tycker att de känner sig otrygga."

-Tjej, högstadiet

Mobbning och trakasserier

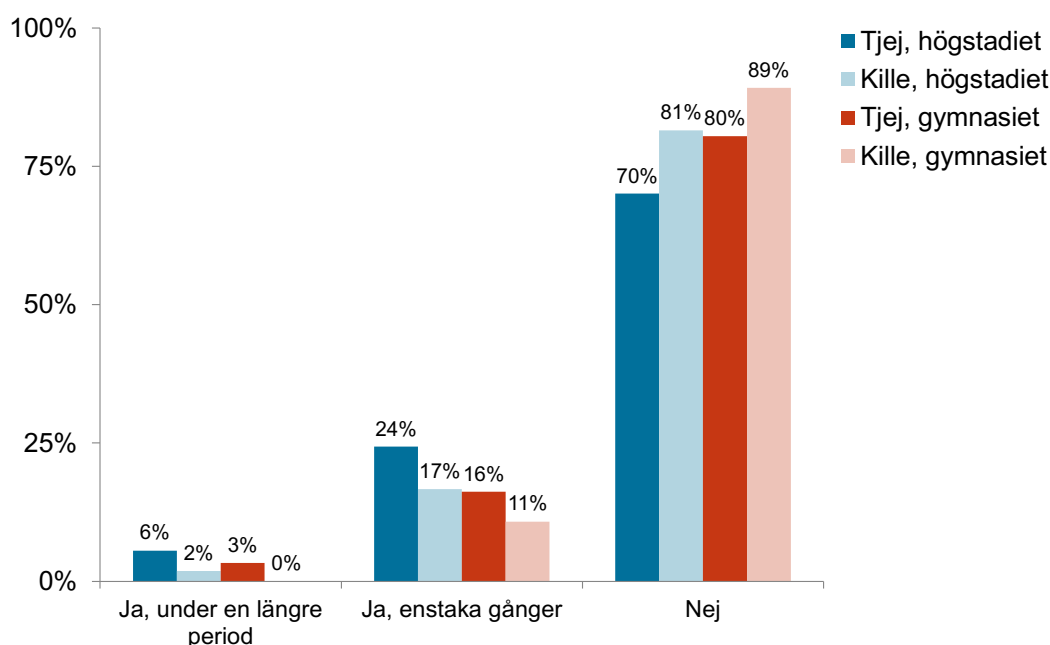
I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Nya studier pekar även på att mobbning har ökat i Sverige bland unga.¹

Vad som framgår är att en relativt hög andel av ungdomarna i högstadiet samt gymnasietjejer svarar att de utsatts för mobbning under en längre period eller enstaka gånger. Killarna i gymnasiet svarar i lägst grad att de utsatts, medan tjejer i högstadiet i högst grad utsatts. Jämfört med rikssnittet har unga i Varberg utsatts i liknande grad. Över tid ser vi diagram E3b på nästa sida att andelen som utsatts för mobbning minskat något bland killarna, medan tjejer utsatts i liknande grad som tidigare.

Som det framgår i diagram E3c på följande sida har majoriteten av de som utsatts svarat att det skett i skolan (59-75 %). 19-33 % har utsatts på internet/mobilen.

I övrigt framgår genom ytterligare analyser att resurssvaga unga² och unga som har minst en förälder utanför arbetsmarknaden³ har utsatts för mobbning i högre grad än övriga. Även unga hbtq-personer⁴ och unga som har en funktionsnedsättning har utsatts i högre grad än övriga unga.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfrysst?

E3a. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
25%	24%	16%	15%

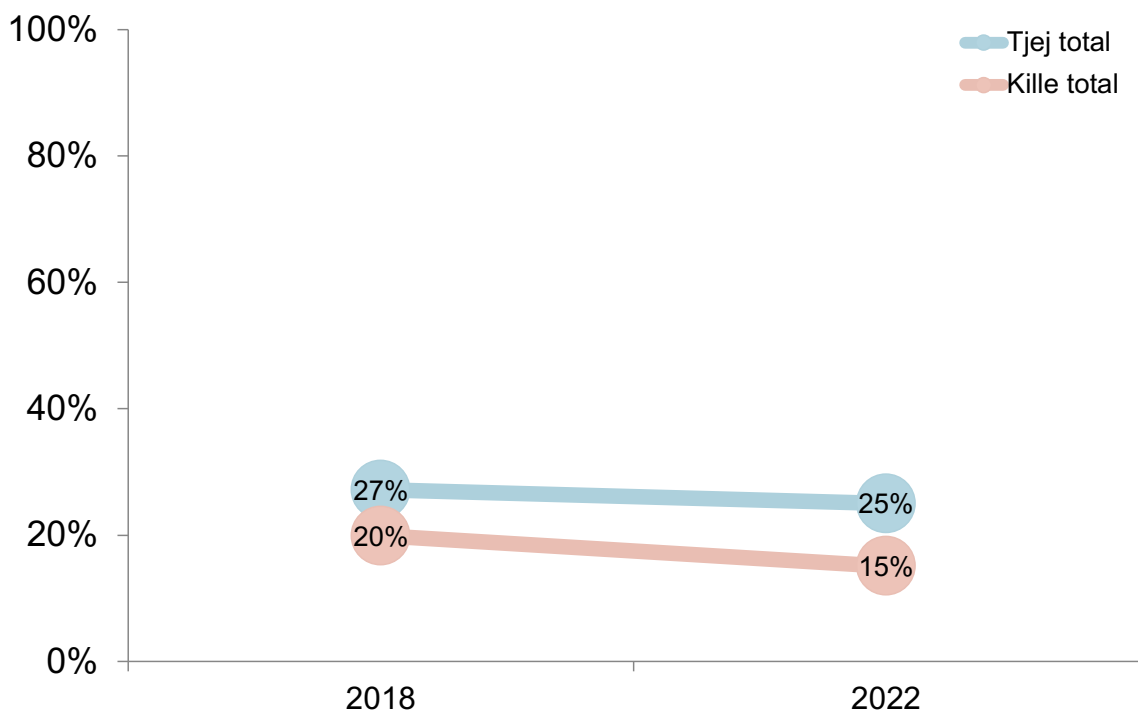
1 SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

2 De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

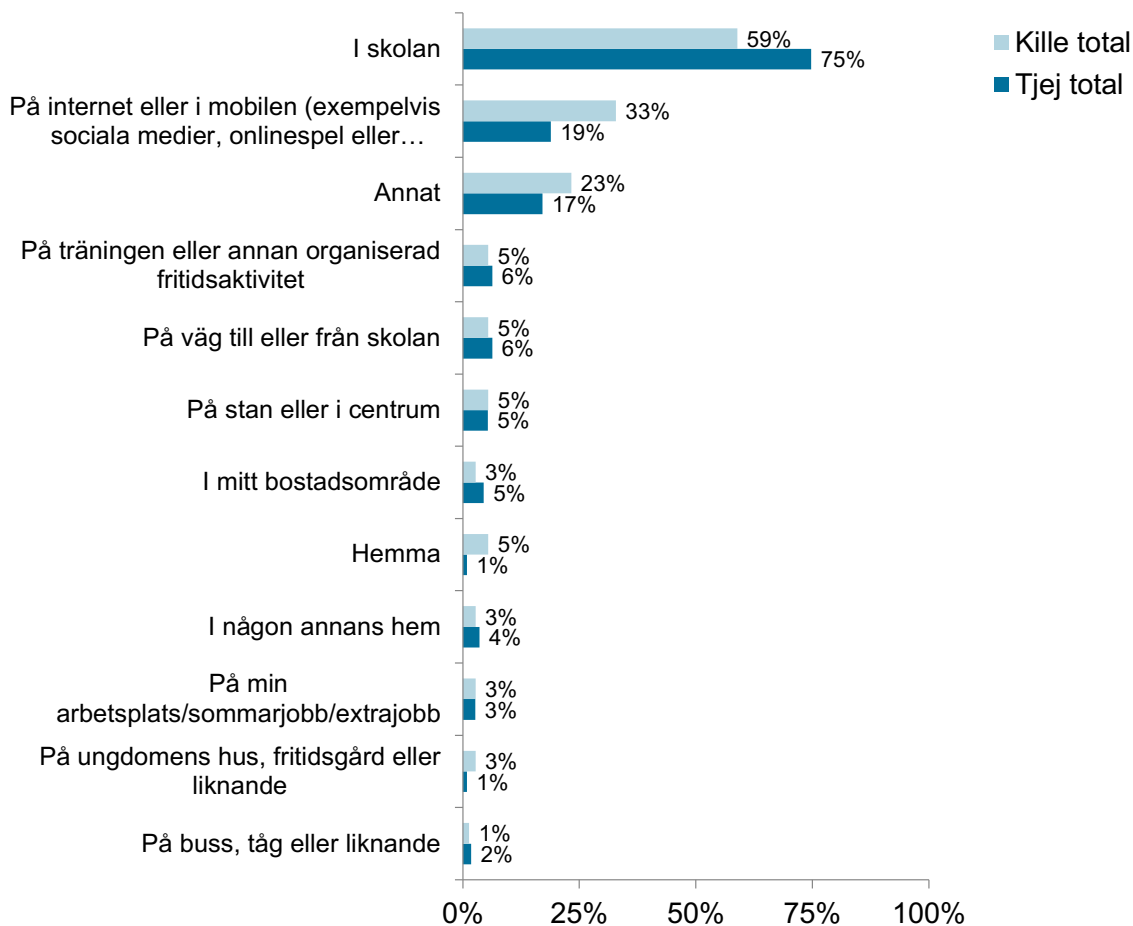
3 De som svarat att minst en av deras föräldrar är arbetslös eller långtidssjukskriven/sjukpensionär

4 De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

E3b. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse över tid

E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysad? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

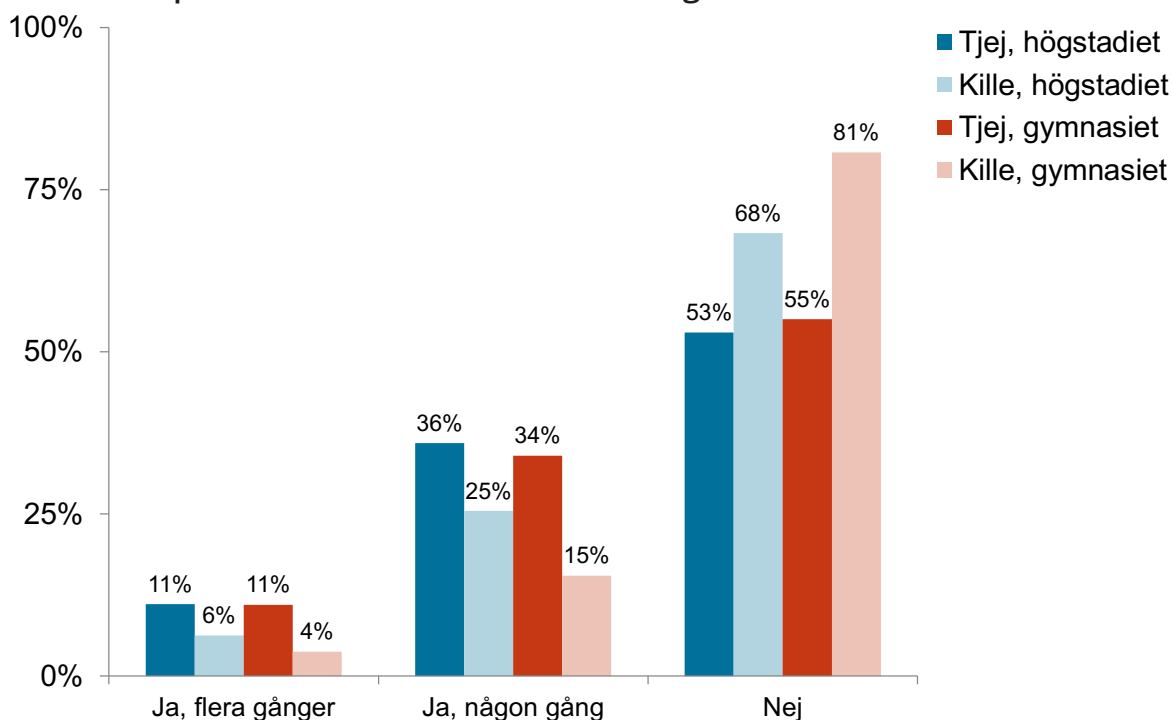

Orättvis behandling

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Här framgår att tjejer i både högstadiet och gymnasiet har blivit utsatta i högre grad än killar. 11 % av högstadietjerna och gymnasietjerna anger att de utsatts flera gånger. Andelen ungdomar som utsatts är något högre i Varberg jämfört med rikssnittet, se tabell E4a. Skillnaderna är dock små.

Genom ytterligare analyser framgår att resurssvaga unga¹, unga med minst en förälder utanför arbetsmarknaden² och unga som har en nedsatt funktion eller långvarig sjukdom behandlats orättvist så de mått dåligt under de senaste sex månaderna. Även unga med utländsk bakgrund³ och unga hbtq-personer⁴ har blivit orättvist behandlade i något högre grad än övriga unga.

E4. Har du under de senaste sex månaderna upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

E4a. Andel utsatta för orättvis behandling flera gånger eller någon gång: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
39%	36%	32%	29%

1 De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

2 De som svarat att minst en av deras föräldrar är arbetslös eller långtidssjukskriven/sjukpensionär

3 De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

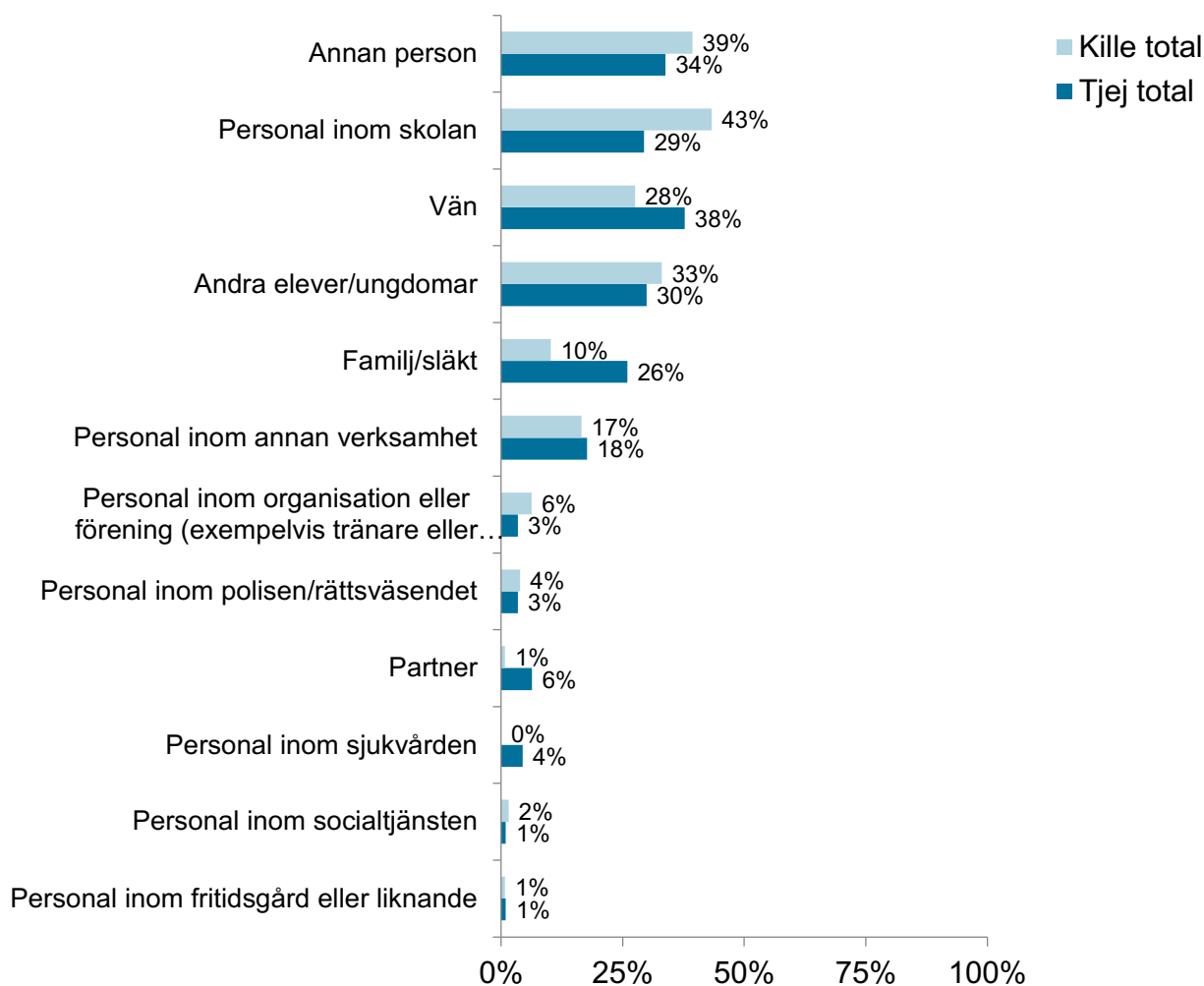
4 De som svarat att de har en annan sexualitet än heterosexuell och/eller att de har en annan könsidentitet än kille/tjej

De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling. Vanligast bland killarna är att ha utsatts av personal inom skolan, vilket 43 % av killarna svarar att de har. Bland tjejerna har flest utsatts av en vän, 38 %.

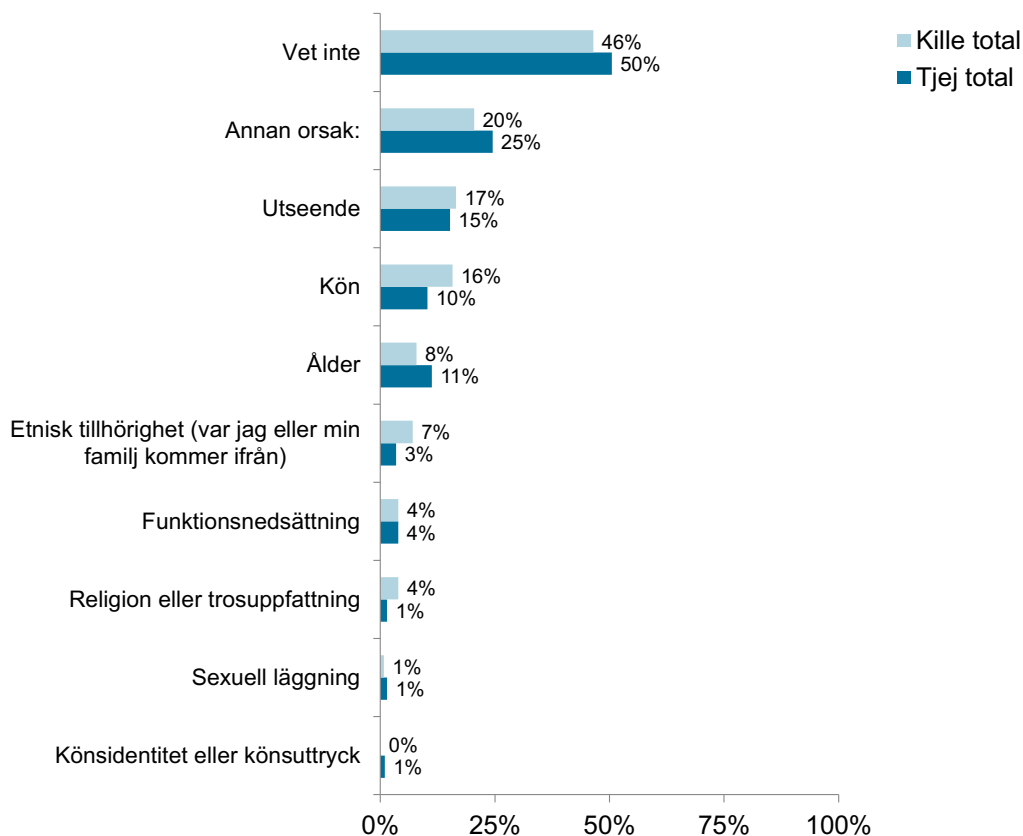
På följande sida framgår i diagram E4c att drygt hälften av de som utsatts för orättvis behandling inte vet varför de blivit utsatta. En andel om 15 % av tjejerna och 17 % av killarna har blivit orättvist behandlade på grund av sitt utseende. 16 % av killarna och 10 % av tjejerna svarar att de blivit orättvist behandlade på grund av sitt kön. Därutöver svarar 20-25 % att de utsatts av andra orsaker än de som nämns i frågan.

På följande sida i diagram E5 ser vi också att en majoritet av ungdomarna vet vart de kan vända sig om de skulle bli illa behandlade eller må dåligt.

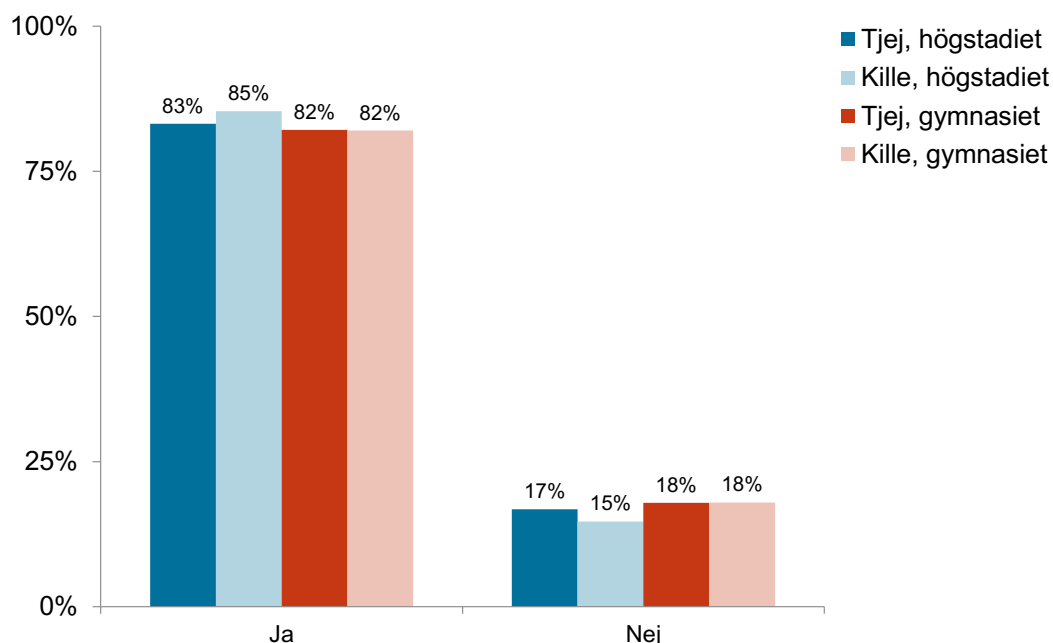
E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

**E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

E5a. Andel ja: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
84%	83%	81%	84%

”Jobba med hur skolan är och hälsan för ungdomarna”

– Tjej, högstadiet

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån kön, bakgrund och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under den senaste tiden. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en ytterligare aspekt, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad tidigare generationer kanske varit.³

1 SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

2 Folkhälsomyndigheten 2018 ”Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?”

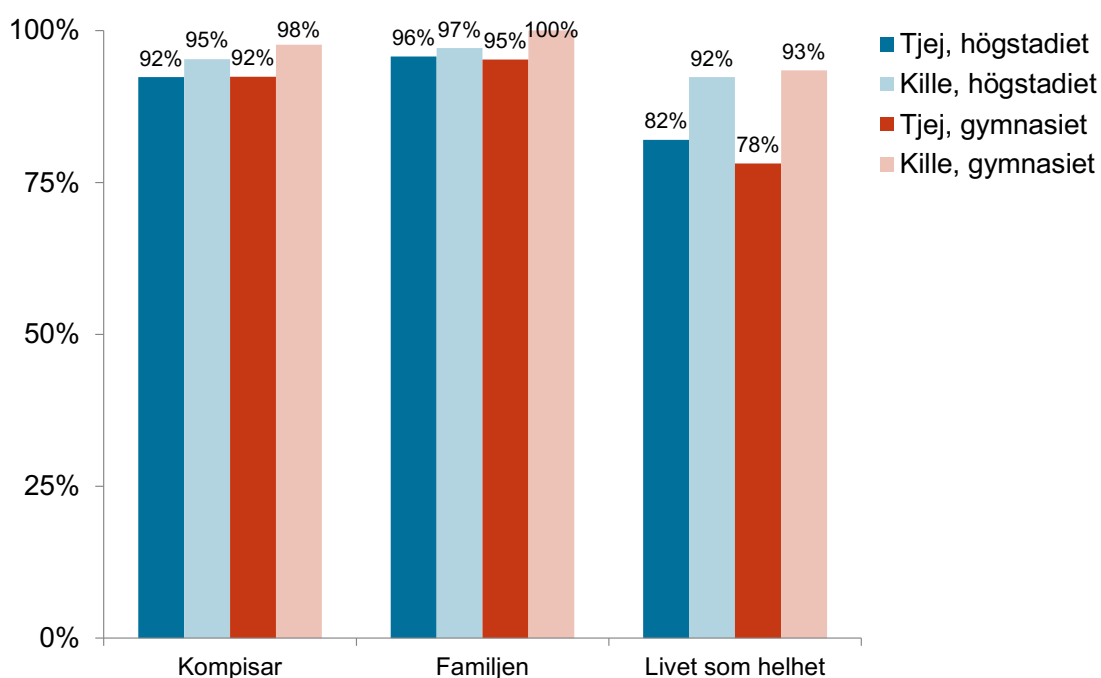
3 Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

Relationer och nöjdhet med livet

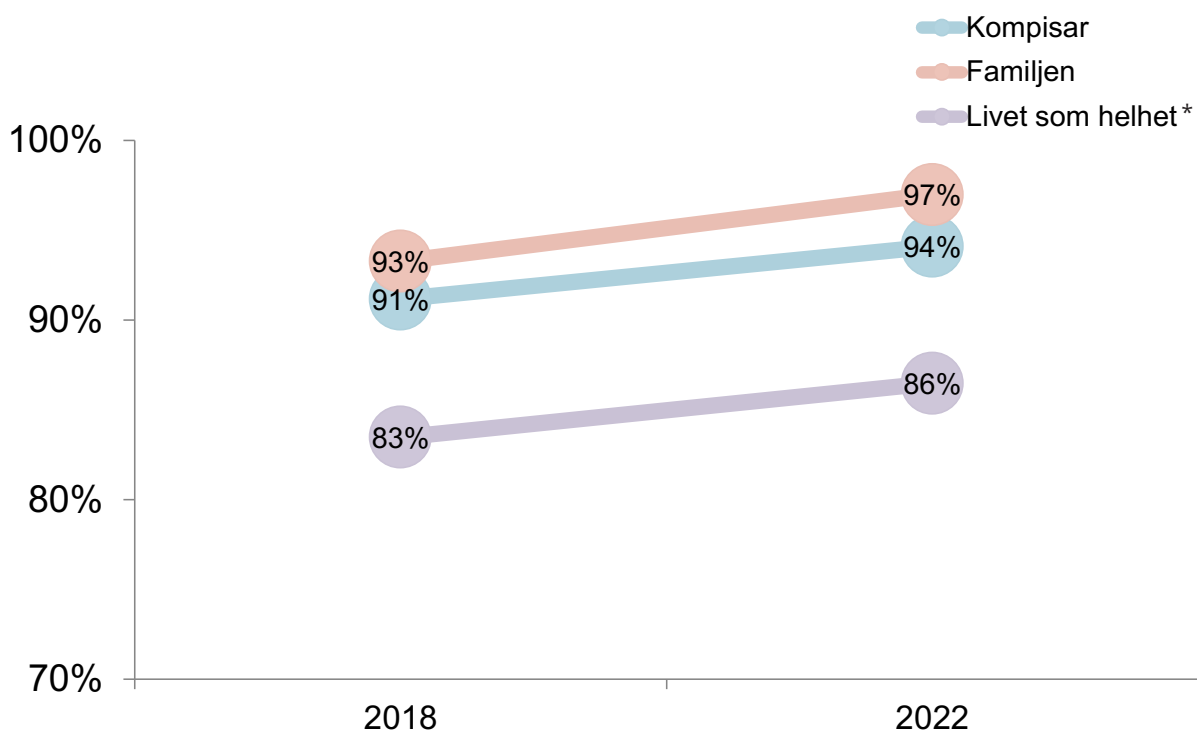
Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel, mellan 92-100 %, av ungdomarna i Varberg är nöjda med kompisarna och familjen. När det gäller livet i sin helhet är nöjdheten lägre, speciellt bland tjejerna. Tjejer i gymnasiet är minst nöjda med livet i sin helhet.

I jämförelse över tid har andelen ungdomar som är nöjda med livet, familjen och kompisarna ökat något sedan år 2018, se diagram F0a på nästa sida. I tabellen på nästa sida framgår också att unga i Varberg är ungefär lika nöjda som rikssnittet.

F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse över tid

F0b. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Livet som helhet*	87%	85%	86%	86%
Familjen	96%	95%	98%	95%
Kompisar	93%	93%	95%	94%

*Före 2022 löd formuleringen "Livet i sin helhet".

Självskattad hälsa

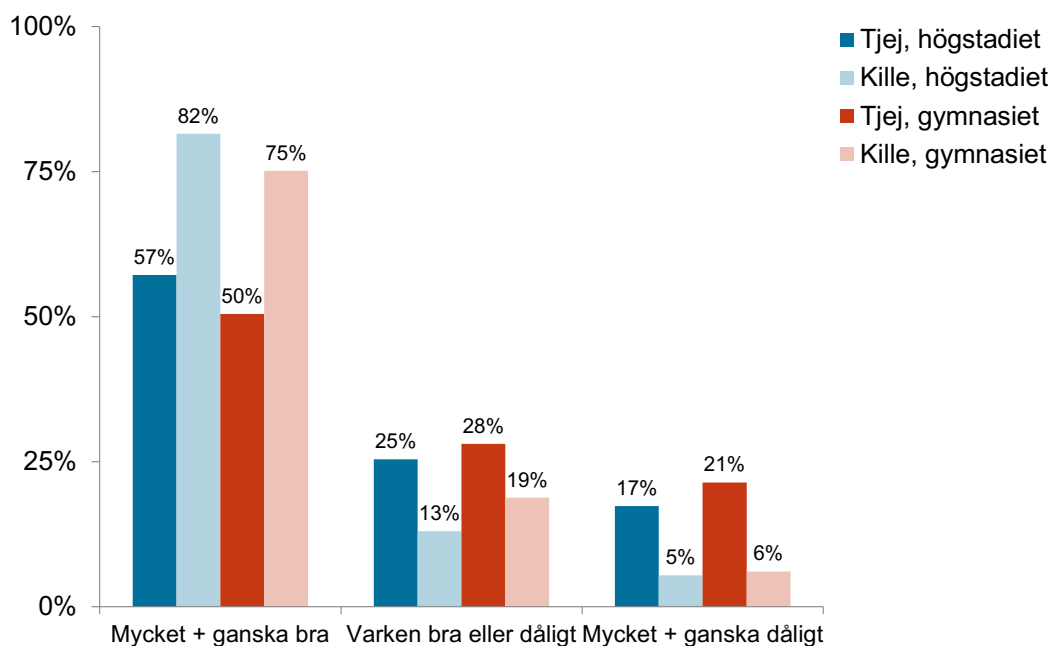
Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.¹

Forskning visar att det är vanligare att tjejer upplever ohälsa och psykosomatiska besvär än att killar gör det. Detta ses även i Varbergs Lupp-resultat. I diagrammet nedan ser vi att andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra är lägre bland tjejer än bland killar. Gymnasietjejerna svarar i lägst grad att de mår bra. Tjejer svarar även i högre grad än killar att de mår mycket eller ganska dåligt.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att högstadieungdomarna i Varberg bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra i något högre grad. Resultatet för gymnasiet är mer likt, se tabell F1a.

Över tid kan vi se att andelen tjejer som mår bra har minskat från år 2018. Andelen killar som mår bra är däremot på en liknande nivå som tidigare. Könsskillnaderna i ungas hälsa har därmed ökat sedan 2018.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

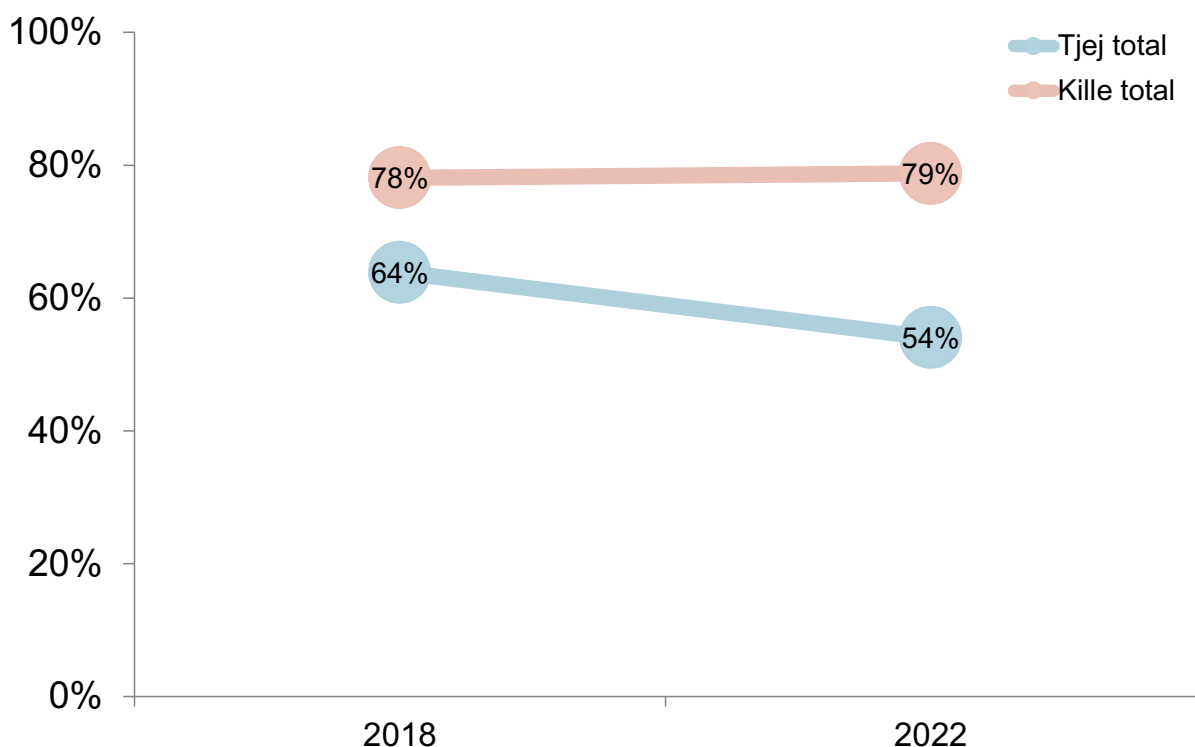

F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
70%	64%	62%	61%

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse över tid

Vad samvarierar med ungas självskattade hälsa?

Varbergs kommun har valt att fördjupat analysera frågan om ungas hälsa. Att fördjupat titta på vad som samvarierar med ungas hälsa kan vara viktigt för att få en förståelse kring hur det hänger samman med övriga frågor och för att rikta insatser mot de mest utsatta grupperna.

Utöver att kön tydligt samvarierar med hälsa (tjejer mår sämre än killar) så ser vi även att olika former av utsatthet tydligt samvarierar med hälsa. De ungdomar som skattar sin hälsa som ganska eller mycket dålig uppger i klart högre grad än övriga att de utsatts för mobbning och orättvis behandling. Av de som mår dåligt uppger exempelvis 45 % att de utsatts för mobbning (enstaka gånger eller under en längre period) under de senaste sex månaderna, medan andelen bland övriga är 17 %. De har även utsatts för otrygga situationer i högre grad, och känner sig mindre trygga på olika platser i kommunen. Vi ser också att de unga som skattar sin hälsa som sämre också i högre grad än övriga har olika psykosomatiska symptom flera gånger i veckan eller oftare. Bland de som skattar sin hälsa som ganska eller mycket dåligt uppger till exempel 79 % att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare, medan andelen bland övriga är 35 %.

Vi ser också att ekonomiska förutsättningar samvarierar med ungas hälsa. Bland unga som kategoriseras som resurssvaga¹ skattar 51 % sin hälsa som mycket eller ganska bra, jämfört med 75 % bland övriga unga. Resurssvaga unga har även i högre grad än övriga regelbundna psykiska och somatiska besvär. Det framkommer också att unga hbtq-personer² samt unga som har någon form av funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom skattar sin hälsa som sämre än övriga, och har i högre grad regelbundna psykiska och somatiska besvär. Även unga med utländsk bakgrund³ skattar sin hälsa som sämre än de med helt svensk bakgrund. Skillnaden är dock mindre.

1 De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

2 De som svarat att de har en annan sexualitet än heterosexuell och/eller att de har en annan könsidentitet än kille/tjej

3 De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

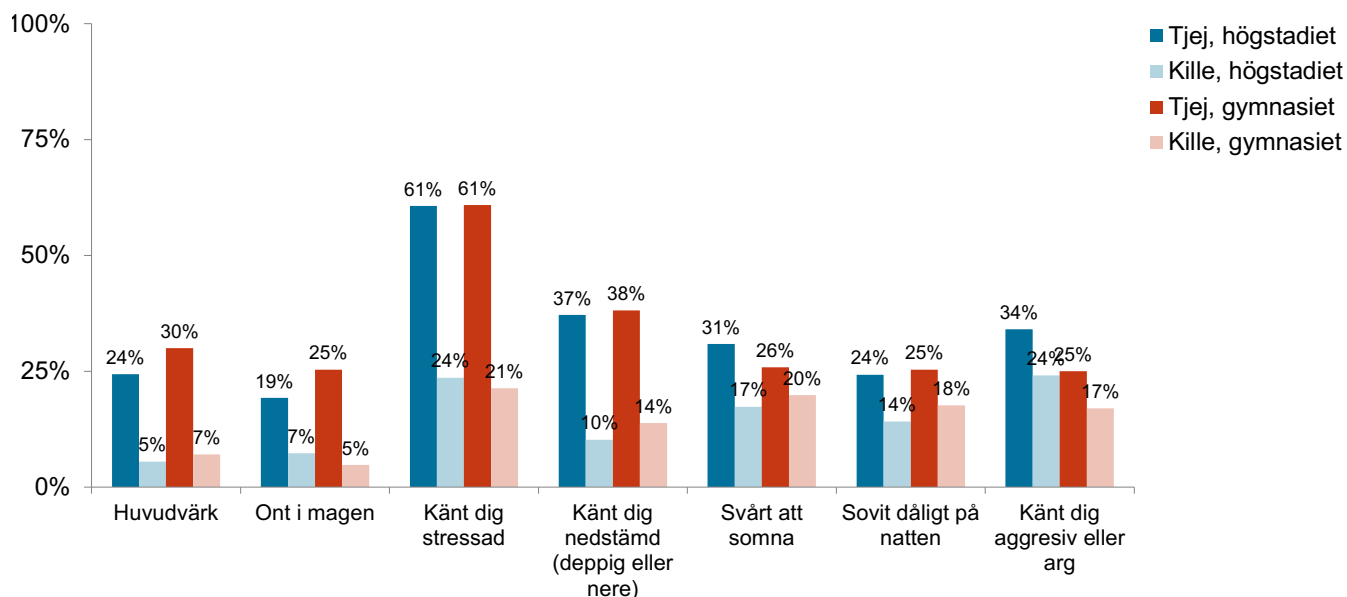
Psyksiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick även svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Samtliga besvär upplevs i högre grad av tjejer än av killar. Exempelvis uppger 61 % av tjejerna att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Motsvarande andel bland killarna är 21-24 %. Vad gäller nedstämdhet uppger 37-38 % av tjejerna att de känner sig nedstämda/deppiga/nere regelbundet. Bland killarna svarar 10-14 % detsamma.

Andelen ungdomar i Varberg som upplever psykosomatiska besvär är på en något lägre nivå än rikssnittet. I diagrammen på nästa sida redovisas även förändringar över tid gällande några av besvären. Vad vi ser är att andelen tjejer som har flera av de regelbundna besvären ökat något, medan andelen killar som har besvär med huvudvärk, nedstämdhet och stress har minskat.

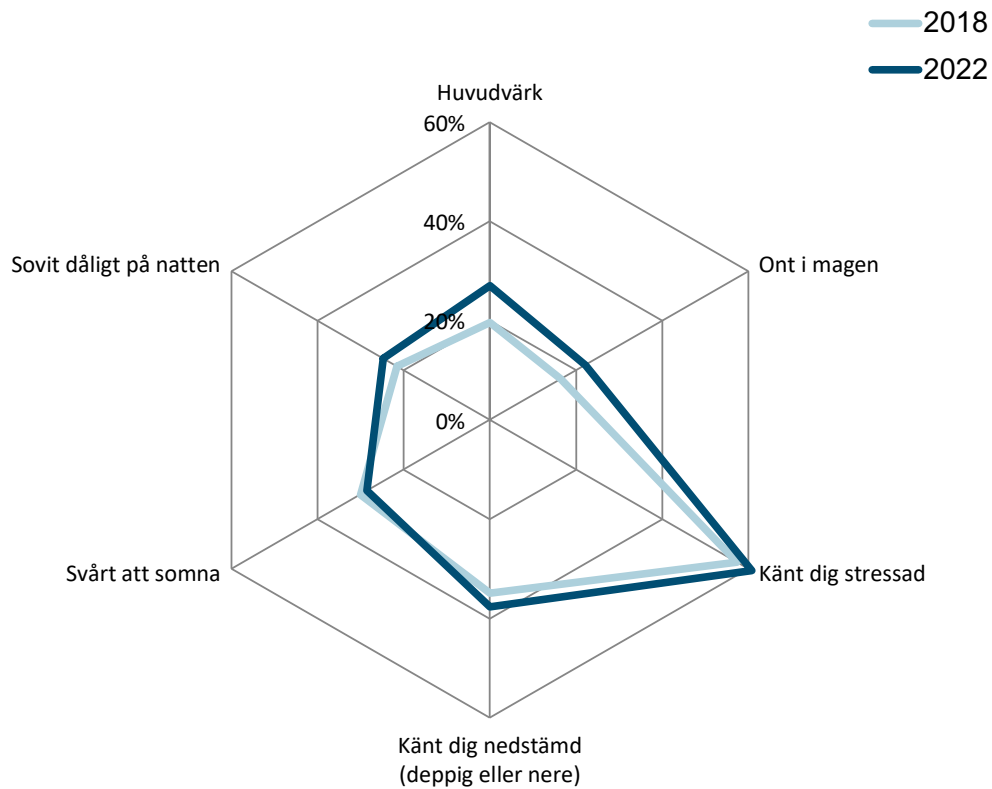
F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

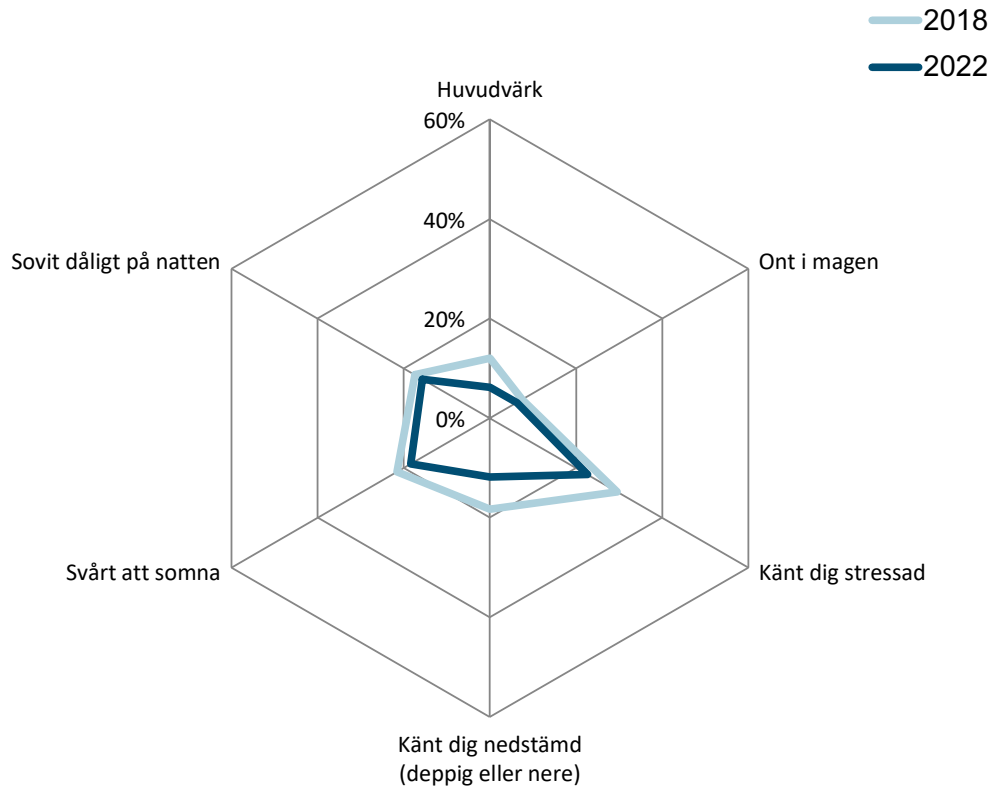
F2a. Andel som svarat att de har besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Huvudvärk	15%	20%	18%	20%
Ont i magen	13%	17%	15%	18%
Känt dig stressad	41%	41%	41%	44%
Känt dig nedstämd (deppig eller nere)	23%	27%	26%	29%
Svårt att somna	24%	30%	23%	30%
Sovit dåligt på natten	20%	25%	21%	28%
Känt dig aggressiv eller arg	29%	30%	21%	24%

**F2b. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, tjej**

**F2c. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, kille**

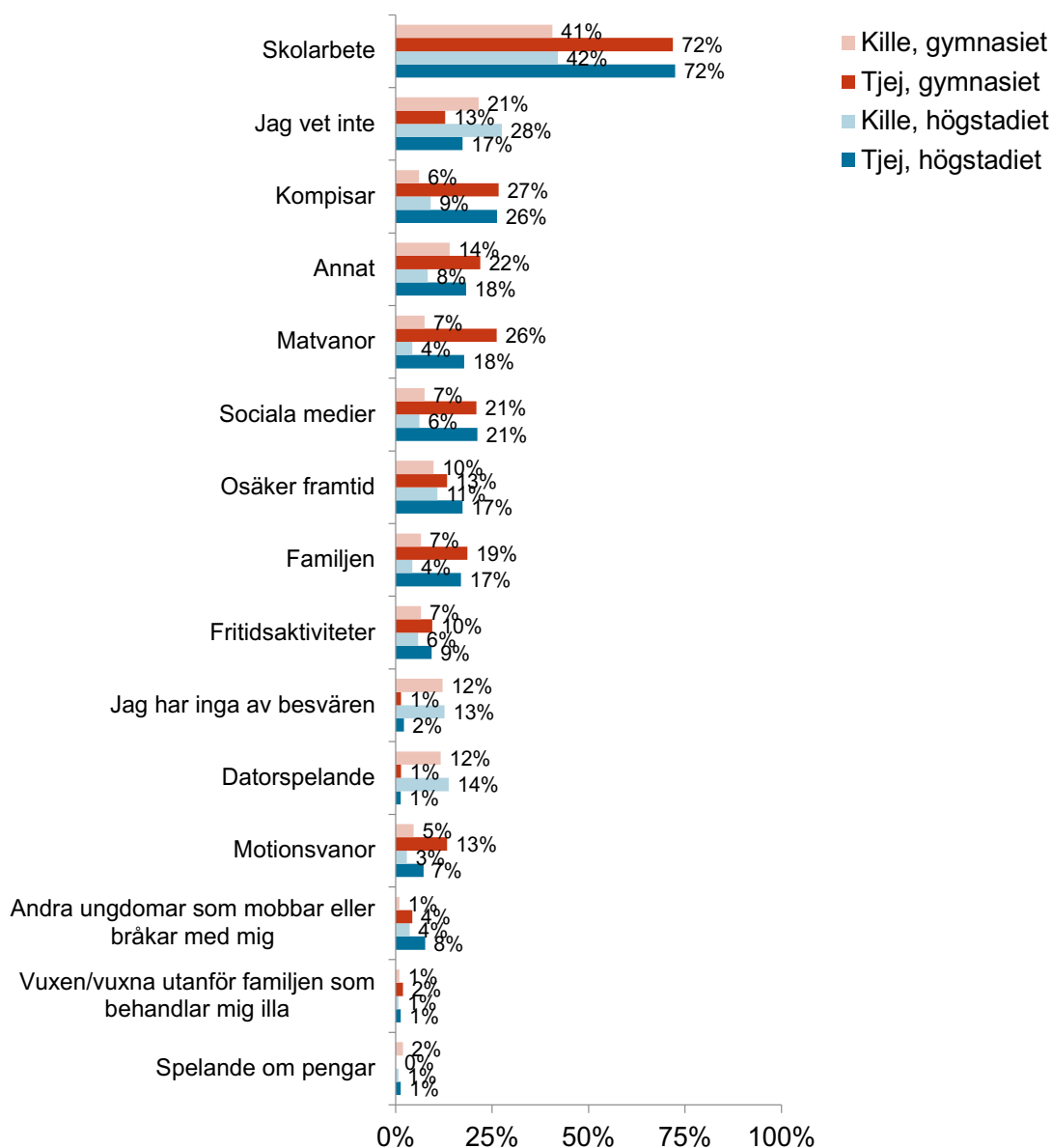
Orsaker till besvären

Ungdomarna fick i årets Lupp-undersökning även svara på en fråga om vad de själva tror att deras psykiska och somatiska besvär beror på. Skolarbete är det som störst andel uppger vara anledningen till deras besvär. Tjejerna uppger detta som skäl i särskilt hög grad, 72 %, medan motsvarande andel bland killarna är 41-42 %.

Tjejer uppger även många övriga orsaker till besvären i högre grad än killar. Exempelvis tror 26-27 % av tjejerna att deras besvär beror på kompisar. En liknande andel av gymnasietjejerna tror besvären beror på grund av matvanor, och 13 % på grund av motionsvanor. 21 % av tjejerna, både i högstadiet och gymnasiet, uppger att besvären beror på sociala medier. Andelarna bland killarna är lägre.

På nästa sida redovisas frågan jämfört med rikssnittet uppdelat på ålder och kön. Jämfört med rikssnittet uppger högstadietjejerna i Varberg i högre grad att deras besvär beror på skolarbete, se tabell F2e. Gymnasieungdomarna i Varberg, främst tjejerna, tror i lägre grad än rikssnittet att besvären beror på en osäker framtid. I övrigt är resultatet på liknande nivåer.

F2d Om du har något av besvären i förra frågan, vad tänker du själv att dina besvär kan bero på?

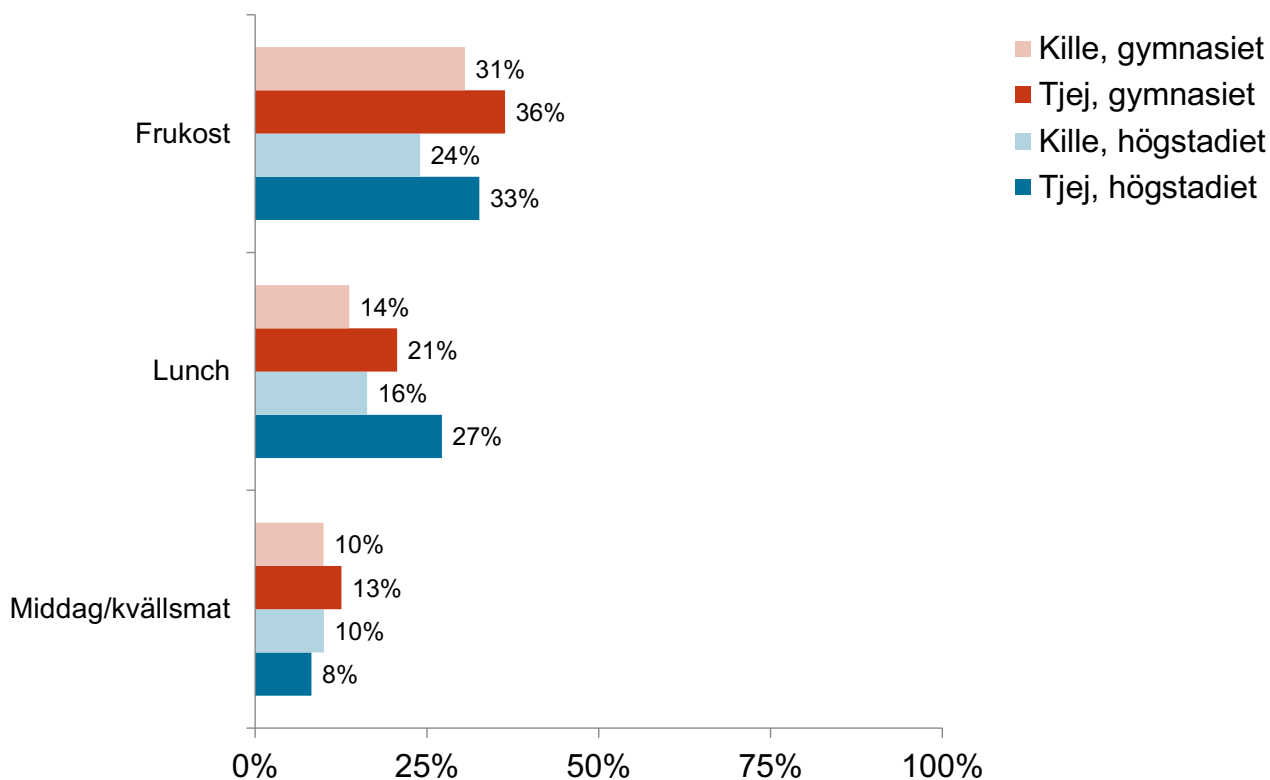
F2e Om du har något av besvären i förra frågan, vad tänker du själv att dina besvär kan bero på? Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet tjej	Riket högstadiet tjej	Varbergs kommun högstadiet kille	Riket högstadiet kille	Varbergs kommun gymnasiet tjej	Riket gymnasiet tjej	Varbergs kommun gymnasiet kille	Riket gymnasiet kille
Jag har inga av besvären	2%	5%	13%	19%	1%	4%	12%	12%
Skolarbete	72%	65%	42%	40%	72%	69%	41%	42%
Fritidsaktiviteter	9%	10%	6%	6%	10%	10%	7%	9%
Datorspelande	1%	2%	14%	11%	1%	2%	12%	12%
Spelande om pengar	1%	1%	1%	2%	0%	1%	2%	3%
Sociala medier	21%	21%	6%	7%	21%	20%	7%	10%
Motionsvanor	7%	7%	3%	4%	13%	13%	5%	6%
Matvanor	18%	19%	4%	5%	26%	24%	7%	8%
Familjen	17%	19%	4%	8%	19%	20%	7%	9%
Kompisar	26%	25%	9%	9%	27%	24%	6%	9%
Andra ungdomar som mobbar eller bråkar med mig	8%	7%	4%	5%	4%	3%	1%	2%
Vuxen/vuxna utanför familjen som behandlar mig illa	1%	2%	1%	1%	2%	2%	1%	1%
Osäker framtid	17%	20%	11%	11%	13%	22%	10%	16%
Annat	18%	26%	8%	14%	22%	24%	14%	19%
Jag vet inte	17%	16%	28%	25%	13%	15%	21%	24%

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. Frukost är den måltid som störst andel hoppar över, mellan 24-36 %. Tjejer uppger i högre grad än killar att de brukar hoppa över måltider, undantaget middag/kvällsmat som är mer likt.

F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

Träning och motion

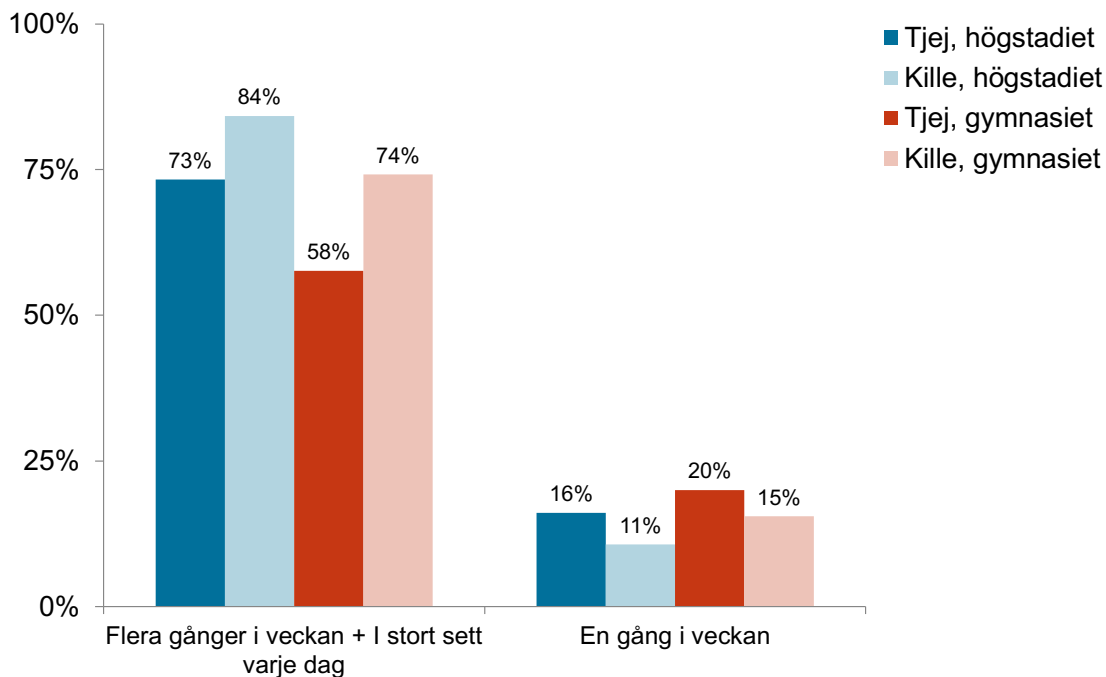
Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹ Vad som framgår i diagram F4 är att en andel om 66 % av gymnasieungdomarna och 79 % av högstadieungdomarna svarar att de tränar flera gånger i veckan eller oftare. Andelen är högst bland killar i högstadiet och lägst bland tjejer i gymnasiet.

I en jämförelse med rikssnittet, se tabell F4a, framkommer att ungdomarna i Varberg tränar minst flera gånger i veckan i högre utsträckning.

Över tid har andelen killar som tränar ökat något medan andelen tjejer som gör det samma har minskat något. Förändringarna är dock små.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

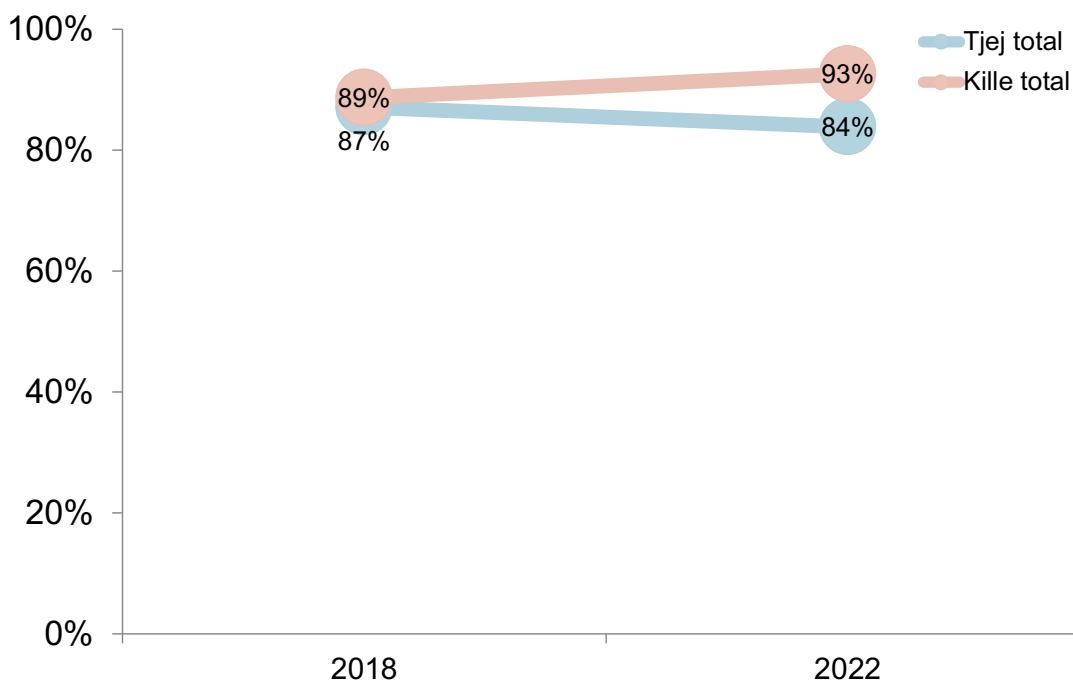
**F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare**

F4a. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse med riksnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
En gång i veckan	13%	15%	18%	20%
Flera gånger i veckan + I stort sett varje dag	79%	70%	66%	56%

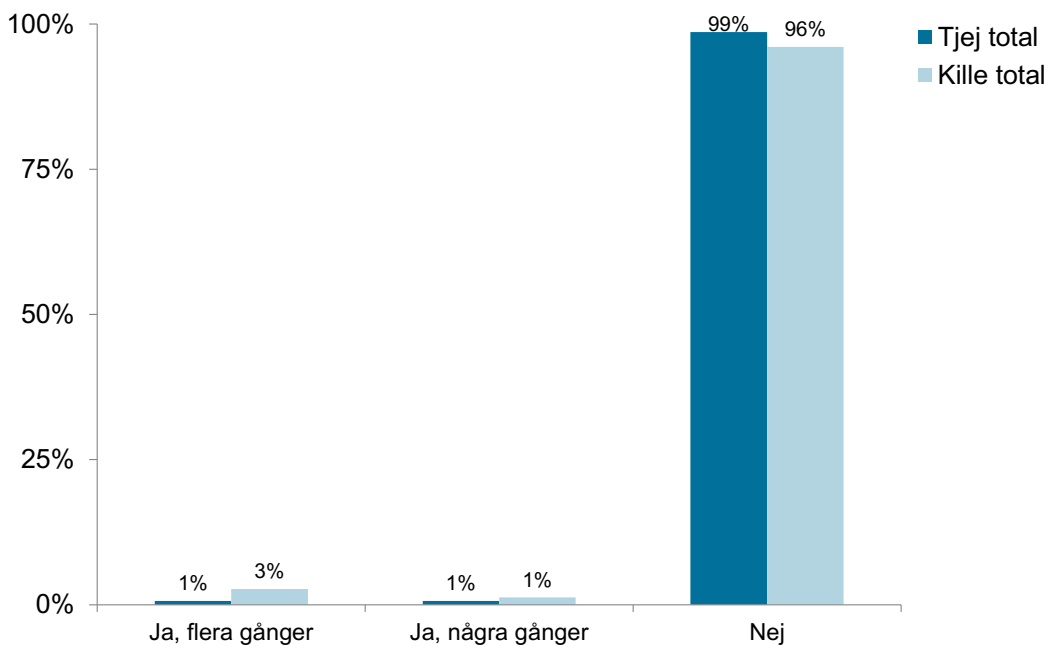
F4b. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse över tid

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. En andel om 2 % av tjejerna och 4 % av killarna svarar att de någon eller flera gånger använt denna typ av medel.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol och tobak

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som röker minskat kraftigt särskilt under 2010-talet, medan snusningen ökat under de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer och minskat kraftigt under 2000-talet.¹

I Varberg ser vi att gymnasiekillar är den grupp där störst andel röker cigaretter och snusar minst en gång per vecka. Gymnasiekillar är även den grupp som i högst grad dricker alkohol, dricker energidryck, spelar om pengar och tar koffeintabletter minst en gång per vecka. Andelen som röker e-cigaretter lika ofta är däremot högst bland högstadietjejerna. Av de unga som vid något tillfälle druckit alkohol dricker en liknande andel högstadietjejer (11 %) som gymnasiekillar (10 %) så att de känner sig fulla varje vecka.

I tabell F6a på sida 85 framgår också att en andel om 6 % av högstadieungdomarna och 40 % av gymnasieungdomarna dricker starköl/cider, vin eller sprit minst en gång per månad. Att minst en gång per månad dricka så mycket alkohol att man känner sig full bland de som någon gång druckit är vanligare bland gymnasieungdomarna än högstadieungdomarna. Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att högstadieungdomar i Varberg dricker så att de känner sig fulla minst en gång per månad i lägre grad, medan resultatet för gymnasieungdomar är på liknande nivå som rikssnittet. Vad gäller att röka och snusa är andelen på liknande nivåer i Varberg som i rikssnittet för både högstadie- och gymnasieungdomar.

Över tid kan vi se att snusning har ökat både tjejer och killar, en trend som även ses nationellt. Andelen som röker har däremot minskat.

Genom ytterligare analyser framgår att det finns vissa mindre skillnader utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer. Vad vi ser är att resurssvaga unga² i något högre grad än övriga dricker alkohol någon/några gånger i månaden eller oftare. De snusar/röker även minst en gång i månaden i något högre grad.

¹ CAN:s nationella skolundersökning 2022

² De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

F6. Hur ofta brukar du...?

Röka cigaretter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	99%	97%	97%	95%
Minst en gång per vecka	1%	3%	3%	5%
Snusa	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	97%	93%	87%	73%
Minst en gång per vecka	3%	7%	13%	27%
Dricka folköl	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	99%	99%	100%	93%
Minst en gång per vecka	1%	1%	0%	7%
Dricka starköl, starkcider, alkoholisk, vin eller sprit	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	97%	98%	93%	86%
Minst en gång per vecka	3%	2%	7%	14%
Röka e-cigaretter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	94%	96%	97%	98%
Minst en gång per vecka	6%	4%	3%	2%
Ta koffeintabletter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	99%	100%	99%	96%
Minst en gång per vecka	1%	0%	1%	4%
Spela om pengar	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	100%	98%	100%	91%
Minst en gång per vecka	0%	2%	0%	9%
Dricka energidryck	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	82%	86%	61%	47%
Minst en gång per vecka	18%	14%	39%	53%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	89%	97%	93%	90%
Minst en gång per vecka	11%	3%	7%	10%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

F6a. Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Röka cigaretter minst en gång per vecka	2%	4%	4%	6%
Snusa minst en gång per vecka	5%	5%	20%	18%
Dricka folköl minst en gång i månaden	3%	4%	11%	9%
Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	6%	7%	40%	32%
Röka e-cigaretter minst en gång per vecka	5%	5%	2%	8%
Ta koffeintabletter minst en gång i månaden	2%	3%	3%	4%
Spela om pengar minst en gång i månaden	3%	4%	8%	7%
Dricka energidryck minst en gång per vecka	16%	22%	45%	47%
Dricka alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	29%	37%	50%	51%

F6b. Jämförelse över tid

	Tjej 2022	Tjej 2018	Kille 2022	Kille 2018
Röker minst en gång per vecka	2%	8%	4%	7%
Snusar minst en gång per vecka	8%	1%	16%	7%
Dricker folköl minst en gång i månaden	3%	6%	11%	13%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	25%	27%	18%	22%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	48%	60%	42%	59%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

Hur unga får tag på alkohol

Av de som någon gång druckit alkohol är det vanligast är att få tag på det via kompisar, kompisars syskon eller partner.

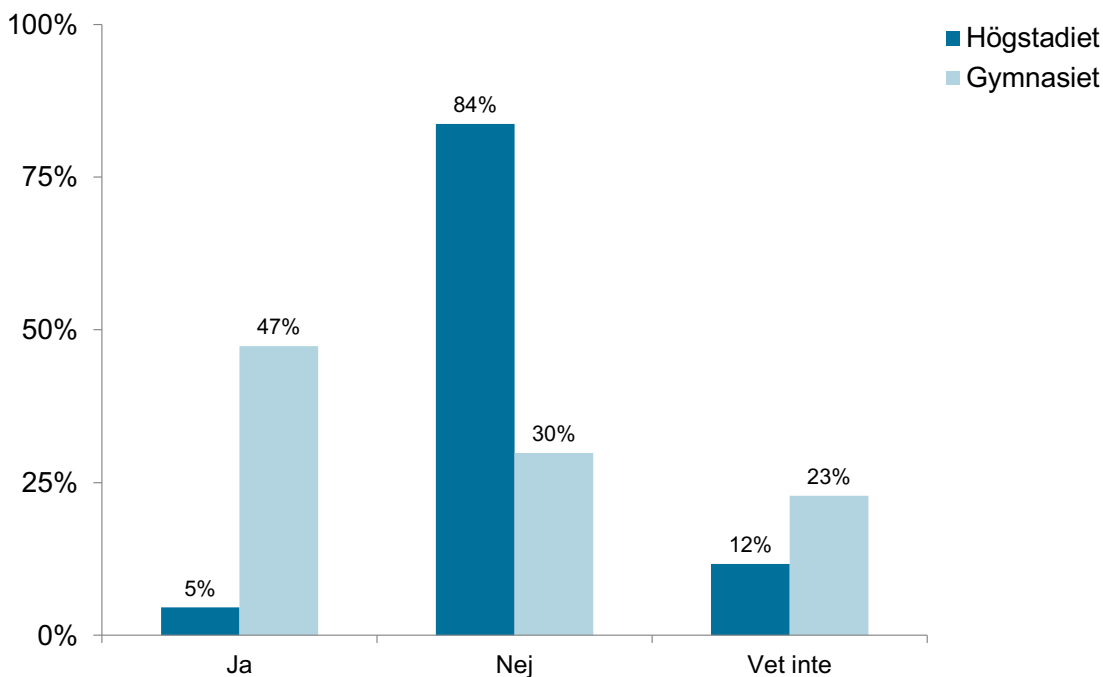
Endast en liten andel, totalt 5 % av högstadieungdomarna, svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. På gymnasiet är motsvarande andel klart högre, 47 %.

F6c. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

Köper själv i affären	3%
Beställer på internet	1%
Handlar utomlands	5%
Tillverkar själv	4%
Får från mina föräldrar	24%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	21%
Från syskon	16%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	46%
Från annan vuxen	23%
På annat sätt	29%

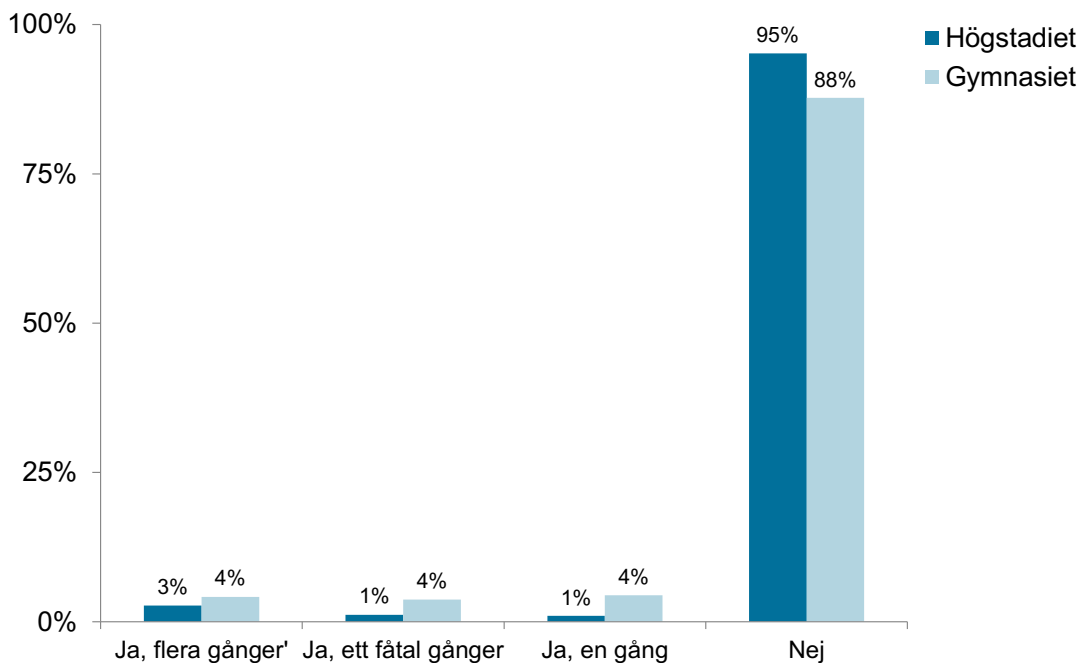
F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. 5 % av högstadieungdomarna och 12 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. Jämfört med rikssnittet har ungdomarna i Varberg någon gång använt narkotika i liknande grad och andelen som använt det är på liknande nivåer som 2018.

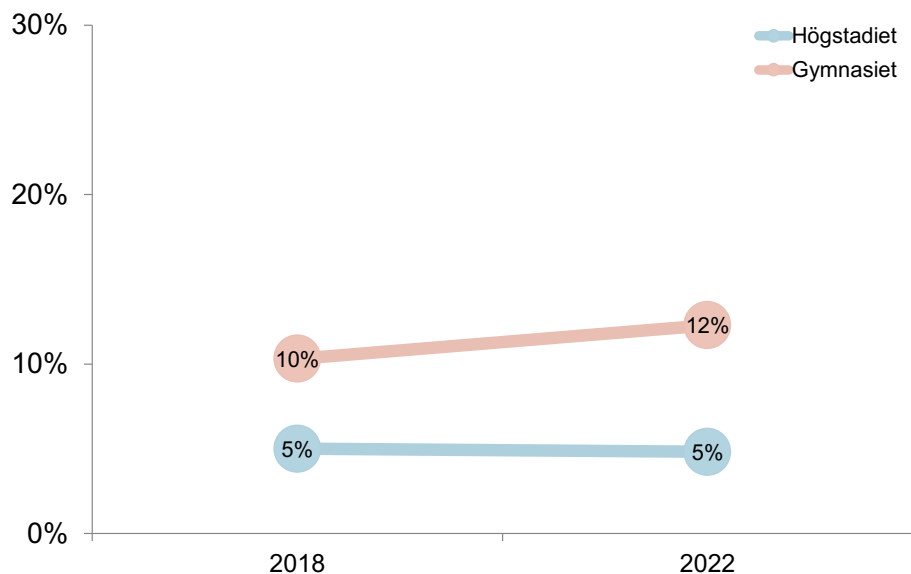
F8. Har du någon gång använt narkotika?

F8a. Andel som använt narkotika. Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
5%	5%	12%	10%

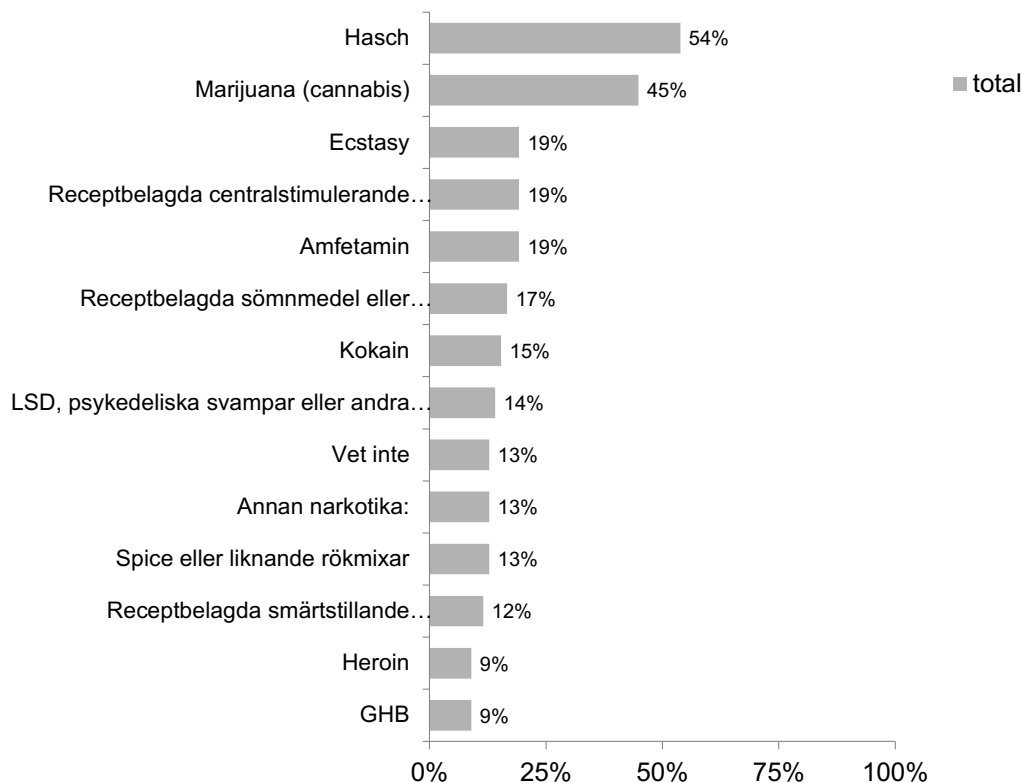
F8b. Andel som använt narkotika: jämförelse över tid

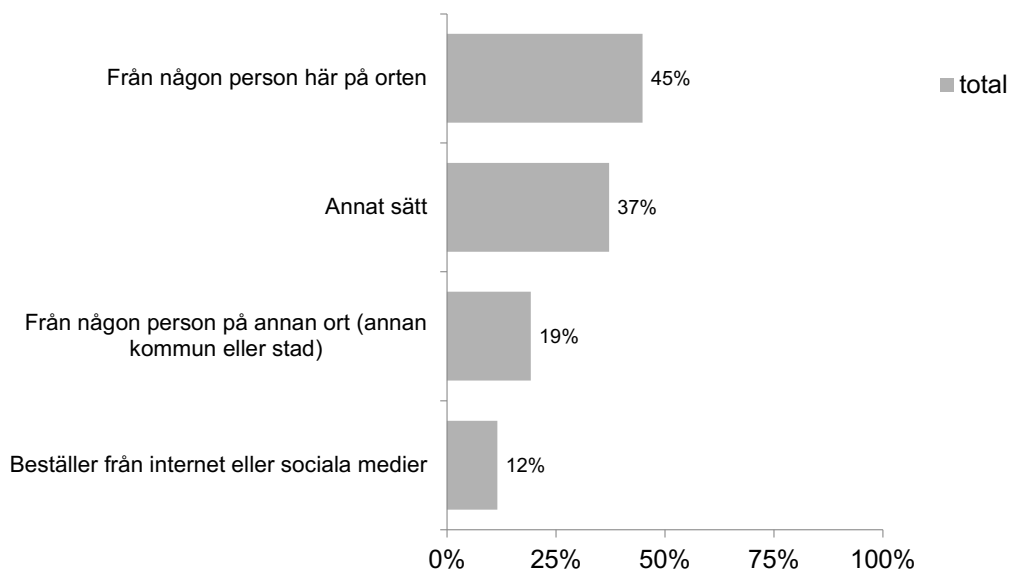
Typer av narkotika

Som det framgår i diagrammet nedan är hasch och marijuana de vanligaste drogsorterna, följt av ecstasy, receptbelagda centralstimulerande och amfetamin. Av de som använt narkotika har de flesta fått tag på det från någon person på orten, se diagram F8d på nästa sida.

F8c. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8d. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i stor grad. Etableringsåldern har ökat och likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.¹

En fullföljd gymnasieutbildning är det viktigaste för att unga senare ska få ett arbete.² En annan sak som även kan vara viktig för kommunen är att arbeta för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, vilket också kan öka chanserna för en senare etablering på arbetsmarknaden.

I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar, mer studiebesök och möjligheten att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.³

"Gör det enklare att leta efter sommarjobb på kommunens hemsida!"

– Kille, högstadiet

1 Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

2 Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

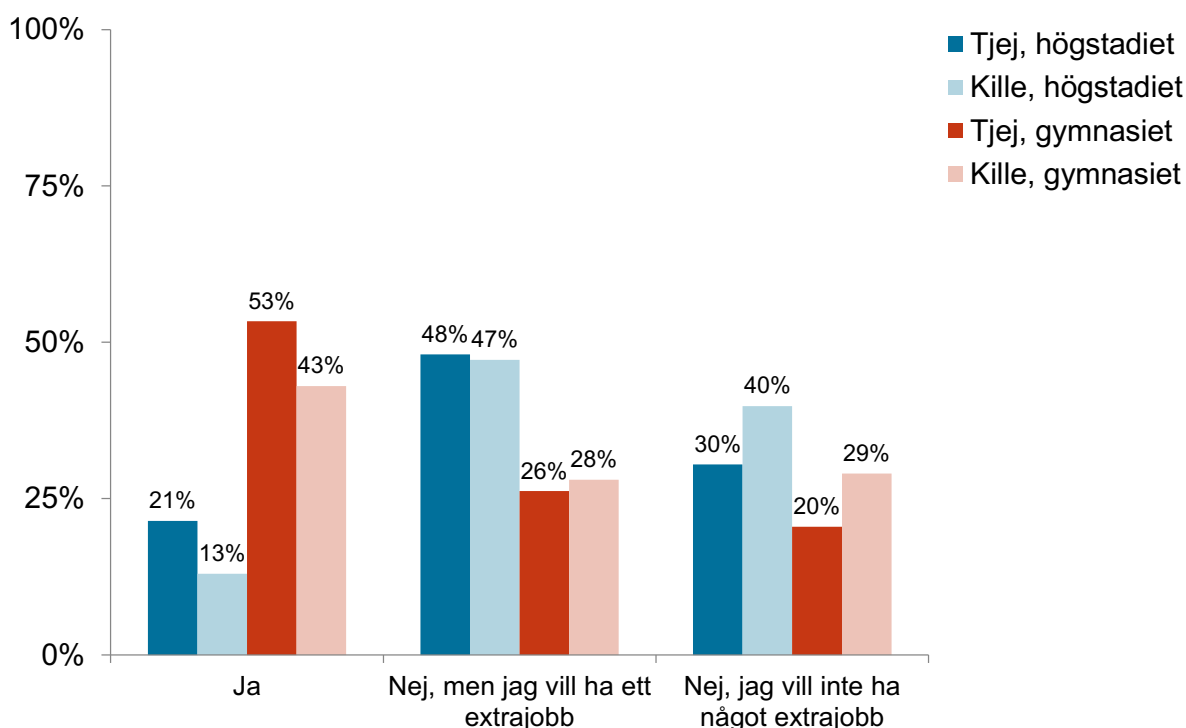
3 Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

Extrajobb

En andel om 17 % av högstadieungdomarna och 48 % av gymnasieungdomarna har ett extrajobb. 47-48 % av högstadieungdomarna och 26-28 % av gymnasieungdomarna svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Tjejer i gymnasiet är de som högst grad redan har ett extrajobb. Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att andelen med extrajobb är på en högre nivå i Varberg.

Över tid har andelen med extrajobb i gymnasiet ökat något, medan andelen i högstadiet minskat något.

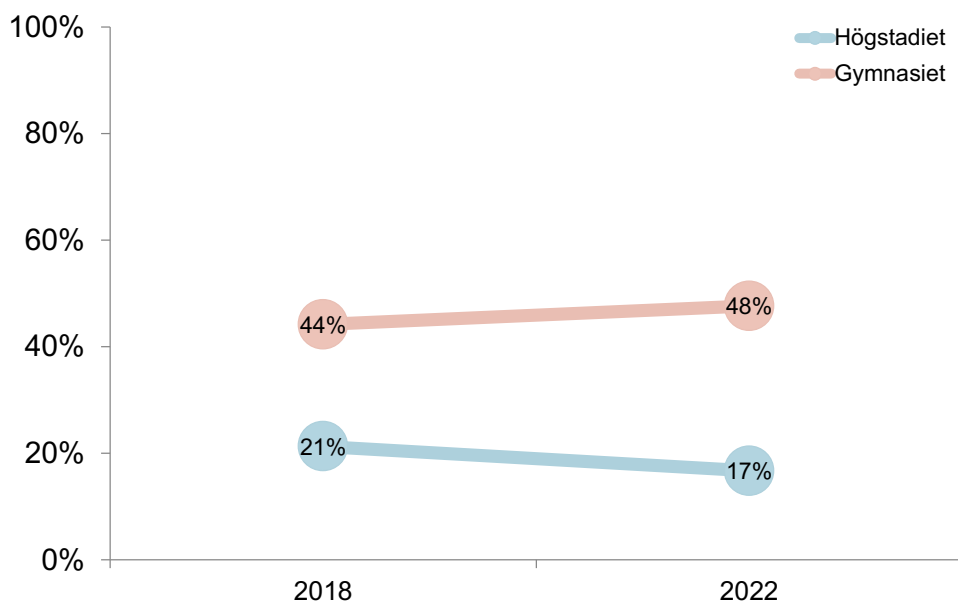
G1. Har du något extrajobb just nu?

G1a. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
17%	11%	48%	33%

G1b. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse över tid

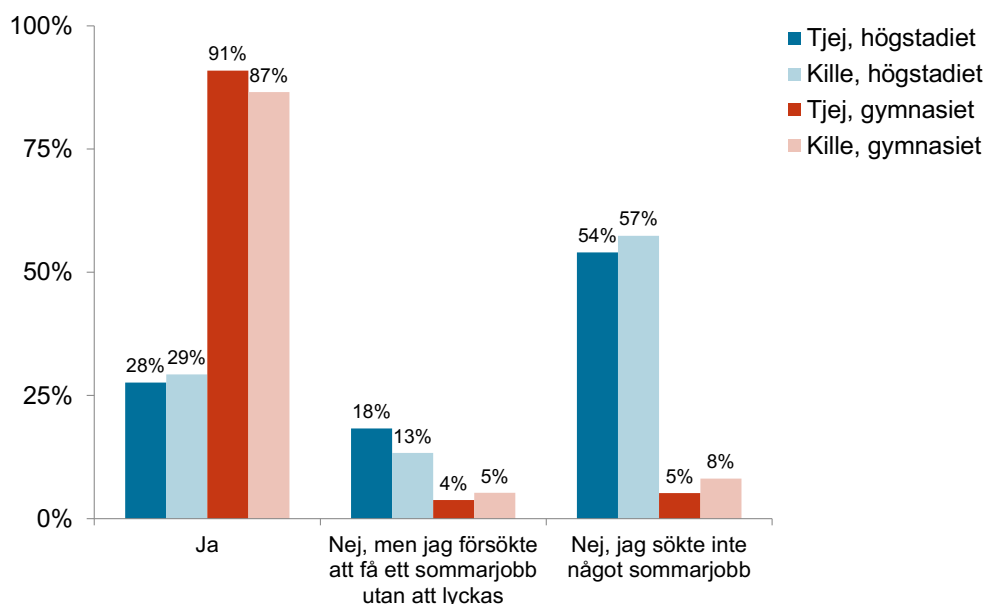

Sommarjobb

Andelen högstadieungdomar som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren är 28 %. Detta är högre än rikssnittet för högstadieungdomar, och på en liknande nivå som resultatet är 2018.

Andelen gymnasieungdomar som hade ett sommarjobb i somras, 88 %, är klart högre än för högstadieungdomarna. Detta är även högre än för rikssnittet, och en ökning jämfört med 2018.

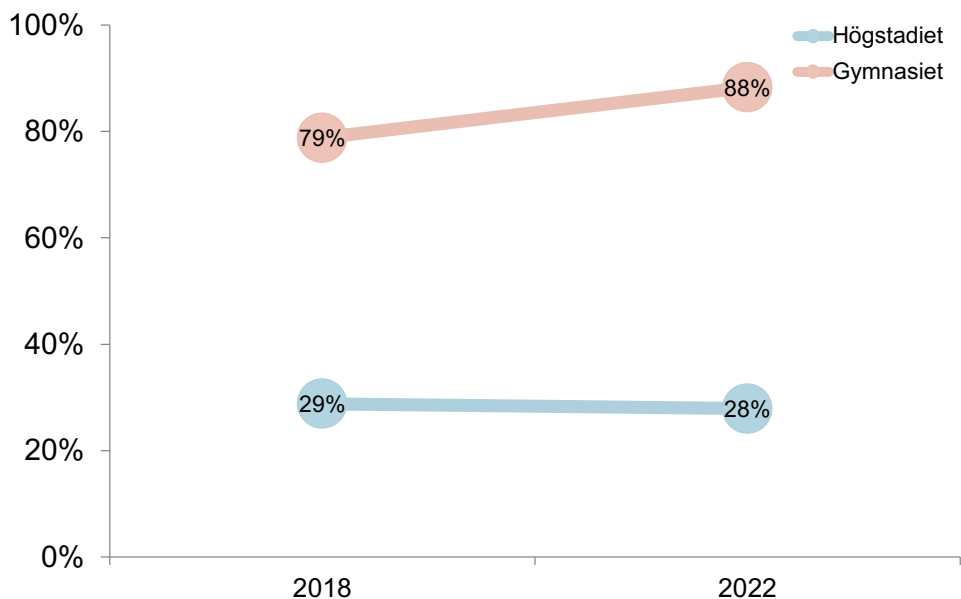
G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
28%	21%	88%	73%

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse över tid

Skillnader i ungas arbetserfarenhet utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer

Genom ytterligare analyser framgår att unga med utländsk bakgrund¹ i lägre grad än övriga har arbetserfarenhet, men både sökte i högre grad ett sommarjobb i somras utan att lyckas. De svarar även att de vill ha ett extrajobb i högre grad än övriga unga.

Även resurssvaga unga² har arbetserfarenhet i något lägre grad än övriga, men svarar i högre grad att de försökte få ett sommarjobb utan att lyckas samt uppger i högre grad att de vill ha ett extrajobb.

¹ De som svarat att de själva och/eller minst en förälder är född utanför Sverige

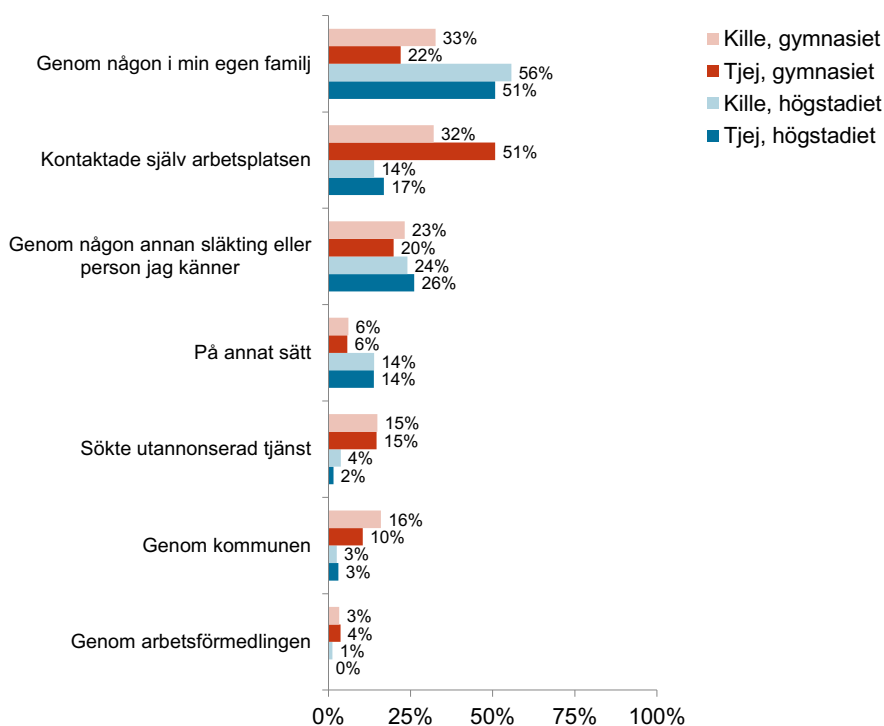
² De som svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

Hur ungdomarna fick sitt sommarjobb

Majoriteten av högstadieungdomarna fick sitt sommarjobb genom någon i den egna familjen. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna är att man fått jobbet genom att själv kontakta arbetsplatsen. 3 % av högstadieungdomarna och 10-16 % av gymnasieungdomarna fick sitt sommarjobb genom kommunen.

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

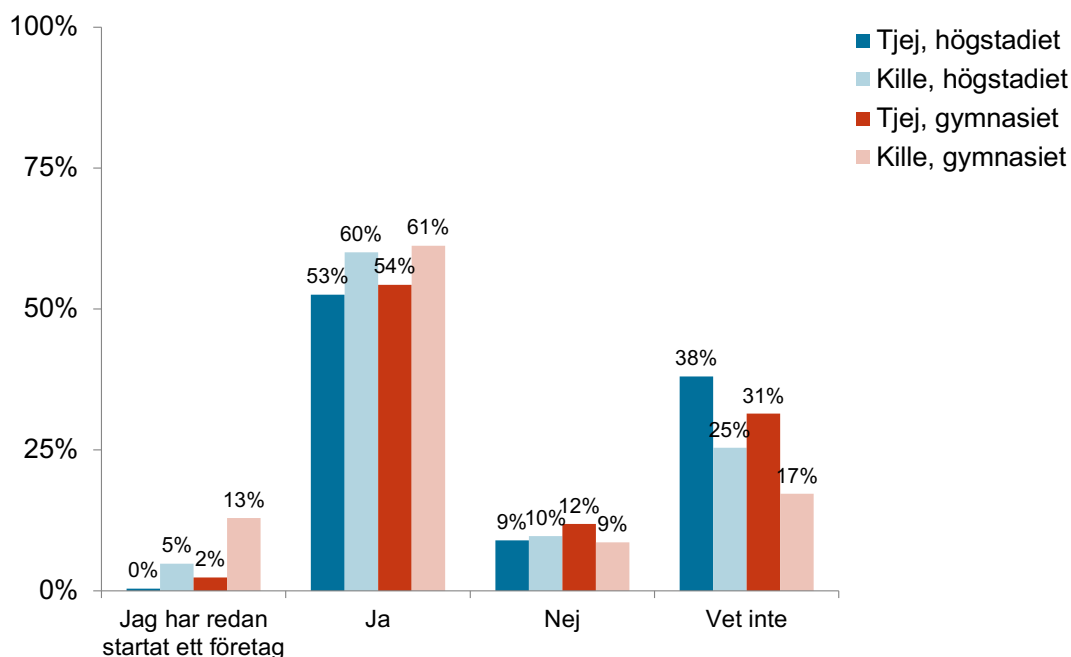

Inställning till eget företagande

Ungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. 53 % av högstadietjejerna och 60 % av högstadiekillarna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget i framtiden. Av gymnasieungdomarna svarar 54 % av tjejerna och 61 % av killarna ja. 13 % av gymnasiekillarna svarar att de redan har ett eget företag.

Andelen som kan tänka sig att starta företag i Varberg är på en liknande nivå som för rikssnittet.

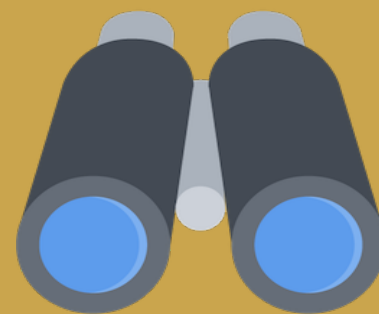
G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

G3a. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden? Andel "Ja" jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
56%	53%	57%	55%

”Att tidigare förbereda grundskoleelever om möjligheter för framtiden, genom att tidigare starta samarbetet med elever och SYV.”

– Tjej, högstadiet

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten ”Unga röster 2016” svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Flertalet studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplat till bland annat studieresultat och jobb möjligheter.

Även förändrade förutsättningar kopplat till rådande pandemi och klimatförändringarna är två ytterligare aspekter som kan bidra till oro bland unga, vilket bland annat tas upp i Bris rapport ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”. I rapporten konstateras också att relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga. Även oro över att hitta en bostad lyfts som en sak som kan bidra till att unga oroar sig för framtiden.²

¹ Mentor & Ungdomar.se ”Unga röster 2016.”

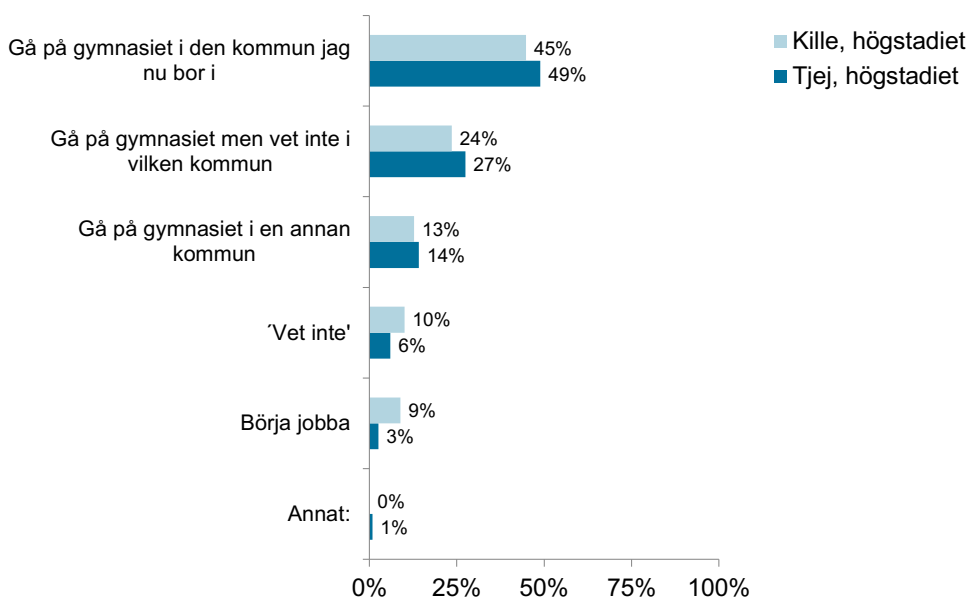
² Bris 2020: ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

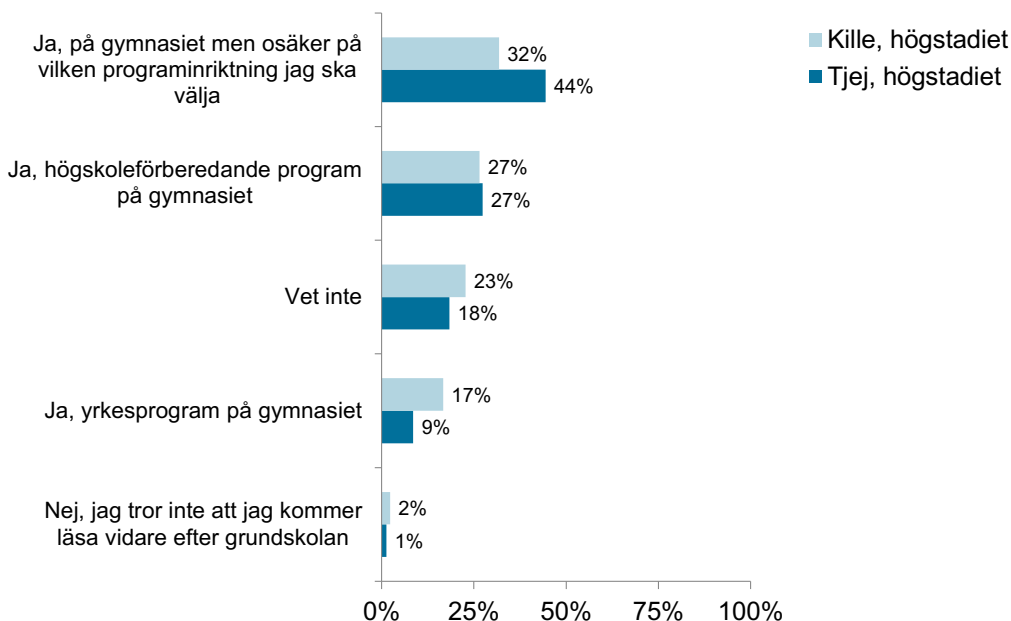
En stor majoritet av ungdomarna i högstadiet skulle helst gå en gymnasieutbildning (i kommunen eller på annan ort) efter grundskolan, se diagram H1a. En liten andel, 3-9 %, vill helst börja jobba.

Som det framgår i diagram H1b svarar en stor majoritet av högstadieungdomarna att de kommer läsa vidare på gymnasiet, direkt eller senare. 23 % av killarna och 18 % av tjejerna vet inte om de kommer läsa vidare efter grundskolan.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

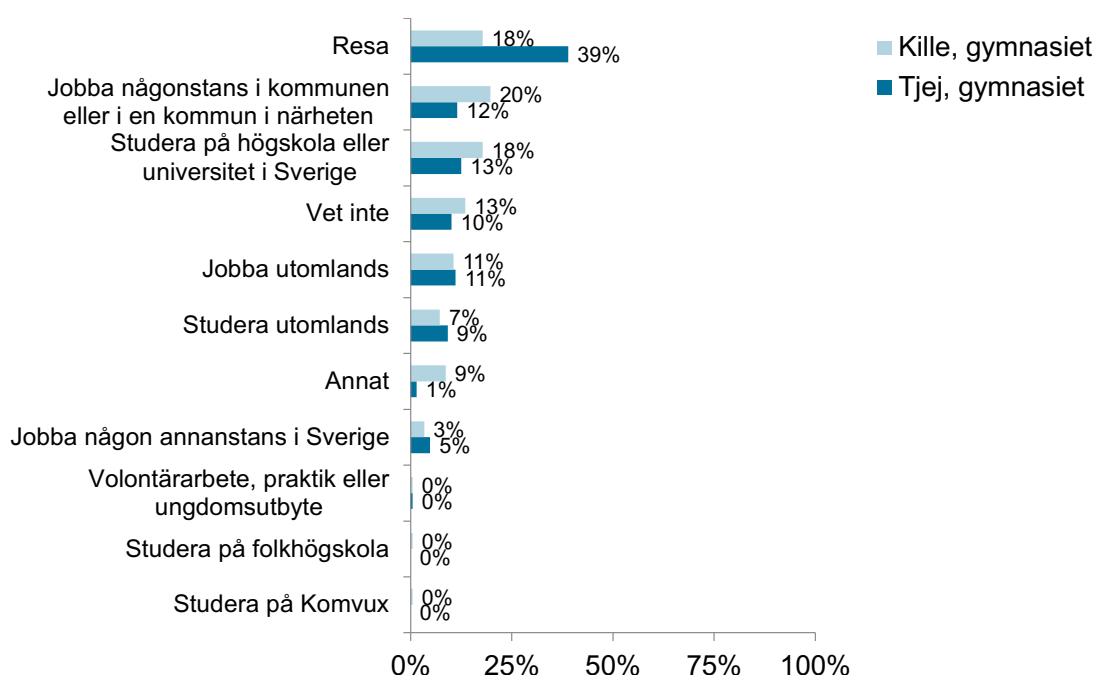

Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

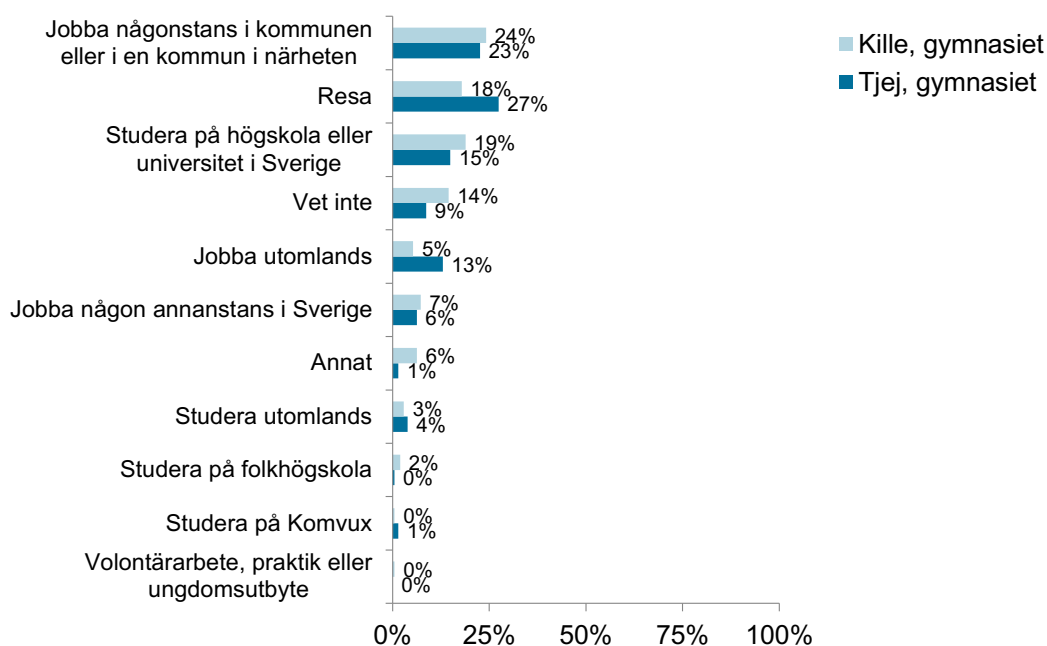
När det kommer till vad gymnasieungdomarna vill göra i framtiden uppger störst andel av tjejerna, 39 %, att de helst vill resa direkt efter gymnasiet. Bland killarna är det vanligast att vilja jobba (i kommunen eller i närheten), vilket 20 % svarar att de vill. Vad gäller vidare studier svarar 13 % av tjejerna och 18 % av killarna att de helst vill studera på högskola eller universitet i Sverige direkt efter gymnasiet.

När det kommer till vad ungdomarna tror att de kommer göra ser vi i diagram H1d att de flesta tror att de kommer jobba (i kommunen eller i närheten) eller resa.

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

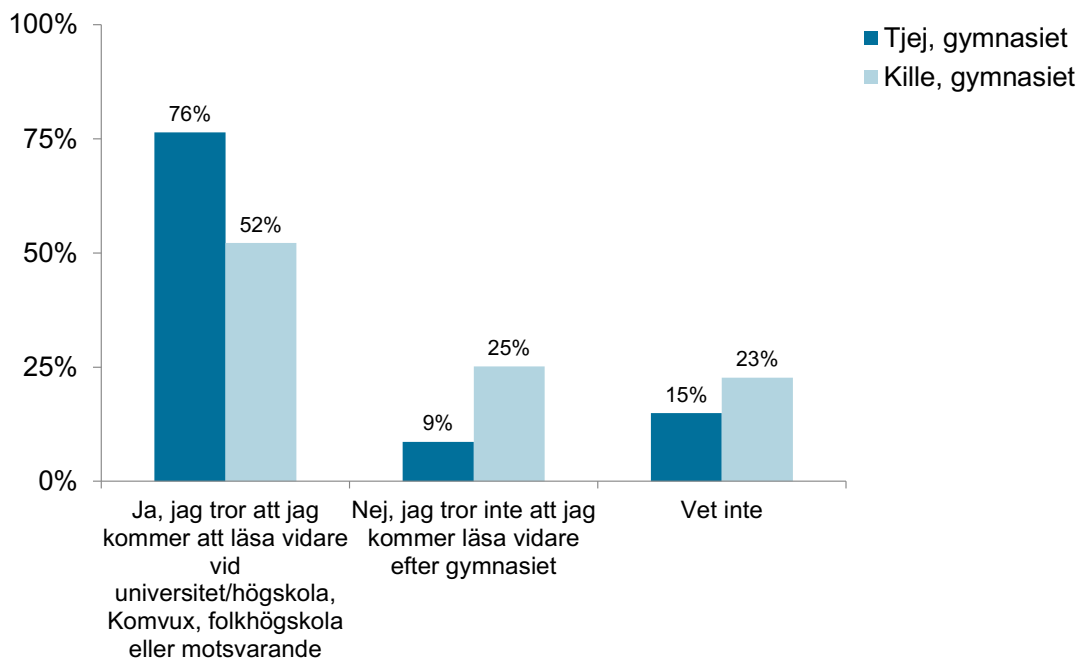

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

76 % av gymnasietjejerna och 52 % av gymnasiekillarna svarar att de tror de kommer att läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. Andelen tjejer som tror att de kommer läsa vidare har ökat något över tid medan andelen killar som tror att de kommer läsa vidare har minskat, se diagram H2b. Jämfört med rikssnittet tror unga i Varberg i högre grad att de kommer läsa vidare.

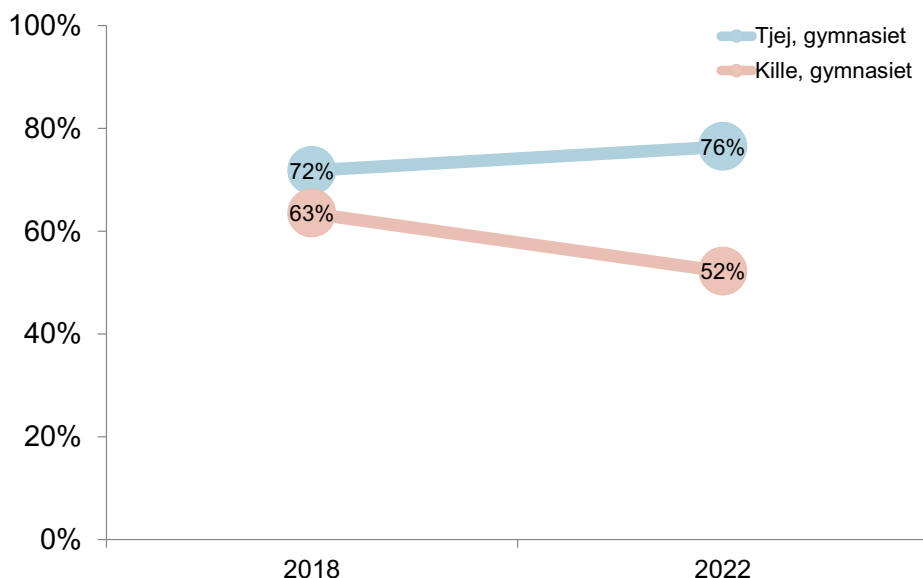
H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

H2a. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun	Riket gymnasiet
Ja	64%	58%
Nej	17%	22%
Vet inte	19%	19%

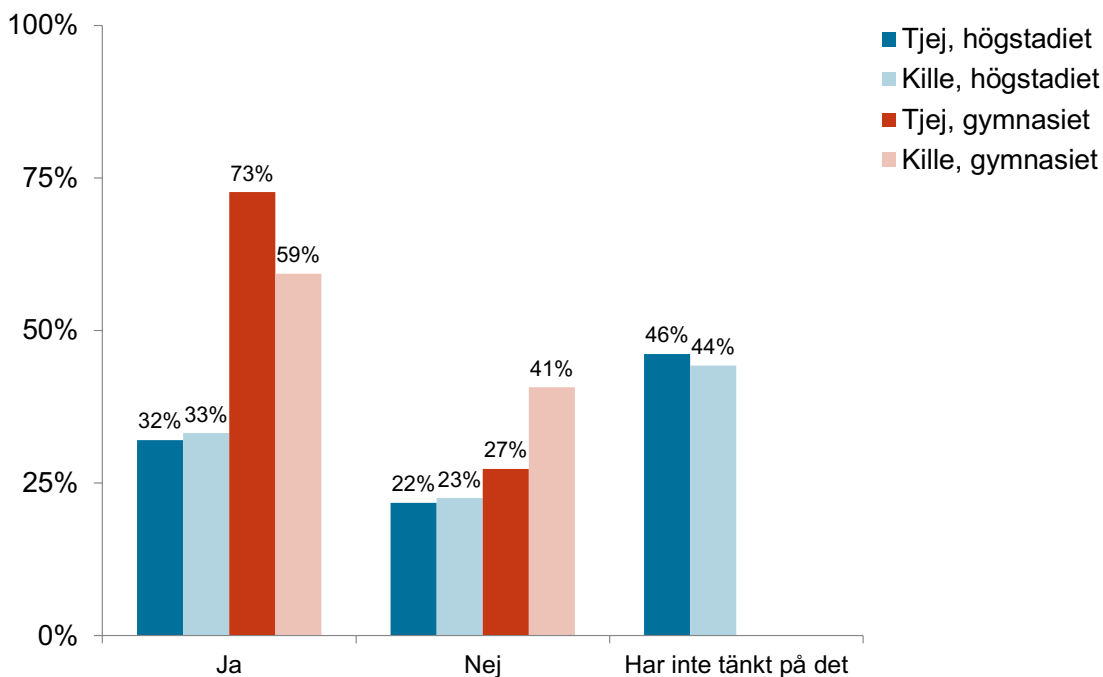
H2b. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse över tid

Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är högst bland gymnasietjejnerna, 73 % totalt. Motsvarande andel bland gymnasiekillarna är 59 %. Av högstadieungdomarna tror strax över 30 % att de kommer att flytta. Andelen som tror att de kommer flytta i Varberg är lägre jämfört med rikssnittet, och i gymnasiet har de som tror att de kommer flytta minskat sedan 2018.

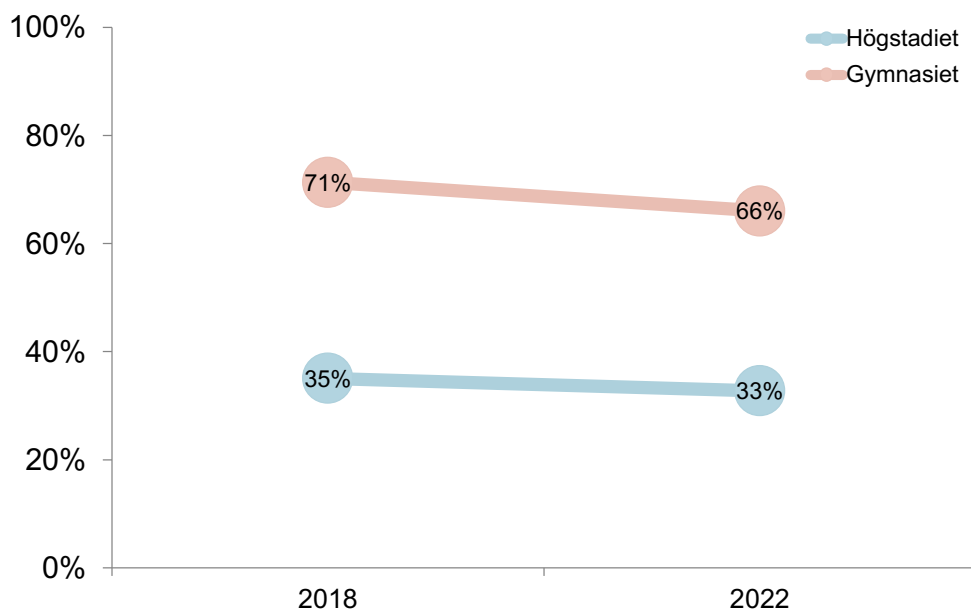
H3. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

H3a. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse med rikssnittet

Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
33%	39%	66%	72%

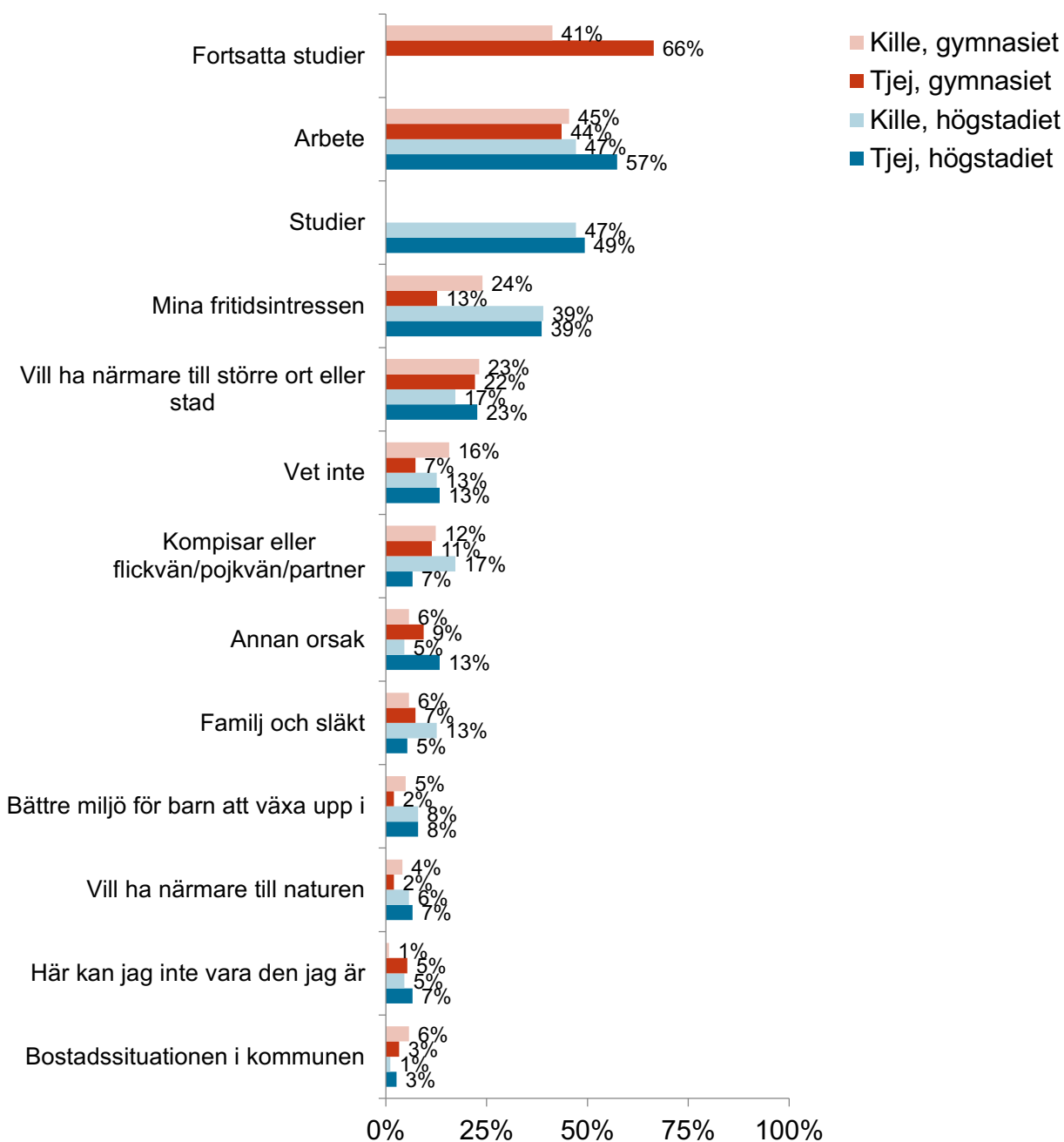
H3b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse över tid

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller studier. Bland tjejer i gymnasiet är det hela 66 % som tror de kommer flytta på grund av studier.

Mellan 17-23 % tror att de kommer att flytta för att de vill ha närmre till en större ort eller stad. Det är mer vanligt bland högstadieungdomarna än gymnasieungdomarna att tro att man kommer flytta på grund av sina fritidsintressen.

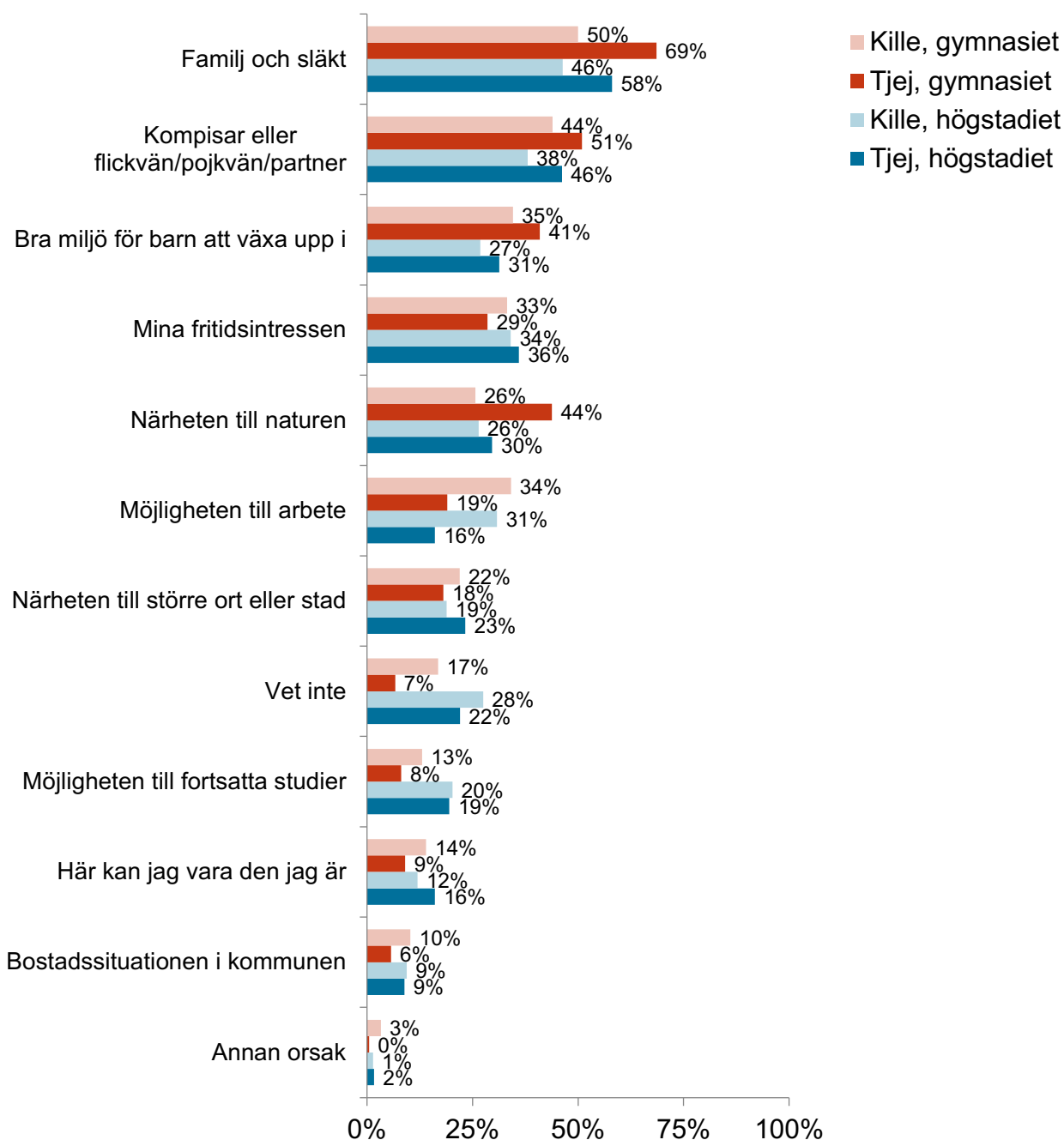
H4. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen? Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i Varberg. Familj och släkt samt kompisar och partner är det som störst andel anger. 44 % av gymnasietjejerna har även svarat närheten till naturen.

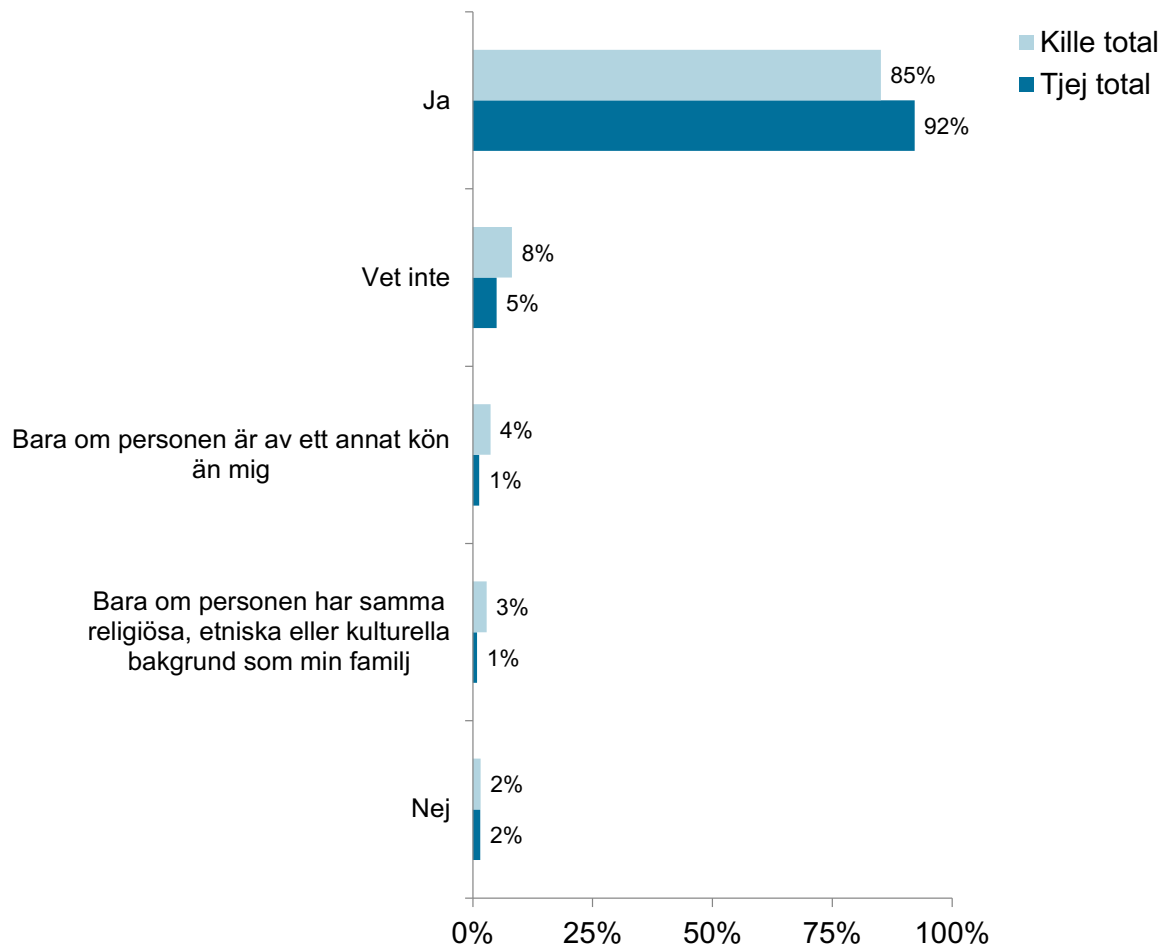
H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

Vilka unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida ungdomarna får gifta sig med vilka de vill. 85 % av killarna och 92 % av tjejerna svarar att de får det, se diagram H6 nedan.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

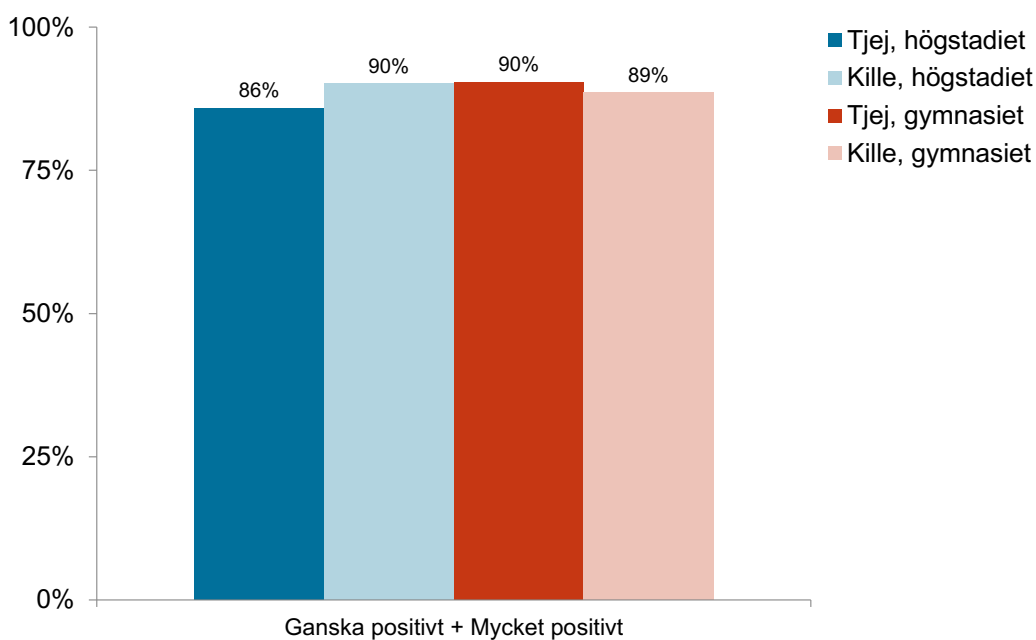
Framtid

Som framgår i diagram H7 på nästa sida svarar en stor andel, 86-90 % av högstadieungdomarna och 89-90 % av gymnasieungdomarna, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Resultatet ligger på en liknande nivå som i rikssnittet, se tabell H7a.

Jämfört med 2018 har unga en positiv framtidssyn i liknande grad, se diagram H7b.

H7. Hur ser du på framtiden?

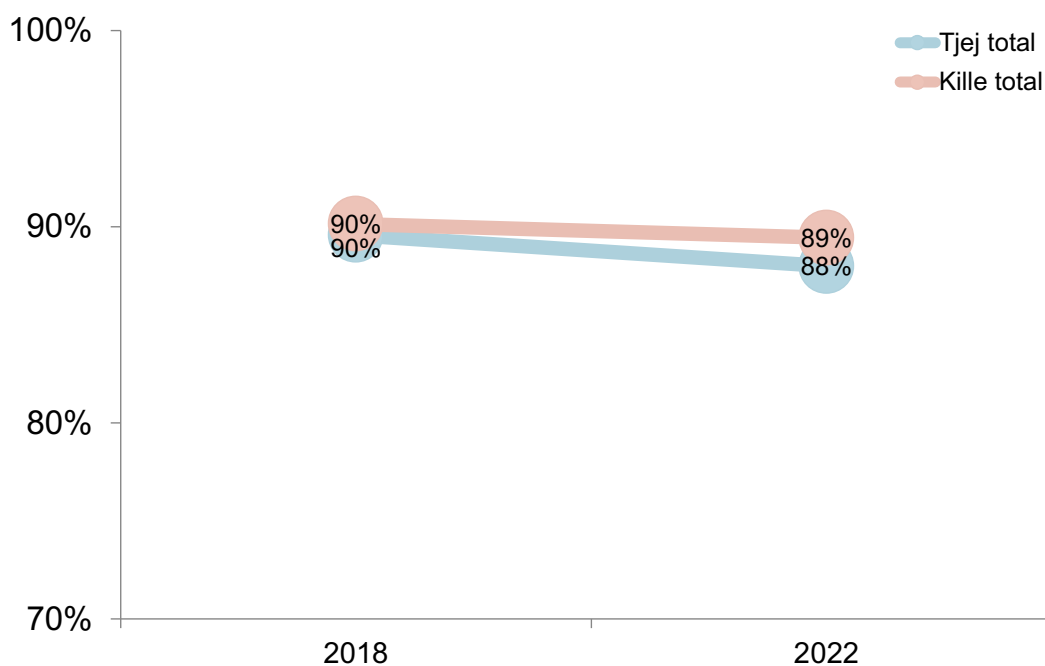
Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

H7a. Hur ser du på framtiden? Jämförelse med rikssnittet

	Varbergs kommun högstadiet	Riket högstadiet	Varbergs kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Mycket + ganska positivt	87%	86%	89%	87%

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel ganska + mycket positivt. Jämförelse över tid

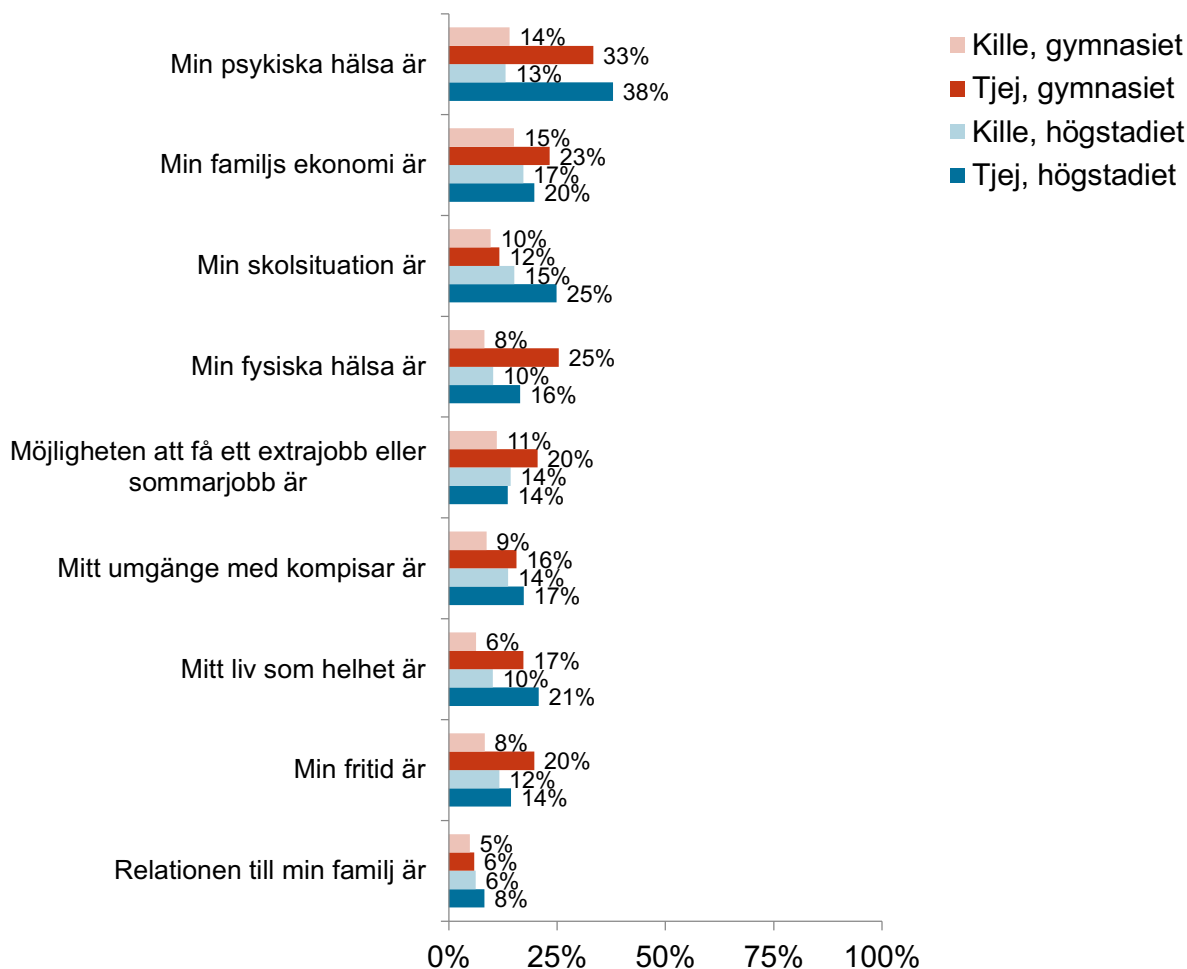

Corona-pandemin

Det ställdes även en fråga om hur ungdomarna påverkats av Corona-pandemin.

Utifrån diagrammet nedan kan vi se att tjejerna i hög grad, 33-38 %, svarar att deras psykiska hälsa blivit sämre på grund av pandemin. Andelen killar är lägre, 13-14 %. En relativt stor andel av gymnasietjejerna svarar även att deras fysiska hälsa blivit sämre, 25 %. Gymnasietjejer svarar även i högst grad att möjligheten att få jobb, familjens ekonomi och deras fritid blivit sämre.

**H8. Om du tänker på hur det är nu och hur det var innan Corona-pandemin började – På vilket sätt har ditt liv förändrats på grund av Corona-pandemin?
Andel som svarat "Lite sämre" eller "Mycket sämre".**

H9. Vill du tillägga något om hur Corona-pandemin har påverkat dig?

"Det har nog gjort familjerelationen lite bättre då man hängde mycket med sin familj under pandemin"

- Kille, gymnasiet

"Att jag inte kunde träffa mina äldre släktingar"

-Tjej, gymnasiet

"Min mamma har varit tvungen och jobba extra."

- Kille, högstadiet

"Sämre träningsmöjligheter under pandemin."

-Kille, högstadiet

"Corona pandemin har förstört mitt psykiska mående och det känns som att det inte finns tillräckligt med stöd att få."

-Tjej, högstadiet

Varberg vill vara en attraktiv kommun för alla åldrar. För att lyckas med det behöver fler unga vara med och påverka. Vilka idéer har du om vad som kan göras, för att fler unga ska vilja och kunna vara delaktiga i den utvecklingen?

I Varberg ställdes även en kommunspezifisk fråga där ungdomarna fick möjlighet att lämna idéer om vad kommunen kan göra för att få fler unga att vilja vara med och påverka. Ett återkommande tema bland många av svaren handlar om att det är viktigt att nå ut till unga och ge dem kunskap om hur de ska påverka och vad de kan påverka. Många tycker att man borde prata mer om det i skolan och på sätt engagera fler unga. Det finns också de som tycker att det behövs fler ungdomsföreningar och platser där unga kan diskutera och bli lyssnade på, exempelvis på fritidsaktiviteter men även möten med kommunen. En ytterligare aspekt som lyfts handlar om att unga måste engageras på ett roligt och intressant sätt som tilltalar dem. En del efterfrågar bra marknadsföring/reklam om hur man kan engagera sig, exempelvis via sociala medier. Några lyfter även vikten av att faktiskt bli lyssnade på, och få ta del av vad som händer med förslagen.

"Ställ fler frågor och ta fram fler förslag som berör oss unga mer."

– Tjej, högstadiet

"Ta vara på vad ungdomar tycker om att göra, höra m.m."

– Kille, gymnasiet

"Prata mycket om det i skolan så kan man vara med och påverka och få fler elever att ta del i detta."

–Tjej, gymnasiet

"Gå ut till skolorna och kommunicera med eleverna"

– Kille, högstadiet

"Förslag på sociala medier, nått forum eller sida man kan gå in och skriva förslag."

–Tjej, högstadiet

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Barnombudsmannen 2015: Könsskillnader i skolresultat och psykisk ohälsa. Temarapport Max18
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Brottsförebyggande rådet 2009: Grövre våld i skolan
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: CAN:s nationella skolundersökning 2022
- Folkhälsomyndigheten 2014: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013-2014
- Folkhälsomyndigheten 2016: Skolprestationer, skolstress och psykisk ohälsa bland tonåringar
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Länsstyrelsen Västerbotten 2015: Idrott och normer
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2010: Fokus 10: Om ungas inflytande
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2019: Fokus 19: Det vore ju roligt om ni frågade någon gång
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2020: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021: Barn och unga som utsatts för brott
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021: Fokus 21: Vilja att förändra - Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2022: Flickors deltagande i idrott och dess potential för inkludering och jämställdhet
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolforskningsinstitutet 2021 - Främja studier i klassrummet
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2016: Skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet
- Skolinspektionen 2018: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolinspektionen 2021: Gymnasieskolors arbete för att främja elevers hälsa
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2010:80: Skolan och ungdomars psykosociala hälsa
- SOU 2016:5: Låt fler forma framtiden!
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Ungdomsråd 2012: Medborgarprojektet: Ni kan bättre
- Stiftelsen Tryggare Sverige 2021: Trygghet i skolan
- Stockholms stad 2015: Jämlik fritid, bättre framtid: Om unga stockholmarnas fritidsvillkor
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

